

Diza'quë según San Mateo

*Ra shtadë guëlü Jesús
(Lc. 3.23-38)*

¹ Ndë'ë na listë shtë ra shtadë guëlü Jesucristo. Guc më llëbní David nu guc më llëbní Abraham.

² Abraham guc shtadë Isaac. Hia na gubani Isaac gúqui' shtadë Jacob. Hia lë'i' gúqui' shtadë Judá con ra bëchi'. ³ Judá guc shtadë Fares nu Zara. Tse'lë Judá bërulë Tamar. Fares guc shtadë Esrom; hia na gubani Esrom gúqui' shtadë Aram. ⁴ Aram guc shtadë Aminadab. Hia tiempë na gubani Aminadab gúqui' shtadë Naasón. Hia lë'ë Naasón gúqui' shtadë Salmón. ⁵ Salmón guc shtadë Booz; shni'a Booz guc Rahab; Booz guc shtadë Obed; shni'a Obed guc Rut. Obed guc shtadë Isaí. ⁶ Isaí guc shtadë rëy David. Hia rëy David guc shtadë Salomón nu shni'a Salomón guc tse'lë tēgulë Urías.

⁷ Salomón guc shtadë Roboam. Hia lë'ë Roboam guc shtadë Abías. Hia lë'ë Abías guc shtadë Asa. ⁸ Asa guc shtadë Josafat nu Josafat guc shtadë Joram. Hia na gubani Joram gúqui' shtadë Uzías. ⁹ Uzías guc shtadë Jotam nu Jotam guc shtadë Acaz. Hia na gubani Acaz gúqui' shtadë Esequías. ¹⁰ Esequías guc shtadë Manasés. Hia na gubani Manasés gúqui' shtadë Amón nu Amón gúqui' shtadë Josías. ¹¹ Josías guc shtadë Jeconías nu con ra bëchi'. Tiempë ni bia'a ra mënë lë'ë ra israelitë ziquë prësi parë Babilonia.

¹² Despuësë de ni, Jeconías guc shtadë Salatiel nu guc Salatiel shtadë Zorobabel. ¹³ Zorobabel guc shtadë Abiud. Hia na gubani Abiud gúqui' shtadë Eliaquim nu Eliaquim gúqui' shtadë Azor. ¹⁴ Azor guc shtadë Sadoc. Hia iurë na gubani Sadoc gúqui' shtadë Aquim. Aquim guc shtadë Eliud. ¹⁵ Eliud guc shtadë Eleazar nu Eleazar gúqui' shtadë Matán. Matán guc shtadë Jacob. ¹⁶ Jacob guc shtadë José, tse'lë María. Hia lë'i' guc shni'a Jesús. Jesús nápi' stubi lë, Cristo.

¹⁷ Manërë ni naescritë ndë'ë chidá generaciòn, mënë naná shtadë guëlú Jesús; gubani rai' entrë Abraham hashtë David. Nu zac naescritë ndë'ë lë shtadë guëlú Jesús naná guc stubi chidá generaciòn entrë David hashtë bia'a ra mënë ra israelitë parë Babilonia. Nu naescritë ndë'ë lë shtë mënë naná stubi chidá generaciòn, ra naguquërdë dizdë tiempë gua rai' Babilonia hashtë gulë Jesucristo.

*Bëdchini Jesús lu guë'dchiliu
(Lc. 2.1-7)*

¹⁸ Zndë'ë guc iurë gulë Jesucristo. María, shni'a më nápi' comprumisi parë guëtsë'ai' con José. Antsë de quë guëquërdë rai' juntë, hia lë'ë María bëdzéli' nua shíni' por pudërë shtë Espíritu Santo. ¹⁹ José, tse'lë María, na tubi nguiu za'quë. Guc shtu'u José niasá'ni' lë'ë María sin quë adë niac bë'adi'i ra mënë parë adë guërú'udi'i shtu shtë María. ²⁰ Mientras quëhúni' llgabë zni, tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë nu repi ianglë:

—José, llëbni David, adë rdzëbëdi'il gúnël recibir María cumë ziquë tsé'lël purquë lë'ë shíni' zé'di'

por pudërë shtë Espíritu Santo. ²¹ Lë'ë María gápi' tubi shíni' nu guërlë me'dë Jesús. Zni guërlë me'dë purquë lë'i' gúni' salvar ra shmënë më de grë duldë shtë rall.

²² Grëtë' ndë'ë guzac parë gac cumplir lo quë naguni'i Dadë Dios lu muzë nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë; bëquë'ëi':

²³ Lë'ë lliguëna'a gua shíni' nu gápi' tubi me'dë naguërlë Emanuel.

Lë ni runë cuntienë: Dios con lë'ë hia'a.

²⁴ Iurë lë'ë José gubani lu mbëca'ldë, bë'ni' tal cumë guni'i ianglë lúhi'. Bë'ni' recibir María cumë ziquë tsé'li'. ²⁵ Perë adë guquërdëdi'i rai' ziquë tsé'li' hashtë iurë lë'ë shini' María bédchini lu guë'dchiliu. Iurní bédë'ë José lë me'dë; bërulëhi' Jesús.

2

Bidë guëná rëy mago lë'ë niñi

¹ Iurë Jesús gulë guë'dchi Belén, tubi guë'dchi shtë Judea, lë'ë Herodes na rëy naquëgnibë'a guëdubi lugar ni. Iurní bédchini ra rëy mago hashtë ciudá Jerusalén. Ze'dë rai' de nezë guia'a zitu.

² Guna'bë di'dzë ra mënë ni:

—¿Ca gulë rëy shtë ra më israelitë? purquë nezë guia'a guná na'a lu mbelëgui'i shtëhi'; por ni zë'pë na'a parë guëdë'në na'a adorar lë'i'.

³ Iurë lë'ë rëy Herodes bini ra di'dzë ni, adë bëdzélëdi'i pë gúnëll; adë gurëdchídi'i ldú'ull. Nu grëtë' mënë shtë Jerusalén guzac rall zni. ⁴ Iurní lë'ë rëy guna'bë grë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu grë ra narlua'a lëy nabëquë'ë Moisés entrë ra mënë israelitë. Guna'bë di'dzë rëy:

—¿Ca galë Cristo?

⁵ Lë'ë rall bëquebi:

—Guëdchini Cristo Belén shp3 Judea purquë zni bëquë'ë tubi muzë shtë Dios guahietë. Naescritë zndë'ë:

⁶ Lë'ël Belén, guë'dchi shtë Judá.

Nal tubi guë'dchi mitu'në perë nídi'i stubi guë'dchi más importantë quë lë'ël entrë ra guë'dchi shtë Judá naná importantë.

De lë'ël guëdchini tubi më ru'bë nagapë grëtë' shmëna.

⁷ Iurní lë'ë Herodes guna'bë lë'ë rëy mago guitsë guitsë. Nu guna'bë dí'dzëll tubi tiempë namás ecsactë guc bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'. ⁸ Iurní guni'i Herodes lu ra mago tsa rai' Belén nu répill:

—Gulë tsagná ndë nu gulë tsagna'bë di'dzë za'quë za'quë shcuendë me'dë. Iurë lë'ë të guëdzëlë të me'dë, iurní gulë bë'në visi na purquë rac shtua'a tsaguëna adorar lë'i'.

⁹ Gualú bini ra mago shti'dzë rëy, iurní zia'a rai'. Lë'ë mbelëgui'i naguná rai' nezë guia'a, ziá'asë delantë lu rai' hashtë por fin lë'ë mbelëgui'i guzudchí lugar catë nanú me'dë. ¹⁰ Iurë lë'ë mago guná lu mbelëgui'i guzudchí, nalë bëquitë ldu'u rai' con lëgrë ru'bë la'ni ldu'u rai'. ¹¹ Iurë guatë rai' la'ni hiu'u, guná rai' lu me'dë nu María, shni'a me'dë. Iurní bëzullibi ra rëy; bë'në rai' adorar lë'ë me'dë. Lueguë bësha'lë rai' cajë nanua'a rai' parë bëzëlaa'dchi rai' orë, gushialë nu mirra. ¹² Despuësë guni'i shca'ldë rai' lu mbëca'ldë de quë guëabrídi'i rai' lu rëy Herodes. Bëabrí rai' ladzë rai' perë hia por stubi nezë.

Zia'a shtadë Jesús parë Egipto

¹³ Despuësë de zëagzë ra mago, tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë lu José nu repi ianglë:

—Guashtë; gudëdchi me'dë; gulë gua con shni'a me'dë. Gulë gua nasesë guë'dchi shtë Egipto të ndë guëquërelde të hashtë iurë lë'ë na guënia'a guëabré të ladzë të purquë lë'ë rëy Herodes tsatílill lë'ë me'dë parë gati me'dë.

¹⁴ Iurní guashtë José; bëru'unú rai' me'dë la'ni gue'lë parë Egipto. ¹⁵ Nga'li guquërelde rai' hashtë iurë lë'ë rëy Herodes guti. Zni guc cumplir lo quë naguni'i Dios por di'dzë nabëquë'ë muzë shtë më guahietë. Guni'i': "Hashtë naciuni Egipto guna'ba shinia".

Herodes gunibë'a gati ra llguë'në

¹⁶ Iurë lë'ë Herodes bëdë'ë cuendë de quë lë'ë ra mago guluguë rall lë'ë rëy, iurní nalë bëdchini llanë la'ni ldú'ull. Nu gunibë'all gati grë ra ngulë'në nanapë chupë izë parë guetë naquërelde Belén, con ra me'dë nananú guëdubi alrededurë lugar ni. Zni bë'në rëy según tiempë ecsactë naguni'i ra mago bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'. ¹⁷ Zni guc cumplir lo quë naescritë por Jeremías, muzë shtë Dios:

¹⁸ Bini tubi bë ru'bë; grëtë' ra na'a naquërelde regiuni Ramá, bi'ni rai' nu guá ldu'u rai'.

Raquel rú'ni' por shíni' perë adë nídi'i mudë parë chu gunë consolar lë'ë rai' purquë grëtë' ra me'dë gunitilú rai'.

¹⁹ Perë despuësë guti Herodes, lë'ë ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë lu José catë quërelde rai' Egipto nu repi ianglë:

20 —Guashtë; gudëdchi me'dë; gulë gua con shni'a me'dë të guëabrí të naciuni Israel stubi. Hia lë'ë mënë naguc shtu'u quini lë'ë me'dë, guti rall.

21 Iurní José guashtë. Biá'ai' me'dë con shni'a me'dë parë regiuni Israel. 22 Iurë José bini de quë Arquelao quëgnibë'a Judea shlugar shtádëll Herodes, bëdzëbë José niáhi' ndë, perë lu mbëca'ldë gua tubi visi de quë guëgzëhi' regiuni shtë Galilea. 23 Iurë bëdchini rai' nga'li, iurní guquëreldë rai' guë'dchi Nazaret. Zndë guzac parë guc cumplir lo quë naguni'i ra muzë shtë Dios guahietë: “Guërulë më Nazareno”.

3

Lo quë naguni'i Juan Baustista

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Tiempë dzë ni Juan Bautista bëdchini Judea hashtë tubi shlatë catë adë quëréldëdi'i mënë. Quëadi'dzë Juan diza'quë shtë Dios; 2 guni'i':

—Gulë bënë nadzë'ë mudë nabani të purquë hia lë'ë iurë bëga'a parë guëñibë'a Dios shmënë më.

3 Lë'ë Juan na el quë naguni'i Isaías, muzë shtë Dios. Bëquë'ëi' shti'dzë Dios manërë rë':

Guini të tubi bë shtë tubi mënë narni'i fuertë lu tubi shlatë ru'bë: “Gulë bënë preparar nezë shtënë Dadë.

Gulë bënë preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë guëdchini Dadë. Gulë gubani tubi vidë za'quë.”

4 Lari shtë Juan nactsá'uhin con guitsë ladi camellë. Hia cinturón shtëni' na tubi gui'di, nu dau shtëni' guc shanchi nu dchini shtë mbee'zë lachi. 5 Iurní glli glli rdchini ra mënë shtë ciudá

Jerusalén con ra mënë shtë guë'dchi shtë Judea con ra naquërelde lugar guëlladchi Jordán; rdchini rall parë guëquë diaguë rall shti'dzë Juan. ⁶ Iurë lë'ë ra mënë rshubë duldë rall duldë shtë rall lu Dios, Juan bëchu'bë nisë lë'ë rall la'ni guëë'gu Jordán.

⁷ Perë iurë guná Juan cantidá mënë religiuse fariseo nu saduceo, bëdchini rall parë chubë nisë rall; guni'i Juan lu rall:

—Llëbní mbe'ldë, ¿chull bëtsëbë lë'ë të? ¿Pëzielú dani'i rllu'në të parë guëca'chilú të lu cashtigu dushë nanapë quë guëdchini? ⁸ Gulë bë'në obrë za'quë parë guená mënë de quë guc cambi mudë nabani të, de quë bëabrí ldu'u të con Dios. ⁹ Nu adë rní'idi'i të la'ni ldu'u të gunë më perdunë lë'ë të sulë purquë na të llëbní Abraham. Rnia'a lu të si talë adë gúnëdi'i më recibir lë'ë të, napë më pudërë parë gunë më llëbní Abraham de guë'ë rë'. ¹⁰ Gunë më cashtigu ra mënë mal ziquë lë'ë guiubëaguë hia na listë parë guëchuguin hiaguë. Grëtë' ra hiaguë nadë rné'edi'i nashi za'quë, chuguin nu tsequin lu gui'i. ¹¹ Guldía, na rchu'bë nisa lë'ë të con nisë parë guëlua'a de quë bë'në nadzë'ë të mudë nanabani të, perë el quë naze'dë despuësë de na, më ni guëzunëhi' ldu'u të nu guëne'e më Espíritu Santo parë cuesenúhi' lë'ë të. Guëshe'ldë më Espíritu Santo ziquë be'lë të parë gac të limpi. Më ni napë más pudërë quë na; adë rúnëdi'i tucara ni siquierë guahia rachi shtënë më. ¹² Gunë më separar ra mënë mal entrë mënë za'quë. Hia lë'ë më napreparadë con palë guia'a më të parë guëzunë më trigu të parë guëru'u gui'lli tubi cu'. Hia trigu tsutsa'u la'ni catë riutsá'uhin perë grëtë' gui'lli

tsequi lu gui'i. Lë'ë gui'i nunquë adë rëáldëdi'in.

Bëriubë nisë Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³ Iurní Jesús bëdchini de Galilea hashtë rua' guëë'gu Jordán catë nanú Juan të parë guëchu'bë nisë Juan lë'ë më. ¹⁴ Primëre adë nëdi'i Juan; répi' lu Jesús:

—Runë tucara chubë nisa por lë'ël perë lë'ël ze'dë lua.

¹⁵ Perë Jesús guni'i:

—Bëne'e sí iurne' purquë zni gac të parë guëdë'na'a cumplir grë cusë za'quë naquëgnibë'a Dios.

Iurní lë'ë Juan gunë ¹⁶ nu bëchu'bë nísi' lë'ë Jesús. Iurë Jesús gualú bëriubë nísi', lueguë bërú'ui' la'ni nisë; lueguë lueguë bëlla'lë lu gube'e hashtë guná më lugar catë quëbezë Dios nu guná Jesús lu Espíritu Santo shtë Dios; bëdchíni' ziquë tubi palumë. Gulezënúhi' lë'ë Jesús. ¹⁷ Iurní bini më tubi bë, tubi voz nabëru'u lu gube'e naguni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalë rac shtua'a lë'i'. Nalë rquitë ldua'a rnahia lúhi'.

4

Niasiguë Satanás lë'ë Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

¹ Lueguë lë'ë Espíritu Santo guanú lë'ë Jesús lu tubi lumë shlatë catë nídi'i mënë të guëtë'dë mëdzabë prëbë nihunë më cuntrë voluntá shtë Dios. ² Guquërelde më nga'li sin adë gudáudi'i më durantë cuarenta dzë nu cuarenta gue'lë. Despuësë bëdchini galërldia'në ldu'u më. ³ Bëdchini naná rsiguë; guabí'guëll lu më. Guní'ill:

—Si talë de verdá nal shini Dios, gunibë'a guë'ë rë' parë guëaquin guetështildi gaul.

⁴ Perë Jesús bëquebi:

—Sagradas Escrituras rni'i: “Lëdë niá'asëdi'i guetështildi guëbani nguïu sino por grë di'dzë narni'i Dios”.

⁵ Iurní lë'ë mëdzabë bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén. Güe'pinull lë'ë më guëc iádu'u tubi partë más guia'a. ⁶ Iurní répill:

—Si talë gualdí rni'il nal shini Dios, bëru'ldë lë'ël hashtë lu guïu'u purquë Sagradas Escrituras rni'i: Dios guë nibë'a lë'ë ra ianglë të parë gapë rai' lë'ël nu guëldisë rai' lë'ël con guia'a rai' të parë ni tubi guë'ë gunënëdi'i guëa'l.

⁷ Jesús bëquebi:

—Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: “Adë rtë'dëdi'il prëbë Dios, Shtadë të. Adë rúnëdi'il obligar lë'i'.”

⁸ Nu lë'ë mëdzabë bia'a Jesús lu tubi dani ru'bë, nu bëlua'a mëdzabë grë ra naciuni con lujë shtë rahin ziquë grë cusë za'quë nananú lu guë'dchiliu; ⁹ guní'ill lu Jesús:

—Na guënehia grëtë' ndë'ë cá'al si talë guëzullíbil lua, gúnël adorar na.

¹⁰ Iurní Jesús repi:

—Guabsú lua, Satanás, purquë Sagradas Escrituras rni'i: “Sulë Dios Shtadë të gúnël adorar. Sulë lë'ë më guëzu'bë diáguël shtí'dzi'.”

¹¹ Iurní mëdzabë bësa'në Jesús. Lueguë bëdchini ra ianglë. Bë'në rai' sirvë lu Jesús.

*Jesús guzublú guëluá'ai' ra mënë shtë Galilea
(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)*

¹² Iurë Jesús bini de quë Juan nanú lachigui'bë, iurní zia'a më parë regiuni shtë Galilea. ¹³ Perë adë bëá'nëdi'i më Nazaret sino quë guagla'guë më guquërelde më Capernaum, tubi guë'dchi naquë guëlladchi rua' nisë ru'bë por nezë shtë regiuni Zabulón nu Neftalí. ¹⁴ Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë më guahietë; lëhi' Isaías. Naescritë zndë'ë:

¹⁵ Guë'dchi Zabulón nu Neftalí, nezë naquë rua' nisë ru'bë ladë cu' guia'a shtë guë'gu Jordán, partë más zitu shtë Galilea catë quërelde ra nadë nádi'i më israelitë.

¹⁶ Ra mënë narëta' ndë, guquërelde rall lu nacahi perë guná rall tubi llni ru'bë.

Ra mënë naquërelde regiuni catë nanú shcaa'l shtë galguti, nga'li bianí tubi llni ru'bë guná rall.

¹⁷ Dizdë iurní Jesús guzublú bë'në më predicar diza'quë nu guni'i më:

—Gulë bë'në nadzë'ë mudë nabani të purquë hia bëga'a iurë parë guë'nibë'a Dios lë'ë të.

*Jesús guna'bë tapë nguii, gac rai' shmënë më
(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)*

¹⁸ Jesús zia'la'guë më nezë rua' nisë ru'bë shtë Galilea. Guná më chupë nguii narë nga'li, tubi na Simón nu lë zac Pedro. Stubi nguii lë Andrés, bëchi Pedro. Na rai' pescadurë. Quëglaguë rai' guë'shu la'ni nisë. ¹⁹ Iurní Jesús repi:

—Gulë gude'e naldë na të guna lë'ë të pescadurë shtë ra nguii; gue'dënú të mënë lua.

²⁰ Mizmë iurní bësa'në rai' guë'shu nu guanaldë rai' lë'ë më.

²¹ Zia'a Jesús más delantë; guná më lu chupë bëchi ra më narëta', Jacobo nu Juan, shini Zebedeo. Nanú rai' la'ni barcu. Zúbëga'a rai' con shtadë rai'. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu. Guna'bë Jesús lë'ë rai'. ²² Mizmë iurní bësëá'nëga rai' barcu con shtadë rai'. Guanaldë rai' lë'ë Jesús.

Jesús bëlua'a zihani mënë

(Lc. 6.17-19)

²³ Jesús zia'la'guë më guëdubi Galilea. Quëglua'a më ra mënë la'ni iádu'u shtë rall cadë guë'dchi catë bëdchini më. Quëadi'dzë më diza'quë shtë Dios lla tsuté mënë lugar catë rnibë'a Dios. Nu runë më rumëdi grëtë' clasë galguidzë nanapë ra mënë. Bënëac më ra narac llu'u. ²⁴ Bërë'tsë di'dzë naquëhunë Jesús hashtë guëdubi regiuni shtë Siria. Bëdchininú ra mënë grëtë' naquëzac zi lu galguidzë nu ra naquëhunë sufrir dülurë nu grë nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall nu grëtë' ra narati zini ra, nu ra narac galguidzë llunguë. Jesús bënëac ra mënë ni. ²⁵ Nalë zihani mënë guanaldë rall lë'ë më, mënë shtë Galilea nu guë'dchi shtë Decápolis nu Jerusalén. Lë'ë quë lë'ë zihani mënë shtë regiuni Judea nu ra naquërdë stubi tëchi guëë'gu Jordán, guanaldë rall lë'ë Jesús.

5

Libanë shtë Jesús

(Lc. 6.20-23)

¹ Iurë Jesús guná lu ra mënë zihani, güe'pi më lu lumë shtë dani. Guzubë më nga'li. Iurní shini gusë'dë më bëdëá rai' rdondë rai' catë zúbëga'a më.

² Jesús guzublú caglua'a më zndë'ë:

³ —Dichusë ra mënë narac bè'a nanú nidadá gac rall limpi la'ni ldu'u rall, pues tsuté rai' catë rnibë'a Dios.

⁴ 'Dichusë ra mënë naru'në por duldë shtënë rall, pues Dios gunë consolar lë'ë mënë ni.

⁵ 'Dichusë ra mënë nadu'u. Pues grë ra mënë ni gunë rall recibir guë'dchiliu catë guëdë'ë Dios ca'a rall, guëquërelde rall.

⁶ 'Dichusë na ra mënë narac shtu'u parë gac rall limpi delantë lu më; hia rëdchí ldu'u rall por lë'ë më.

⁷ 'Dichusë ra mënë narga'a ldu'u sa' rall; pues zni rga'a ldu'u më lë'ë rall.

⁸ 'Dichusë ra mënë nalimpi ldu'i; mënë ni guëná rall lu Dios.

⁹ 'Dichusë ra mënë nargutë en paz parë ra mënë; pues Dios gulë më ra mënë ni shini Dios.

¹⁰ 'Dichusë ra mënë narzac zi purquë quëhunë rall cumplir shti'dzë Dios; pues tsuté rall catë rnibë'a më.

¹¹ 'Dichusë na të iurë lë'ë ra mënë rni'i guidzë lë'ë të nu iurë rzunaldë mënë lë'ë të nu iurë lë'ë mënë guëni'i bishi cuntrë lë'ë të purquë na të shmëna. ¹² Mizmë manërë shtadë guëlú të guzunaldë rall muzë shtë Dios naguquërelde más guahietë quë lë'ë të. Gulë bëquitë ldu'u të nu tsu lëgrë ldu'u të purquë gunë të recibir tubi premi ru'bë lu gube'e.

Na të ziquë zedë nu llni

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

¹³ 'Lë'ë të na të ziquë zedë entrë ra mënë shtë guë'dchiliu rë' të parë adë rshínidi'iru'u mënë. Si talë zedë guëdchíguëdi'i, çlla gunë nguui të guëabrí

sabor shtë zedë? Hia adë rlluí'idi'in sino parë quë guëzebin nu parë guëlú mënë guëquin.

¹⁴ 'Lëë të na të ziquë llni parë mënë narëta' lu guë'dchiliu. Tubi ciudá nazúbëga'a guëc tubi dani, adë gáquëdi'i guëca'chiluhin. Adë rca'chi ldú'udi'il lu mënë llni nanápël. ¹⁵ Adë gáquëdi'i subë llni la'ni tubi tēpē; más bien zubin guia'a të parë guëzianí të guená mënë nananú la'ni hiu'u. ¹⁶ Zni zac lëë të, gulë bē'nē ziquë llni narabtsē'ē delantē lu ra mënë të parë guená mënë cusē za'quë nacanihunē të; iurní ra mënë gunē rall alabar Shtadē të, mē naquëbezē gube'e.

Bëlua'a Jesús shcuendë lëy

¹⁷ 'Adë rúnëdi'i të llgabë zelda lu guë'dchiliu parë guëdë'a fin lëy shtë Moisés, nilë parë guëdë'a fin enseñansë shtë ra muzë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Adë zëldëdia'a parë guëdë'ëhia fin sino parë guëluá'ahia pë runë cuntienë shti'dzë rai'. ¹⁸ Purquë guldía rnia'a lu të, mientras nanú gube'e nu guë'dchiliu, ni tubi partë shtë lëy, ni tubi puntë shtë letrë ni partë mitu'në shtë lëy, adë gunë fáltëdi'in. Grëtë' napë quë gac cumplirin. ¹⁹ Por ni grëtë' nadë rúnëdi'i casë cualquier mandamientë shtë lëy, aunquë más mitu'në partë shtë mandamientë, nu rluá'all ra mënë lu mizme zni, pues runë tucarë gáquëll mē nalasáquëdi'i catë rnibë'a Dios. Perë grëtë' el quë narzu'bë diaguë nu quëgluá'all gunë mënë cumplir grë puntë shtë lëy, ni runë tucarë gáquëll más mē lasac lugar catë rnibë'a Dios. ²⁰ Na rnia'a lu të, si talë adë nádi'i conductë shtënë të más naza'quë quë conductë

shtë ra mënë religiuse fariseo nu ra mësë shtë lëy, jamás adë tsutëdi'i të catë rnibë'a Dios.

Caglua'a më lla na llanë

(Lc. 12.57-59)

²¹ 'Lë'ë të bini të ra shtadë guëlú hia'a guni'i rai': "Adë quínidi'il mënë; cualquier narguini sáhi' pues napë quë gac juzgar mënë ni". ²² Perë na rnia'a lu të, grëtë' el quë naná rldë lu sáhi', nápëll culpë lu nangunë juzguë. El quë narushtiá lu sáhi', napë quë gac juzgar mënë ni lu Junta Suprema. El quë narni'i lu sáhi': shënë, nanú peligrë tsall lu gui'i shtë gabildi.

²³ 'Zni si talë lë'ël rac shtú'ul guëdë'ël ofrendë lu bëcu'guë nu nga'li rëagná ldú'ul de quë bèldënul sa'l, ²⁴ bësëa'në ofrendë shtënël cu' bëcu'guë; iurní guagná bëchil të parë tsu en paz con lë'ëll; iurní sí, zac guëabril lu bëcu'guë të parë guëdë'ël ofrendë lu Dios. ²⁵ Si talë chu guëdchi'bë demandë cuntrë lë'ël, iurë zianul mënë ni nezë, gulë gac të de acuerdë lueguë të parë adë gúnëdi'i mënë intriegu lë'ël lu juësi, purquë iurní juësi gúnëll intriegu lë'ël lu ra soliar të parë guëldaguë rall lë'ël lachigui'bë. ²⁶ Guldía rnia'a, nga'li guërú'udi'il hashtë quíllil lúltimë centavë nanazé'bil.

Jesús bëlua'a shcuendë duldë adulteri

²⁷ 'Lë'ë të bini të lo quë naguni'i mënë antsë: "Adë rquënúdi'il tse'lë mënë". ²⁸ Perë na rnia'a lu të, cualquier lo quë naná rzebi ldu'u ra na'a más quë tsé'lëll, hia bë'në mënë ni duldë adulteri la'ni ldú'ull. ²⁹ Si talë slul ladë ldi napë culpë quëhúnël duldë, gulú slul të parë guërú'ldëlin zitu. Más mejurë guënití tubi slul no sea quë tsal guëdubi

cuerpë shtënl la'ni gabildi. ³⁰ Si tubi guiá'al ladë ldi napë culpë quëhünël duldë, bëchuguë guiá'al, bëru'ldin zitu; mejurë guënítil tubi partë shtë cuerpë, lëdë guëdúbidi'i cuerpë shtënl tsal la'ni gabildi.

Jesús bëlua'a schcuendë divurci
(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹ 'Nu zac guni'i ra mënë guahietë: “Grëtë' el quë narlé tse'lë, napë quë guëdë'ë nguiu tubi cartë shtë divurci ca'a tsé'li”. ³² Perë na rnia'a lu të, si talë gunë nguiu divorciar tsé'li' por tubi cusë de nadë, quësínill lë'ë tsé'lëll lu duldë adulteri. Grë ra naca'a na'a divorciadë pues hia bë'nëll duldë adulteri. Por tubsë motivë tsu divurci, si talë bëdzëlënull stubi nguiu.

Jesús bëlua'a shcuendë ra jurë

³³ 'Nu zac bini të de quë guni'i ra shtadë guëlu hia'a: “Jamás adë guësá'nëdi'i të gunë të cumplir lo quë narunë jurar delantë lu Dadë Dios”. ³⁴ Perë na rnia'a lu të, adë rúnëdi'i të jurar por ni tubi rsunë; adë rúnëdi'i të jurar por lo quë nananú gube'e purquë gube'e na trunë shtë Dios. ³⁵ Adë rúnëdi'i të jurar por guë'dchiliu purquë nahin catë zu guëa' më; ni adë rúnëdi'i të jurar por Jerusalén purquë ni na tubi ciudá ru'bë shtë rëy narnibë'a más. ³⁶ Adë rúnëdi'i të jurar por lo quë nananú guëquël purquë adë gáquëdi'i gúnël gan gac tubi guitsë guëquël naquichi u nagasë, ni tubi guitsë'në. ³⁷ Nadë más gulë guni'i: “Aha!” u “Aquëdi'i” purquë lo quë nardchi'bë guëc di'dzë ni ze'dë de mëdzabë Satanás.

*Si talë chu cubë tubi ladë lul bëdë'e stubi ladë
(Lc. 6.29-30)*

³⁸ 'Lë'e të bini të de quë guni'i mënë guahietë: "Gulú slu sa'l, el quë nagulú slul, nu gulú lai' sa'l, el quë nagulú lai'l". ³⁹ Perë na rnia'a, adë rzutípëdi'il lu ra hiembrë mal; al contrari si talë chu cubë tubi ladë lul, bëdë'e stubi ladë. ⁴⁰ Si talë chu quëgdchi'bë demandë u rac shtú'ull guëdchisull manguë shtënë, bëdë'e manguë shtënë con shabë guítsël të gua'a mënë ni. ⁴¹ Si talë chu gunë obligar lë'el guá'al tubi bultë tubi kilómetro, bia'ain chupë kilómetro. ⁴² Cualquier tubi naquëgna'bë tubi prështë, bëdë'ein nu adë rdchigrédi'il nezë tēchil sino bëdë'e lo quë narac shtu'u mënë.

*Gulë gac shtu'u ra enemigu shtënë të
(Lc. 6.27-28, 32-36)*

⁴³ 'Nu zac bini të lo quë naguni'i mënë antsë: "Gac shtú'ul amigu shtënë perë guená túshël lu ra enemigu shtënë". ⁴⁴ Perë na rnia'a, gulë gac shtu'u ra enemigu shtënë të. Gulë guna'bë lu Dios parë grë ra narzunalde lë'e të. ⁴⁵ Si talë quëhunë të cumplir grë ra cusë rë', gac të shini Dios nacabezë gube'e. Lë'e më rshe'ldë më llni ngubidzë parë grëtë' mënë, parë mënë mal nu mënë za'quë. Lë'e më ldaguë më guiu parë ra mënë naná tubldí shcuéndi' nu parë ra mënë nanádi'i tubldí shcuéndi' lu Dios. ⁴⁶ Si talë lë'e të nadë más rac shtu'u të ra narac shtu'u lë'el ¿pëllë premi gápël? purquë grë ra narunë cubrë impuestë rac shtu'u rall sa' rall. ⁴⁷ Si talë nadë más runë të saludar con cariñi ra mënë bëchi sa' të ¿pë bien canihúnël? Pues ra naná guënëdi'i Dios runë rall saludar sa' rall. ⁴⁸ Gulë bë'në cumplir con grë mënë; gulë gac

të ziquë Shtadë të naquëbezë gube'e; ni tubi faltë nápëdi'i më.

6

Ra obrë za'quë

¹ 'Adë rluá'adi'i të obrë za'quë delantë lu ra mënë nadë más parë guená mënë lu të purquë si talë runë të zni, Shtadë të naquëbezë gube'e adë guéné'edi'i më premi ca'a të. ² Por ni lë'ë të iurë rdë'ë të gu'në ca'a nabënápëdi'i, adë rú'ldëdi'il damburë parë guená mënë; adë gúnëdi'il ziquë mënë falsë, ziquë runë ra mënë naná ziquë guetë nadchi'bë lu dchi'li. La'ni ra iádu'u shtënë rall nu nezë rdë'ë rall gu'në të parë rna ra mënë, parë guëni'i za'quë ra mënë de lë'ë rall. Perë guldía rnia'a lu të, hia napë rall labansë shtë mënë naná lúniquë premi nagunë rall recibir. ³⁻⁴ Perë iurë lë'ë të guëdë'ë të gu'në ca'a nabënápëdi'i, gulë bënë'nin manërë naga'chi. Hia lë'ë Shtádël naquëbezë gube'e, rna më grë lo quë naquëhúnël naga'chi. Lë'ë më guëne'e më tubi premi cá'al.

Jesús bëlua'a lla guadi'dzënú mënë Dios (Lc. 11.2-4)

⁵ 'Iurë lë'ë të gunë të orar, adë rúnëdi'i të ziquë runë ra mënë naná falsë. Rquitë ldu'u rall gunë rall orar të guená mënë lu rall; rzuldí rall la'ni iádu'u nu rzu rall shquini shtë nezë të parë guená ra mënë lo quë naquëhunë rall. Guldía rnia'a lu të, hia napë rall lúniquë premi nagunë rall recibir. ⁶ Perë iurë lë'ë të gunë të orar, gulë guëu' la'ni hiu'u quartë shtë të. Bësë'au rua' hiu'u; iurní bënë'në orar; guni'i lu Dadë Dios naquëbezë gube'e, sulë lë'ë më

con lë'ël. Rac bë'a më lo quë nanú la'ni ldú'ul; iurní Shtádël naquëbezë gube'e guëne'e më lo quë naquëgná'bël.

⁷ Turë gúnël orar, adë rúnëdi'i tē oraciuni zihani vultë ziquë runë ra mënë nanádi'i më israelitë. Runë rall llgabë guini Dios di'dzë shtë rall por ruadi'dzë rall zihani di'dzë. ⁸ Adë rúnëdi'i tē zni ziquë lë'ë rall purquë lë'ë Dadë hia rac bë'a më grë lo quë narqui'ni tē antsë guëna'bë tē lúhi'. ⁹ Por ni rnía'a lu tē, gulë bë'në orar lu më zndë'e:

Dios, nal Shtadë na'a naquëbezë gube'e.

Rac shtu'u na'a gunë grë mënë alabar lë'ël de verdá.

¹⁰ Rac shtu'u na'a guëribë'al grë mënë, sullibi rall lul.

Ziquë quëhunë ra ianglë cumplir voluntá shtënlë lu gube'e, rac shtu'u na'a grë mënë narëta' lu guë'dchiliu, gunë rall cumplir lo quë narac shtú'ul.

¹¹ Bëne'e nagáu na'a dzë con dzë.

¹² Bë'në perdunë duldë shtë na'a; zni lë'ë na'a rdë'në na'a perdunë duldë narunë ra mënë cuntrë lë'ë na'a.

¹³ Adë rdë'ëdi'il permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a tē ldáguëdi'i na'a lu duldë.

[Purquë lë'ël rnibë'al gube'e nu lë'ël nápël grë derechë nu llëru'bë na pudërë shtënlë.

Nápëdi'il fin. Amén.]

¹⁴ Si talë lë'ë tē gunë tē perdunë ra mal nabë'në mënë cuntrë lë'ë tē, zni zac Dadë naquëbezë gube'e gunë më perdunë lë'ë tē. ¹⁵ Perë si talë adë nëdi'i tē gunë tē perdunë sa' tē duldë narúnëll cuntrë lë'ë

të, tampusquë Dadë naquëbezë gube'e gúnëdi'i më perdunë duldë shtë të.

Jesús bëlua'a lla gunë mënë ayunë

¹⁶ 'Turë lë'ë të gunë të ayunë, adë reá'nëdi'i të tristë cumë ziquë runë ra mënë naná falsë purquë lë'ë rall rzu rall tristë; runë rall seri no más parë guená ra mënë de quë quëhunë rall ayunë. Guldía rnia'a lu të, hia napë rall grë lo quë nagunë rall recibir ziquë premi. ¹⁷ Perë lë'ë të iurë gunë të ayunë, gulë tsu nalëgrë; gulë bëzunë lë'ë të bien bien ¹⁸ të parë iurë guená mënë lul, adë guëdë'ëdi'i mënë cuendë de quë lë'ël quëhúnël ayunë. Nadë más sulë lë'ë Dadë Dios naquëbezë gube'e, më ni rna lo quë naquëhúnël. Lë'ë më napë më cuendë nu gunë më honrar lë'ël.

Galricu lu gube'e

(Lc. 12.33-34)

¹⁹ 'Adë rúnëdi'i të muntuni zihani cusë lu guë'dchiliu catë lë'ë ra mbichuguë rزالú ma grëtë' ra cusë, catë rna'zi tën gui'bë nu rllinin; nu riutë nguba'në parë rbaa'nëll ra cusë. ²⁰ Más bien gulë bë'në muntuni tesurë lu gube'e catë adë nídi'i ra mbichuguë nu adë guëzalúdi'i mahin, catë adë rná'zidi'i tën gui'bë. Ra nguba'në adë riutëdi'i rall nga'li parë cuanë rall. ²¹ Catë nacuettsa'u tesurë shtënël, ndë rac shtú'ul guëbánil.

Slu hia'a na ziquë lámpara

(Lc. 11.34-36)

²² 'Si talë rdë'ël sí parë guë nibë'a Dios lë'ël, na ziquë slul naná bien nu guëdubi cuerpë shtënël quëbezënú llni ²³ perë si talë adë nēdi'il tsasël shti'dzë Dios, blac llëru'bë na nacahi la'ni ldú'ul.

Nahin ziquë slul naná mal; guëdubi cuerpe quëbezin nacahi.

Dios nu lë'ë ra cusë shtë guë'dchiliu

(Lc. 16.13)

²⁴ Adë gáquëdi'i gunë mënë sirvë lu chupë lamë, purquë tubi lamë adë rac shtú'udi'i mënë lë'ëll; stubi lamë rac shtú'ull. Quëhúnëll rëspëti tubi lamë perë hia stubi lamë quëhúnëll desprëci. Tubsë lamë nápël. Si talë Dios na lamë shtënl, iurní gúnël lo quë narac shtu'u më; perë si talë dumí na lamë shtënl, iurní Dios adë nádi'i shlámël.

Quëhapë Dios ra shíni'

(Lc. 12.22-31)

²⁵ 'Rnia'a lu të iurne', adë rquëdí'nidi'i ldu'u të por lo quë nagáu të u por lo quë nagú të parë guëbani të, ni por shabë të parë nagacu të. Más lasac vidë quë dau; lë'ë shcuerpë të más lasac quë shabë të. ²⁶ Gulë guná lu ra ma'ñi naná riasë, adë rcabnídi'i ma, nilë adë rcá'adi'i ma cusechë parë cuetsá'uhin, perë sin adë guëté'dëdi'i, Dadë shtë të naquëbezë gube'e quëgne'e më grëtë' nagáu të. Más lasac të quë ra ma'ñi. ²⁷ ¿Chu de lë'ë të por tantë rquëdi'ni ldú'ul, guëbánil tubi dzë más?

²⁸ ¿Pëzielú rquëdi'ni ldu'u të por shabë të? Gulë guná, lla riaru'bë guë'ë lachi. ²⁹ Adë rúnëdi'i guë'ë dchi'ni perë rnia'a lu të, rëy Salomón con guëdubi galëlujë shtëni', adë guzú zá'quëdi'i' cumë ziquë ra guë'ë. ³⁰ Chulë rlua'a guë'ë lachi nedzë, quëhunë Dios; perë glli guëbidchi guë'ë nu tsequin lu gui'i. ¿Pë adë gápëdi'i më lë'ë të? lë'ë të naná rialdí ldu'i du'pë. ³¹ Por ni rnia'a lu të, adë rquëdí'nidi'i ldu'u

të nu adë rní'idi'i të: “¿Pë cha guédáuha'a?” u “¿Pë cha guedí hia'a?” u “¿Ca guëru'u shába'a?”
³² Pues grë mënë nanadë guënëdi'i Dios, zianaldë rall tëchi ra cusë ni. Perë lë'ë të napë të tubi Shtadë të naquëbezë gube'e; rac bë'a më grë lo quë narquí'nil. ³³ Primërë gulë guanaldë tëchi nezë catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Gulë bë'në cumplir lo quë narac shtu'u më, iurní gunë të recibir grë cusë narqui'ni të parë guëbani të. ³⁴ ¿Pëzielú rquëdi'ni ldú'ul nedzë por ra cusë naze'dë glii? Nanú suf-sientë problemë parë nedzë.

7

Adë rúnëdi'il juzguë sa'l (Lc. 6.37-38, 41-42)

¹ Adë rúnëdi'i të juzguë sa' të, purquë gunë më juzguë lë'ë të mizmë manërë ziquë quëhunë të juzguë sa' të. ² Gunë më juzguë lë'ë të mizmë manërë narunë të. Mizmë varë naguishi të con sa' të, mizmë varë ni quishi Dadë Dios con lë'ë të. ³ ¿Pëzielú rnal lu gui'lli nananú la'ni slu sa'l perë adë rnádi'il la'ni slul nanú tubi trunquë ru'bë? ⁴ ¿Lla gúnël guëni'il lu sa'l? “Bëne'e sí guëgúa gui'lli nananú slul” perë nanú tubi trunquë la'ni slul. ⁵ Na të falsë; gulú trunquë nananú la'ni slul; iurní sí, guënal bien parë cul gui'lli nananú la'ni slu sa'l. ⁶ Nanú mënë ziquë mbecu dushë narahuëë'. Adë rúnëdi'i rall rëspëti cusë santu shtë Dios. Na rall ziquë guchi narlú guëc tubi perla nu rëabrí ma të re'dë ca'në ma lul. Adë ruadí'dzëdi'i të di'dzë santu lu nanëdi'i tsasë verdá shtë Dios.

*Gulë guna'bë; gulë bësédchi rua' puertë
(Lc. 11.9-13; 6.31)*

⁷'Gulë guna'bë lu Dios grëtë' lo quë narac shtu'u të. Lë'ë më guëne'e mëhin. Gulë quilin të parë guëdzëlë tëhin. Gulë bësédchi rua' puertë të parë guëlla'lin. ⁸Grë mënë natsagla'guë guëna'bë lu Dios, gúnëll recibirin; grë mënë narguili cusë shtë Dios, guëdzëlin. El quë naná ziquë tubi nguii narna'bë fuertë rua' nezë, guëlla'lë puertë parë lë'ëll.

⁹'¿Chu tubi de lë'ë të si talë guëna'bë shínil guetështildi gáuhi'; ni mudë guëdë'ël tubi guë'ë gáuhi'? ¹⁰¿Ni mudë guëdë'ël tubi mbe'ldë iurë shínil rná'bëll mbeldë gáuhi'? ¹¹Si talë lë'ë të na të mal, nu rac bè'a të guëdë'ë të cusë za'quë lo quë narna'bë shini të, más segurë Shtadë të naquëbezë gube'e, guëne'e më cusë za'quë lo quë narna'bë të lu më. ¹²Manërë lo quë narac shtu'ul gunë mënë tratë lë'ël, mizmë manërë ni gulë bë'në tratë sa'l. Zni si talë quëhúnël cumplir règlë ni, canihúnël cumplir lëy nu lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë.

*Rua' puertë nanáde'e
(Lc. 13.24)*

¹³'Gulë tsutë nezë rua' puertë nu nezë ca nade'e purquë rua' puertë nu nezë narniti mënë, nalë shlaguin nu napin zihani lugar. Cantidá mënë riutë rall nga'li. ¹⁴Perë puertë nu rua' nezë nade'e catë napë mënë vidë sin fin, tubldí nahin nu trabaju riutë mënë nga'li. Du'psë mënë riutë lu nezë ni.

*Nashi naquë lu hiaguë rlua'ain pë hiaguin
(Lc. 6.43-44)*

¹⁵ 'Gulë gupë cuidadë con ra mësë falsë naná rni'i ruadi'dzë rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall; por fuërë rlua'a rall ziquë lli'li perë dentrë la'ni ldu'u rall na rall ziquë ma dushë. ¹⁶ Lë'ë të gac bë'a të u gunguë bë'a të chu na rall por lo quë narunë rall. Pues adë rldáguëdi'i të uvë lu ra hiaguë guitsë. Tampuquë nídi'i mudë guëldaguë të belda'u lu hiaguë guitsëbé. ¹⁷ Zni nahin, grëtë' hiaguë za'quë rne'e nashi za'quë perë hiaguë mal rne'e nashi mal. ¹⁸ Lë'ë hiaguë za'quë adë gáquëdi'i gudë'ëin nashi mal. Ni tampuquë tubi hiaguë mal gáquëdi'i guëdë'ëin nashi za'quë. ¹⁹ Grëtë' hiaguë nadë rdë'ëdi'i nashi za'quë, chuguin nu tsequin lu gui'i. ²⁰ Zni gac bë'a të mënë za'quë nu mënë mal por lo quë narunë rall.

*Lëdë grëdi'i mënë tsutë rall catë rnibë'a Dios
(Lc. 13.25-27)*

²¹ 'Lëdë grëdi'i narni'i lua: “Dadë, Dadë”, tsutë rall catë rnibë'a Dios sino nadë más el quë narunë cumplir voluntá shtë Dadë naquëbezë gube'e, ni sí quëgnibë'a më lë'ëll. ²² Iurë lë'ë iurë guëga'a, dzë ni cantidá mënë guëni'i rall lua: “Dadë, lë'ë na'a biadi'dzë na'a shti'dzël nu por lël gulú na'a mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Bëdë'në na'a zihani milagrë iurë guni'i na'a lël.” ²³ Perë iurni guënia'a lu mënë ni: “Jamás adë guënëdia'a lë'ë të. Gulë guabsú lua purquë na të mënë mal.”

*Comparaciuni shtë chupë hiu'u
(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)*

24 'Zni na el quë narquë diaguë nu quëhúnëll lo quë narnia'a, nall cumë ziquë tubi nguiu nariasë nu bëzá'all lídchill lu cimientë shtë guë'e. 25 Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë; bëdí'ahin hashtë guëa' hiu'u perë adë guláguëdi'i hiu'u purquë napin cimientë nazubë lu guë'e. 26 Perë el quë narini shti'dza perë adë rúnëdi'ill cuendë lo quë narnia'a, nall ziquë tubi nguiu tuntë nanëdi'i tsasëll. Bëzá'all lídchill lu iu'lli. 27 Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë nu bëdí'ahin guëa' hiu'u. Gulaguë hiu'u purquë nídi'i cimientë guetë. Nalë tubi cusë dushë guc nga'li.

28 Iurë Jesús gualú biadi'dzë më lu ra mënë, nalë bëdzëguë' ldu'u rall nu guasë ldu'u rall por ldai' shtë më. 29 Caglua'a më cumë ziquë el quë nanapë pudërë, lëdëdi'i ziquë ra mësë shtë lëy nananú entrë lë'e rall.

8

Jesús bënëac tubi narac ll'u galguidzë naru'dzë ládi'

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

1 Iurë bietë Jesús lu dani, cantidá mënë zianaldë rall lë'e më. 2 Iurní guabi'guë tubi nguiu narac ll'u galguidzë naru'dzë ládi'. Bëzullibill lu më. Répill:

—Dadë, si talë rac shtú'ul, nápël pudërë gunëáquëll na; guëzunëll ladia.

3 Iurní Jesús bëdchi'bë më guia'a më guëquëll nu guni'i më:

—Rac shtua'a, sunë ládil.

Iurë lë'ë më guni'i zndë'ë, grë galguidzë ru'dzë bëac. ⁴ Jesús repi:

—Bëquë diaguë, adë chu lu ruadí'dzëdi'il; nadë más guaguë'në presentar lu bëshuzi nu bëtë'ë tubi ofrendë lo quë narnibë'a Moisés të parë grëtë' mënë, guëdë'ë rall cuendë de quë lë'ël bëáquël nu guc límpil de galguidzë shtënël.

*Bënëac Jesús tubi muzë shtë capitán
(Lc. 7.1-10)*

⁵ Iurë guatë Jesús guë'dchi Capernaun, tubi capitán rumanë guabí'guëll lu më nu bë'nëll ruëguë. ⁶ Répill lu Jesús:

—Dadë, shmuza rac llú'ull galguidzë llunguë. Nagá'all lidcha. Nalë quëhúnëll sufrir lu galguidzë.

⁷ Jesús guni'i:

—Na tsahia parë gunëaca lë'i'.

⁸ Capitán bëquebi:

—Dadë, rúnëdi'i tucara tsal lidcha; adë chu nádia'a. Nadë más gunibë'a nu bëtë'ë tubsë di'dzë, iurní guëac shmuza. ⁹ Mizmë na runa lo quë narni'i ra narnibë'a na, nu napa suldadë bajo ordë shtëna. Iurë rnia'a lu tubi suldadë, tsall; pues riall. Iurë rnia'a guídëll, pues lueguë rídëll. Iurë rnibë'ahia tubi shmuza tsaguë'nëll lo quë narac shtua'a, rzu'bë diáguëll shti'dza.

¹⁰ Iurë Jesús bini di'dzë ni, nalë guasë ldu'u më. Guni'i më lu ra nazianaldë lë'ë më:

—Guldía rnia'a lu të, guëdubi naciuni Israel nunquë bëdza'guëlúdia'a tubi nguii narialdí ldu'i shti'dza ziquë nguii rë'. ¹¹ Rnia'a, cantidá mënë guëru'u rall de grë ladë shtë guë'dchiliu. Guidë

rall të parë subënú rall Abraham nu Isaac nu Jacob parë gaunú rall mënë ni catë rnibë'a Dios gube'e. ¹² Perë nanú mënë nabini shti'dzë më de quë guëñibë'a më ziquë rëy; guëru'u rall tëchi fuërë catë nacahi. Nga'li gu'në rall nu guëchushí lai' rall.

¹³ Iurní Jesús guní'i' lu capitán:

—Bëagzë lídchil; hia shmúzël bëac tal ziquë gualdí ldú'ul.

Lë'ë muzë ni bëáqui' mizmə iurë ni.

Bënëac Jesús suëgrë Pedro

(Mr. 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jesús gua lidchi Pedro. Nga'li guná më naga'a suëgrë Pedro. Na'a ni rac shldi ru'bë. ¹⁵ Iurní guna'zi më guia'a na'a. Lueguë bëru'u shldi. Iurní suëgrë Pedro guashtëhi' nu bë'ni' sirvë lu rai'. Bëdë'ëi' nagáu rai'.

Bënëac Jesús zihani mënë narac llu'u

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶ Iurë gue'llë gu', be'dënú mënë zihani sa' rall lu Jesús. Be'dënú rall ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall; con tubsë di'dzë rgu më grëtë' ra mëdzabë. Nu zac bë'në më rumëdi grëtë' ra nanapë galguidzë. ¹⁷ Zndë guzac parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë. Guni'i' Isaías: “Lë'ë më bia'a më galguidzë shtëna'a nu lë'ë më bia'a më grëtë' debilidá shtëna'a”.

El quë narac shtu'u tsanaldë lë'ë Jesús

(Lc. 9.57-62)

¹⁸ Iurë guná Jesús cantidá mënë bëdëá rdondë catë zubë më, gunibë'a më parë tédë ra shini

gusë'dë më stubi tëchi nisë. ¹⁹ Tubi mësë shtë lëy guabí'guëll lu Jesús nu répill:

—Mësë, rac shtua'a sënaldä lë'ël cualquier lugar ca tsal.

²⁰ Jesús bëquebi:

—Ra ma lachi napë cuevë shtë ma. Ra ma'ñi napë bëche'zë llicu hiaguë perë na, adë nápëdia'a catë guëcu'guë guëca aunquë nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

²¹ Stubi nguiu naganaldë lë'ë Jesús repi lu më:

—Dadë, bëne'e sí, primërë tsaca'cha shtada, iurní gue'dë nalda lë'ël. Gaca shmënël iurní.

²² Jesús guni'i:

—Gude'e naldë na lueguë. Nanú mënë nadë rialdídi'i ldu'u shti'dza parë guëca'chi rall ra tégulë.

Bëcue'dchí Jesús nisë nu mbë

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Iurní guatë Jesús la'ni barcu con ra shini gusë'dë më ²⁴ perë bédchini mbë lu nisë. Nalë fuertë bédchini mbë. Gutë zili nisë la'ni barcu. Jesús naga'si më. ²⁵ Iurní ra shini gusë'dë më guacua'ñi rai' lë'ë më nu repi rai':

—Dadë, bëlá lë'ë na'a. Aquë zátia'a iurne'.

²⁶ Lë'ë më guní'i' lu rai':

—¿Pëzielú nalë rdzëbë të? ¿Pë hia adë rialdídi'i ldu'u të na?

Iurní guashtë më nu guni'i më guëc mbë nu guëc nisë ru'bë. Lueguë gurëdchí nisë. ²⁷ Hia ra nguiu naná zënú më, nalë bëdzëguëë' ldu'u rai'. Guasë ldu'u rai'. Guni'i rai':

—¿Chull më rë'? Rzu'bë diaguë mbë nu nisë shtí'dzi'.

Chupë nguiu nananú mēdzabē la'ni ldu'i

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Iurē Jesús bēdchini stubi ladē rua' nisē, ladzē ra mē gadareno, chupē nguiu bēru'u la'ni catē bēga'chi tēgulē. Guabi'guē rall lu mē. Guērupē rall napē rall mēdzabē la'ni ldu'u rall. Nalē nadushē rall. Ni tubi adē chu ráquēdi'i rdēdē nezē catē nanú rall. ²⁹ Iurní guzublú gurushtiá rall fuertē:

—¿Pēzielú riutēl con lē'ē na'a, Jesús shini Dios? ¿Gu bēdchínil ndē'ē parē guēzac zil lē'ē na'a antsē guēga'a tiempē?

³⁰ Zitu rēta' cantidá ra guchi. Quēháu ra ma gui'lli. ³¹ Ra mēdzabē bē'nē rall ruēguē lu Jesús; guni'i rall:

—Si talē guēgul lē'ē na'a la'ni ra nguiu rē', perē bēne'e permisi tē guēdēu' na'a la'ni ra guchi.

³² Iurní Jesús repi:

—Gulē gua.

Lueguē bēru'u mēdzabē la'ni ra nguiu ni. Guatē rall la'ni guchi. Lueguē grētē' ra guchi zia'a guēllu'nē nasesē; gulaguē ra ma catē rlaguē guiu'u rua' nisē ru'bē. Guatē ma la'ni nisē. Bēlda'u nisē ra ma; lueguē guti ra ma.

³³ Hia naquēhapē guchi bēllu'nē rall hashtë guē'dchi nu guzublú biadi'dzē rall lo quē naguc, nu shcuendē ra nguiu nagú mēdzabē la'ni ldu'u ral'. ³⁴ Iurní grē mēnē shtë guē'dchi bēru'u rall; guagná rall catē quēbezē Jesús. Iurē guná rall lu mē, bē'nē rall ruēguē de quē guēru'u mē ladzē rall.

9

Bēnēc Jesús tubi narac llunguē

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Iurní Jesús guatë la'ni barcu parë tädë më stubi tēchi nisë. Iurní bēdchini më guē'dchi shtë më.

² Nga'li bēdchininú mēnë tubi narac ll'u galguidzë llunguë. Nagá'all lu daa'. Iurë Jesús guná rialdí ldu'u rall, repi më lu narac ll'u:

—Lë'ël, adë riádi'i ldú'ul. Naperdunë duldë shtëñël.

³ Iurní bēldá mēsë narlua'a lëy guni'i rall la'ni ldu'u rall: “Hiumbrë rē' blac di'dzë dzabë ru- adí'dzëll cuntrë Dios”. ⁴ Perë guc bē'a Jesús pë llgabë quëbezēnú rall. Iurní repi më:

—¿Pëzielú runë tē llgabë mal? ⁵ ¿Pë más sen- cigi guënia'a lu narac ll'u: “Naperdunë duldë shtëñël”, u guënia'a lull: “Guashtë nu bēagzë”?

⁶ Parë gac bē'a tē nahia nguiu nabēshe'ldë Dios lu guē'dchiliu, nu parë gac bē'a tē napa pudërë parë guna perdunë duldë shtë mēnë.

Iurní repi më lu narac ll'u:

—Guashtë; bētëá shtaa'l nu bēagzë lídchil.

⁷ Lë'ë narac galguidzë llunguë guasuldill nu bēagzëll lídchill. ⁸ Guná mēnë lull, iurní bēdzëguëë' ldu'u rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bē'në rall alabar lë'ë Dios purquë bēdë'ë më pudërë ru'bë guia'a tubi nguiu.

Guna'bë Jesús Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Jesús bēru'u më nga'li. Guná më lu tubi nguiu lë Mateo. Zúbëga'all lugar catë rúnëll cubrë im- puestë. Iurní repi më:

—Gude'e naldë na.

Iurní Mateo guasuldí nu guanáldëll lë'ë Jesús.

¹⁰ Guzac iurë Jesús caniháu la'ni tubi hiu'u, cantidá mēnë narunë cubrë impuestë nu zihani

pecadurë bédchini rall nga'li parë gulezënú rall lë'ë më lu mellë. Guzubënú rall lu mellë con Jesús nu con ra shini gusë'dë më. ¹¹ Perë ra fariseo iurë guná rall lu ra mënë ni, guna'bë di'dzë rall lu shini gusë'dë Jesús:

—¿Pëzielú mësë shtë të quëhaunull ra pecadurë nu con ra mënë narunë cubrë impuestë?

¹² Bini Jesús pë quëgni'i ra fariseo; iurní guni'i më:

—Adë rquí'nidi'i ra mënë ducturë si rac llú'udi'i rall perë mënë narac llu'u, sí, ni rquí'ni rall ducturë. ¹³ Gulë gua; gulë bédë'ë cuendë lo quë narunë cuntienë lo quë naná escritë: “Na rac shtua'a de quë gac të mënë narga'a ldu'u sáhi; ni más mejurë quë gunë të ofrecer ma lua ziquë ofrendë”. Zeldë guëna'ba ra pecadurë të guëabrí ldu'u rall con Dios. Adë zeldë guëná'bëdia'a mënë narni'i: “Nápëdia'a duldë”.

Guna'bë di'dzë rall lla na shcuendë ayunë

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Iurní ra nazianaldë lë'ë Juan Bautista, guabi'guë rall lu Jesús nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú lë'ë na'a nu ra fariseo rdë'në na'a ayunë zihani vultë perë ra shmënel adë rúnëdi'i rall ayunë?

¹⁵ Jesús guni'i:

—Nahia ziquë lliguë shtë sa'a. ¿Ni mudë gunë të obligar ra invitatë shtë sa'a, gacu rall lari nagasë ziquë mënë narunë velar guëc tēgulë mientras quëbezënú lliguë lë'ë rall? Aquëdi'i. Perë guëdchini dzë nu guëdchini tiempë lë'ë lliguë tsabsú nga'li; iurní sí, gunë rall ayunë.

¹⁶ 'Ni tubi adë chu rúnëdi'i rumiendë lu tubi lari gushë con lari nardëá purquë si talë guëguëu'l lari nardëá lu lari gushë, más nasesë rche'zë lari cubi lë'ë lari gushë. Iurní más fier rlua'a lari. ¹⁷ Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gushë purquë adë gúnëdi'i gan bulsë gushë la fuersë shtë vini cubi. Rie'zë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'ë lu guiu'u, nu gullini ra bulsë. Por ni rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi. Iurní lë'ë vini nu ra bulsë adë guënítidi'in. Shti'dza adë rgá'adi'i con custumbrë shtënë të.

Shini Jairo nu na'a naguna'zi shabë më
(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ Mientras Jesús quëadí'dzi' ra cusë rë', tubi narnibë'a mënë bëdchini; bëzullíbill lu më nu guní'ill:

—Shtsa'pa niá'asë gualú guti, perë si talë guídël lidcha; si talë guëdchi'bë guiá'al guëc shinia, guëbáni' stubi.

¹⁹ Jesús guasuldi'; iurní guanaldë më lë'ëll con ra shini gusë'dë më. ²⁰ Iurë guanaldë më lë'ëll, tubi na'a narac llua'u rllë'ë réni'; guabí'guëll lu Jesús. Guc chi'bë chupë izë rac llú'ull. Iurní guabí'guëll lu Jesús nezë tëchi më. Guná'zill rua' shabë më. ²¹ Rúnëll llgabë: “Si talë guëna'zia shabë më, guëaca”. ²² Jesús bëdchigrë lu më nezë tëchi më; guná më lu na'a nu repi më:

—Adë riádi'i ldú'ul, Nanë. Hia lë'ël bëáquëll purquë gualdí ldú'ul na.

Mizmë iurní bëáquëll.

²³ Iurë Jesús bëdchíni' lidchi më importantë; guná më lu narëta' nu guná më lu ra musiquë. Ra

mënë ru'në rall nu ruidë bë'në rall. ²⁴ Iurní repi Jesús:

—Gulë bëru'u ndë'ë purquë lë'ë lliguëna'a rë' adë gútidi'i' sino nagá'si'.

Perë ra mënë bëllidchinú rall lë'ë më. ²⁵ Jesús guní'i' de quë guëru'u rall. Iurní guatë më la'ni hiu'u nu guna'zi më guia'a tēgulë. Iurní guashtë tēgulë nga'li. ²⁶ Guëdubi lugar catë rnibë'a regiuni ni, bërë'tsë di'dzë nu famë shtënë më. Biadi'dzë mënë pë guc con lë'ë tēgulë.

Bënëac Jesús chupë ciegu

²⁷ Jesús bëru'u lugar ni; chupë ciegu guanaldë rall lë'ë më; guni'i' rall fuertë:

—Bëga'a ldu'ul lë'ë na'a, llëbní David.

²⁸ Iurë Jesús guatë la'ni hiu'u, bēdchini ra ciegu lu më; repi më lu rall:

—¿Gu rialdí ldu'u tē de quë zac gunëaca lë'ë tē? Lë'ë rall bëquebi rall:

—Rialdí ldu'u na'a, Dadë.

²⁹ Iurní Jesús bëshá guia'a slu rall nu repi më:

—Gaquin según fe nanapë tē.

³⁰ Hia slu ra mënë ni bëaquin. Iurní Jesús gunibë'ai' con ordë lu rall, ni tubi adë chu gac bë'adi'i' lo quë nabë'ni'.

³¹ Perë niá'asë gualú bëru'u rall nga'li, iurní guzublú ruadi'dzë rall guëdubi regiuni lo quë nabë'në Jesús.

Bënëac Jesús tubi gu'pë

³² Iurë Jesús con ra shini gusë'dë më ziagru'u rai' nga'li, bëldá ra mënë be'dënú rall tubi gu'pë nanapë mëdzabë la'ni ldu'i. ³³ Lueguë Jesús gulú hia'ldë lë'ë mëdzabë ni; hia lë'ë gu'pë guzublú

biadí'dzëll. Nalë bëdzëguëë' ldu'u ra mënë. Guni'i rall:

—Nunquë la'di gunádi'ia'a guëdubi mënë shtë Israel sa' ra cusë ziquë quëhunë më.

³⁴ Perë guni'i ra fariseo:

—Nguiu rë' rgu hiá'ldëll ra mëdzabë por pudërë shtë mëdzabë narnibë'a más.

Bëga'a ldu'u më ra mënë

³⁵ Jesús zia gla'guë më grë ra guë'dchi naná rëta' guëlladchi nga'li. Caglua'a më la'ni iádu'u shtë ra mënë cadë lugar catë rdchini më. Biadi'dzënú më mënë cusë za'quë lla guëdchini mieti catë rnibë'a Dios. Nu bënëac më grë clasë galguidzë nu grë ra naquëhunë sufrir ra dudurë. ³⁶ Iurë guná më ra mënë zihani, bëga'a ldu'u më lë'ë rall purquë nalë rzac zi rall nu adë rbedchídi'i ldu'u rall. Na rall ziquë lli'li nanápëdi'i vëquërë. ³⁷ Iurní repi më lu ra shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, nanú zihani cusechë perë du'psë na rall parë gunë rall dchi'ni perë rnia'a lu të, ³⁸ gulë guna'bë lu Dios naná nashtënë cusechë parë guëshe'ldë më más mënë parë guadi'dzë rall diza'quë lu mënë.

10

Jesús gulë ra chi'bë chupë shini gusë'dë më (Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹ Iurní Jesús guna'bë chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bëdë'ë më autoridá nu pudërë parë guëgú rai' ra mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë nu parë gunëac rai' grë ra narunë sufrir galguidzë nu dudurë.

² Ndë'ë na lë ra poshtë; guëzá chi'bë chupë rai': primërë Simón; nápi' stubi lëhi' Pedro. Nu bë'në më nombrar Andrés bëchi Pedro. Guna'bë më Jacobo nu bëchi' Juan, shini Zebedeo. ³ Guna'bë më Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo el quë narunë cubrë impuestë. Guna'bë më Jacobo shini Alfeo. Guna'bë më Lebeo, nápi' stubi lëhi' Tadeo. ⁴ Guna'bë më Simón naná miembrë shtë partidë cananista, nu guna'bë më Judas Iscariote el quë nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

Jesús gunibë'a tsagni'i ra poshtë diza'quë lu ra mënë

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵ Jesús gunibë'a guëzá chi'bë chupë nguii ni; guni'inú më lë'ë rai' lla guzia'a rai'. Repi më lu rai':

—Adë tsádi'i të regiuni catë quërelde ra nadë nádi'i më israelitë. Nu adë tsutédi'i të guë'dchi Samaria. ⁶ Más bien tsa të lu ra mënë naná ziquë lli'li naguniti, quiere decir, naciuni Israel. ⁷ Gulë biadi'dzë lu mënë lla tsuté mënë catë rnibë'a Dios purquë hia lë'ë iurë ziagdchini të guë'nibë'a më. ⁸ Gulë bënëac ra narac llu'u. Gulë bëcua'ñi ra tēgulë. Gulë bënëac narac galguidzë ru'dzë ládi'. Gulë cu grëtë' mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Lë'ë të bë'në të recibir pudërë ndigá; gulë bēdē'ë sin quë gúnēdi'i të cubrë.

⁹ 'Adë guá'adi'i të orë, ni bēdchichi, ni dumí mitu'në. ¹⁰ Adë guá'adi'i të panitë parë quë dumí. Adë guá'adi'il chupë manguë, nilë chupë par rachi. Adë guá'adi'il bastunë. Pues el quë narunë dchi'ni napë derechë parë gaull lidchi shlámëll.

11 'Iurë lë'ë të guëdchini të tubi guë'dchi u tubi ranchi, gulë quili nga'li tubi mënë naná runë tucarë guëquë diaguë shti'dza. Hia nga'li guëa'në të lídchill hashtë iurë lë'ë të guëbi' të. 12 Iurë lë'ë të tsutë të lidchi mënë ni, gulë bë'në saludar lë'i' con tubi diza'quë. 13 Si talë ra mënë ni runë tucarë guëquë diáguëll shti'dza, gulë bédë'ë bendición shtë të nga'li; perë si talë adë guëquë diáguëdi'i rall shti'dzë të, si talë adë nádi'i ra mënë më za'quë, gulë biequi nga'li con grë diza'quë shtë të. 14 Si talë nēdi'i mënë ni gunë recibir diza'quë nu nēdi'ill guëquë diáguëll shti'dzë të, iurní gulë bëru'u hiu'u ni u guë'dchi ni. Iurní gulë guëdchibi gushëguu'u nadchi'bë guëa' të ziquë sēñi de quë adë gualdídí'i ldu'u rall. 15 Guldía rnia'a, dzë shtë juici más llëru'bë na cashtigu parë guë'dchi ni quë parë ra mënë shtë Sodoma u Gomorra.

Guëzac zi mënë lë'ë të

16 'Gulë guná, na guëshe'lda lë'ë të cumë ziquë ra lli'li ladi ra ma dushë, perë gulë gac nasini cumë ziquë serpientë, nu gulë gac nadu'u ziquë palumë. 17 Gulë gapë cuidadë ra mënë shtë luga ni; gunë rall intriegu lë'ë të lu ra gobiernë nu hashtë guëne'e rall galné lë'ë të la'ni iádu'u. 18 Tsanú rall lë'ë të lu ra gubernadurë nu lu rëy purquë na të shmëna. Zni gac të testigu shtëna delantë lu ra autoridá hashtë delantë lu ra nanádi'i më israelitë. 19 Perë iurë lë'ë rall gunë rall intriegu lë'ë të lu ra gobiernë, adë rquédí'nidi'i ldu'u të por lo quë naguëni'i të lu rall u por lo quë naguadi'dzë të lu ra mënë, purquë iurë lë'ë iurë guëga'a, Dios guësëdchini më di'dzë parë guadi'dzë të 20 purquë

lëdë lë'ëdi'i të guadi'dzë të sino lë'ë Espíritu Santo naze'dë de Shtadë të, guadi'dzi' por lë'ë të.

²¹ 'Ra nguiu gunë rall traicionar ra bëchi sa' rall të parë gati sa'll. Ra shtadë ra mënë gunë rall traicionar shini rall. Shini rall guëásëll guëc shtadë rall hashtë quini rall shtadë rall. ²² Grëtë' mënë shtë guë'dchiliu guená zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna, perë el quë nagac firmë hashtë fin, ndë'ë gac salvar. ²³ Iurë lë'ë mënë guëzunaldë rall lë'ë të cualquier tubi guë'dchi catë guëdchini të, gulë bëru'u nga'li; gulë bëllu'në hashtë stubi guë'dchi purquë guldía rnia'a, lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu guëdchíni' antsë quë lë'ë të guadi'dzënu të diza'quë lu mënë guëdubi guë'dchi shtë Israel.

²⁴ 'Ni tubi narsë'dë lu shmësi', lasáquëdi'ill más quë mësë shtënell. Ni tubi muzë lasáquëdi'i más quë shlámi'. ²⁵ El quë narsë'dë, tsull cunformë según el quë naquëglua'a, hashtë despuësë iurní tsalú studi shtënell, iurní gáqui' ziquë lë'ë mësë. Zni na tubi muzë parë lu shlámëll. Ziquë tubi nguiu con shíni', cagni'i ra mënë rnibë'a mëdzabë Beelzebú na, nu zac guëni'i rall rnibë'a mëdzabë lë'ë të.

Chu guëdzëba'a
(Lc. 12.2-9)

²⁶ 'Por ni rnia'a lu të, adë rdzëbëdi'i të ra mënë. Pues ni tubi cusë nanaga'chi adë guëá'nëdi'in sin adë guërú'udi'in lu llni. Nu grë cusë naga'chi, napë quë guëdë'ë mënë cuendë de ni. ²⁷ Lo quë narnia'a lu të apartë, gulë guni'i di'dzë ni delantë lu grë mënë. Lo quë nabëluá'ahia lu të apartë, gulë

guni'i fuertë dizdë guëc hiu'u. ²⁸ Adë rdzëbëdi'i të ra narguini cuerpë perë adë gáquëdi'i quini rall almë. Más bien gulë bëdzëbë el quë nanapë pudërë guëzalú cuerpë nu almë la'ni gabildi.

²⁹ 'Rdu' ra ma'ñi, chupë ma por tubi centavë, perë ni tubi de lë'ë ra ma adë rátidi'i sino quë lë'ë Dadë Dios adë guëdë'ë më sí; Dios rdë'ë më cuendë.

³⁰ Napë më cuendë bëldá guitsë guëquël. ³¹ Adë rdzëbëdi'i të; pues más lasac të quë ra ma'ñi.

Pë gac con ra shmënë Jesús

(Lc. 12.8-9)

³² 'Grëtë' el quë naguëquebi favurë de na delantë lu ra mënë, na guëquebia favurë de lë'ëll delantë lu Shtada naquëbezë gube'e. ³³ Perë si talë nanú el quë narni'i nádi'ill shmëna delantë lu ra mënë, na guna negar lë'ëll delantë lu Shtada naquëbezë gube'e.

Por Jesús nanú divisioni

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ 'Adë rúnëdi'i të shgabë të de quë zeldënúa paz lu guë'dchiliu rë'. Pues adë zeldënúdia'a parë cuedchí ldu'u mënë con sa'll lu guë'dchiliu sino parë gac dividir mënë por shti'dza. ³⁵ Na zelda parë grë ra nguiu guëasë rall guëc shtadë rall, shtsa'pë rall guëasë rall guëc shni'a rall. Nu ra lli'lli guëasë rall guëc suëgrë rall. ³⁶ De mudë de cadë tubi rall gac rall enemigu parë famili shtënë rall.

³⁷ 'El quë narac shtu'u shtádi' u shní'ai' más quë rac shtú'ull na, adë rlluí'idi'i gáqui' shmëna. El quë narac shtu'u llgá'ni' u shtsápi' más quë rac shtú'ull na, adë rlluí'idi'i gáquëll shmëna. ³⁸ El quë nadë gúnëdi'i renunci propi deseo shtënëll, si talë adë

nédi'i gátill por na; si talë adë tsanárdëdi'ill shneza, nguïu ni nasáquëdi'ill gáquëll shmëna. ³⁹ El quë narac shtu'u gac salvar vidë shtënëll, guëníttill vidë shtëni', perë el quë naguëniti vidë shtëni' por na, ni gac salvárëll.

Premi parë ra shmënë Jesús

(Mr. 9.41)

⁴⁰ 'El quë narunë recibir cualquier tubi de lë'ë të, mënë ni tambiën rúnëll recibir na. El quë narunë recibir na, mënë ni rúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na. ⁴¹ El quë narunë recibir tubi shmuzë Dios purquë ze'dë mënë ni de Dios, ni gúnëll recibir mizmë premi nardë'ë Dios parë ra shmuzë më nabiadi'dzë shti'dzë më. El quë narunë recibir tubi nguïu za'quë purquë nall më za'quë, mënë ni gúnëll recibir premi shtë më za'quë. ⁴² Cualquier el quë naguëdë'ë tubi vasë nisë galë, të gu tubi más humildë shmëna, guldía rnia'a lu të, segurë guëdë'ë Dios tubi premi cá'all.

11

Ra nabëshe'ldë Juan Bautista lu Jesús

(Lc. 7.18-35)

¹ Iurë Jesús gualú guni'i më lla mudë guzia'a ra chi'bë chupë shini gusë'dë më, bër'u më nga'li parë zia'a më. Bëlua'a më diza'quë lu ra mënë guë'dchi narëta' guëlladchi.

² Juan nanú lachigui'bë perë bini' lo quë naquëhunë Cristo. Iurní bëshë'ldi' bëldá shmëni'; tsagná rall lë'ë Jesús ³ parë guagna'bë di'dzë rall lu më:

—¿Gu lë'ël nal Cristo, el quë napë quë guëdchini por partë shtë Dadë Dios, u napë quë guëlezë na'a stubi naguëdchini?

⁴ Jesús repi:

—Gulë tsaguëchi lu Juan lo quë naguná tē nu lo quë nabini tē. ⁵ Gulë biadi'dzë grëtē' lo quë naguná tē: ra ciegu rna; ra cujë rzë; ra narac galguidzë ru'dzë ládi', guzunë rall; grë ra cue'të bëabrí rini rall. Ra tēgulë gubani rall stubi. Grë ra prubi quëquë diaguë rall diza'quë parë gac salvar rall. ⁶ Guëquitë ldu'u ra naná tsagla'guë tsaldí ldu'i na, grë ra nartúdi'i lúhi' gáquëll shmëna.

⁷ Iurë lë'ë shmënë Juan zëagzë, iurní Jesús guzublú quëadi'dzë më shcuendë Juan. Repi më lu ra mënë:

—¿Pë guagná tē lu shlatë; tubi ziquë gui'lli narni'bi mbë? ⁸ Aquëdi'i. ¿Pë guagná tē lu tubi nguii nanacu lari chulë? Aquëdi'i. Lë'ë tē nanë tē de quë grë ra naracu con lari nalasac zihani dumí, quërelde rall lidchi rëy. ⁹ Por fin ¿pë guagná tē lu tubi muzë shtë Dios? Perë sí, de verdá guná tē tubi muzë shtë më mayurë quë ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. ¹⁰ Juan na el quë narni'i Sagradas Escrituras:

Na guëshe'lda tubi naguadi'dzë por na antsë guëlua'alul lu mënë.

¹¹ Guldía rnia'a, grëtē' ra mënë nagubani tiempë guahietë, nápëdi'i rai' más hunurë quë Juan. Perë rnia'a lu tē, el quë namás humildë entrë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë shtëna, napë rall más hunurë quë Juan.

¹² 'Dizdë Juan Bautista hashtë iurne', ra mënë mal rac shtu'u rall guëzalú rall diza'quë shtë Dios

parë adë tsutëdi'i mënë catë rnibë'a Dios. Ra narac shtu'u tsutë nezë za'quë, runë rall llëru'bë fuersë parë tsutë rall. ¹³ Grëtë' lo quë nabëquë'ë ra muzë nabiadi'dzë shti'dzë Dios nu lo quë nabëquë'ë Moisés, guni'i rai' lo quë narac shtu'u Dios hashtë tiempë shtë Juan Bautista. ¹⁴ Si talë lë'ë të rac shtu'u të tsaldí ldu'u të lo quë narnia'a de Juan, náhi' ziquë Elías. Juan náhi' el quë muzë shtë Dios guni'i guahietë napë quë guëdchini. ¹⁵ Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien lo quë narnia'a.

¹⁶ 'Guadi'dza tubi comparaciuni lla na mënë tiempë ne'. Lë'ë rall na rall ziquë llguë'në naca-guitë. Zúbëga'a rall lu llguë'a' nu rni'i rall fuertë lu sa' rall: ¹⁷ “Bëdi'ldi na'a musiquë lëgrë perë adë bëguí'idi'i të. Bëdi'ldi na'a cantë tristë perë adë bí'nidi'i të.” ¹⁸ Bëdchini Juan; adë gudáudi'i' zihani cusë nu adë bii'di'i' licor, perë lë'ë të rni'i të de quë nápi' tubi mëdzabë la'ni ldú'i'; por ni adë guanáldëdi'i të lë'i'. ¹⁹ Lueguë bëdchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios; rni'i të rau sha'ta nu rni'i të ruhia vini. Rni'i të nahia amigu shtë pecadurë nu amigu shtë ra narunë cubrë impuestë, por ni adë rialdídi'i ldu'u të shti'dza. Manërë nacanihunë Dios na ziquë llni; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná riasë shti'dzë më de verdá.

*Ra mënë adë guasëdi'i rall shti'dzë më
(Lc. 10.13-15)*

²⁰ Iurní lë'ë Jesús guzublú quëgni'i më lu ra mënë guë'dchi catë bë'në më más milagrë ru'bë purquë ra mënë ni, adë bëabrídi'i ldu'u rall con Dios. Iurní guni'i më:

21 —Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Corazín. Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Betsaida; purquë si talë mënë shtë Tiro nu Sidón nianá rall grë ra milagrë naguná të, pues hia niac cambi mudë nanabani rall; niabrí ldu'u rall con Dios. Niazubë rall lu dë nu niacu rall lari nagasë ziquë señi de quë bënë nadzë'ë mudë nanabani rall.

22 Na rnia'a lu të, dzë guëshe'ldë Dios juici guëc mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë shtë Tiro nu Sidón gunë rall sufrir menos quë lë'ë të. 23 Nu rnia'a lu të naquërelde guë'dchi Capernaum, runë nadchini të por tantë llni nabë'në të recibir, perë tsalú të lugar catë quëbezë ra tégulë purquë mënë shtë ciudá Sodoma, si talë nianá rall milagrë cumë ziquë guná të, pues todavía nianá quëbezë guë'dchi Sodoma iurne'. 24 Perë rnia'a lu të, dzë shtë juici lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë quë ra mënë shtë regiuni shtë Sodoma.

*Gulë te'e lua parë cuedchí ldu'u të
(Lc. 10.21-22)*

25 Tiempë ni Jesús biadi'dzënúhi' Shtádi':

—Dadë, dushquíllil, rnibë'al gube'e nu guë'dchiliu. Quëhuna alabar lë'ël, Dadë; bëluá'al shtí'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rallin. Perë nacahi shtí'dzël bë'nël parë ra mënë narni'i na rall më ru'bë, ra mënë narianaldë tēchi llgabë nguui.

26 Zni bë'nël Dadë purquë zni rac shtú'ul gac.

27 'Lë'ë Shtada bëne'e grëtë' cusë rë' parë na; ni tubi chu runguë bë'a chu nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë bë'ai'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na

runguë bë'ahia chu náhi'. Nahia shini më; gun-guë bë'a mënë Shtada sulamëntë si rac shtua'a guëluá'ahia nguui ni Shtada. ²⁸ Gulë te'e lua grëtë' el quë narbedchídi'i ldu'i, grë të nariashac ldu'i por duldë shtë të, guënehia paz parë lë'ë të. ²⁹ Gulë bëca'a yuguë naguëdchi'ba guëc të nu gulë bësë'dë shti'dza. Nadú'uhia nu nalë pacënci nahia. Gulë te'e lua të guëdzëlë të descansë parë almë shtë të. ³⁰ Ldai' nabëluá'ahia lu të, nalë sencigi nahin parë gua'a të ziquë tubi yuguë shashu. Lo quë narnibë'ahia adë nagánëdi'in.

12

Ra shini gusë'dë më caniaishi rai' du'u dzë narzi'i ldu'u mënë

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ La'ni ra dzë ni Jesús ziá'ai' nezë shtë'në më catë rgabní trigu. Tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, ra shini gusë'dë më bédchini galërldia'në ldu'u rai'. Iurní guzublú caniaishi rai' du'u shtë trigu parë quéháu rai' bë'dchi trigu. ² Iurë lë'ë ra fariseo guná rall lo quë nabë'në rai', repi rall lu Jesús:

—Guná, ra shini gusë'dël quëhunë rall lo quë naprovité según lëy. Caniaishi rall du'u dzë narzi'i ldu'u mënë.

³ Jesús repi:

—¿Pë adë bí'ldidi'i të histuri lo quë nabë'në David guahietë con ra narianaldë téchi'? Bëldia'në David nu guatëhi' lidchi Dios. ⁴ Guna'zi David guetështildi sagradë. David gudáuhi' guetështildi ni, perë según lëy shtë Dios sulë bëshuzi napë rall derechë gau rai' guetështildi sagradë, lëdëdi'i David con ra mënë nananú con lë'i'. ⁵ Hia bi'ldi të

lëy shtë Moisés. Ra bëshuzi shtë iádu'u adë rzí'idi'i ldu'u rall dzë descansë por trabaju nanapë rai'; nu nádi'in duldë. ⁶ Na rnia'a lu të, zuga'a tubi nguii ndë'ë naná más importantë quë iádu'u. ⁷ Lë'ë të, çpë adë riasëdi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras? “Na rac shtua'a guëga'a ldu'u të sa' të más quë ra ma narne'e të lu bëcu'guë ziquë ofrendë”. Si talë riasë të di'dzë ni, adë gúnëdi'i të condenar ra nanápëdi'i faltë. ⁸ Lë'ë nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nápi' autoridá nu pudërë parë guëní'i pë gunë mënë dzë narzi'i ldu'u mënë.

Tubi nguii nagubidchi guiá'ai'

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Iurní Jesús bëru'u lugar ni. Guatë më la'ni iádu'u shtë ra mënë. ¹⁰ Nga'li zuga'a tubi nguii nagubidchi tubi guiá'ai'. Perë ra fariseo rac shtu'u rall guëdzëlë rall manërë parë gunë rall acusar lë'ë Jesús. Iurní guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Según lëy çgu nanú permisi gunëac mënë narac llu'u grë ra dzë narzi'i ldu'u mënë?

¹¹ Repi Jesús:

—Çchu de lë'ë të si talë guënítil tubi lli'li, si talë ldaguë ma la'ni guërzú dzë descansë, pë adë tsaldúdi'i të ma? ¹² Pues más nasac vidë shtë nguii quë lli'li. Zni nanú permisi gunë mieti bien dzë narzi'i ldu'u ra mënë.

¹³ Iurní repi më lu nguii nagubidchi guiá'ai':

—Bëldí guiá'al.

Lë'ë nguii bëldí guiá'ai'. Lueguë bëac guiá'ai'; bëa'në guiá'ai' ziquë na stubi guiá'ai'. ¹⁴ Iurní bëru'u ra fariseo. Guzublú rall quili rall manërë parë quini rall lë'ë Jesús.

Lo quë nabëquë'ë Isaías

¹⁵ Iurë guc bë'a Jesús pë quëhunë ra fariseo, bëru'u më; zia'a më stubi lugar. Perë cantidá mënë guanaldë rall lë'ë më. Jesús bënëac grëtë' narac llu'u. ¹⁶ Nu bëdë'ë më ordë de quë adë guadí'dzëdi'i ra mënë chu na më. ¹⁷ Zndë'ë guc parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë Isaías, muzë shtë Dios:

¹⁸ Ndë'ë lë'ë shmuza nagulëa;

el quë nalë rac shtua'a nu el quë narquitë ldua'a.

Guëdë'ëhia Espiritu Santo cuezënúhi' më ni.

Guëni'i më lu mënë nanádi'i më israelitë de quë ze'dë guëdchini juici shtë Dios.

¹⁹ Adë guadí'dzëdi'i më tantë. Na më nadu'u.

Adë rtál'ëdi'i më di'dzë; adë guëní'idi'i më fuertë nezë.

²⁰ Na më pacënci; adë nádi'i më ziquë el quë nar-guítu gui'lli.

Nádi'i më ziquë el quë narsëaldë mëchi narquë gui'i.

Cuezë më hashtë cueshtë gobiernë shtëhi'; guëni'bë'a më manërë justë.

²¹ Mënë nanádi'i më israelitë, tsaldí ldu'u rall shti'dzë më parë gac salvar rall.

Guni'i ra mënë napë Jesús mëdzabë la'ni ldu'i'

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²² Iurní bëdchinínú mënë tubi nguiu lu Jesús. Nall ciegu nu gu'pë. Bë'në mëdzabë nananú la'ni ldu'u nguiu ni parë adë rnádi'ill nu rní'idi'ill. Jesús bënëac lë'i'. Iurní guná nguiu, nu clarë biadi'dzë nguiu. ²³ Grëtë' ra mënë narëta' nga'li, guasë ldu'u rall nu bëdzëguë' ldu'u rall. Guni'i rall:

—¿Pë lë'edi'i llëbni David ndë'e, el quë nacabëza'a?

²⁴ Perë ra fariseo bini rall lo quë naguni'i mënë; guni'i rall:

—Perë hiembrë rë' rgull mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, jëfë shtë ra mëdzabë.

²⁵ Perë guc bë'a Jesús lo quë narunë rall shgabë rall. Iurni repi më:

—Si talë grë mënë shtë gobiernë rdildi cuntrë mizme sa' rall, tsalú gobiernë. Igual gac con tubi guë'dchi nu si talë tubi famili rdildi entrë lë'e rall, guëdchini tiempë tsalú famili ni. ²⁶ Nu Satanás, si talë Satanás nadivididë mizme lë'ell, tsalú pudërë shtënell; guë nibë'adi'ill shmënell iurni. ²⁷ Si talë rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, ¿chu runë compa'ni ra mënë sa' tē nargú mëdzabë la'ni ldu'u mënë? Mizme nguü ni gunë rall juzguë lë'e tē. ²⁸ Perë si talë con pudërë shtë Dios rguhia mëdzabë, hia bëga'a iurë; guëlladchi zuga'a Dios parë guë nibë'ai' lë'e tē.

²⁹ ¿Lallë gac tsutë tubi nguba'në lidchi tubi nguü fuertë tē parë guëdchisull pë shtënell mënë? Primërë napë quë guëli'bill nguü ni, iurni sí, zac guëdchisull pë shtënell mënë ni.

³⁰ 'El quë nanëdi'i guëni'i favurë de na, nall cuntrë de na. El quë nadë rtëadi'i mënë lua, na ziquë tubi narsëllu'në mënë lua.

³¹ 'Rnia'a lu tē de quë zac perdunë grë duldë shtë ra nguü nu grëtë' didzabë narni'i rall, gunë më perdunë, perë si talë guni'i mënë di'dzë mal cuntrë Espíritu Santo, ni sí, jamás adë nídi'i perdunë. ³² Cualquier narni'i didzabë guëc nguü

nabëshe'ldë Dios, zac perdúnëll perë el quë naru-adi'dzë cuntrë Espíritu Santo, jamás adë gáquëdi'i perdunë parë guëdubi tiempë lu guë'dchiliu rë', nilë lu stubi guë'dchiliu nanadë tsalúdi'i.

Nashi shtë hiaguë rlua'a pë hiaguin

(Lc. 6.43-45)

³³ 'Si talë hiaguë nahin cusë za'quë, zni rne'ein nashi za'quë. Si talë hiaguë nahin mal, pues nashi mal rne'ein. Shnashi hiaguë rlua'a pë hiaguin. ³⁴ Lë'ë të llëbni mbe'ldë, ¿llallë gac guëni'i të cusë za'quë? hia quë lë'ë të mizmë lë'ë të na të mal. Pues ruadi'dzë të zihani di'dzë dzabë naze'dë la'ni ldu'u të. ³⁵ Nguiu za'quë ruadi'dzëll cusë za'quë purquë cusë za'quë nanú la'ni ldú'ull. Perë ra nguü mal ruadi'dzëll cusë mal purquë cusë mal nanú la'ni ldu'u rall. ³⁶ Perë na rnia'a lu të, dzë shtë juici grë mieti guëdë'ë rall cuendë lu Dios por grë ra di'dzë nagúpëdi'i rall cuidadë. ³⁷ Purquë según di'dzë nabiadi'dzë të, gunë më juzguë lë'ë të; gac salvar të u gac condenadë të.

Ra mënë mal rac shtu'u rall guená rall tubi milagré

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ Iurní guni'i ra fariseo nu ra narlua'a lëy lu Jesús:

—Mësë, rac shtu'u na'a guená na'a tubi señi, tubi milagrë ru'bë gúnë.

³⁹ Jesús bëquebi:

—Mënë mal nalë rac shtu'u rall guená rall tubi señi nu milagrë ru'bë, perë hia jamás adë chu guënë'eru'u más señi, sulë señi ziquë naguc con Jonás. ⁴⁰ Ziquë Jonás gua la'ni mbeldë durantë

tsunë dzë nu tsunë gue'lë, zni zac con nguui nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëca'chi ra mënë lë'i' la'ni ba'a; tsúhi' nga'li tsunë dzë nu tsunë gue'lë. ⁴¹ Grë ra naguquërelde ciudá shtë Nínive tsasuldí rall lu juici con ra mënë naguquërelde ne', nu guëni'i ra mënë shtë Nínive ra mënë nanabani ne' na rall culpablë purquë ra mënë shtë Nínive, iurë bini rall shti'dzë Jonás, bëabré ldu'u rall con Dios. Gulë guná, hia bëdchini tubi más më importantë quë Jonás. ⁴² Iurë gac juici shtë Dios, lë'ë reina nagunibë'a ladzë Sur, tsasuldill nu gúnëll juzguë mënë nanabani ne'; na rall culpablë purquë na'a ni bidë guënall lu Salomón tē guëquë diáguëll llgabë shtë Salomón; perë gulë guná, hia bëdchini tubi más më importantë quë Salomón.

*Mëdzabë mal nabëabré ldu'u mënë
(Lc. 11.24-26)*

⁴³ 'Iurë bëru'u mëdzabë la'ni ldu'u nguui, rzëll catë nídi'i nisë. Rguílill catë cuézëll perë adë rdzélëdi'ill lugar. Iurní rní'ill: ⁴⁴ “Guëabréa ldu'u mënë catë bërua'a”. Bëdzélëll nguui ziquë tubi hiu'u bien arregladë nu limpi. ⁴⁵ Iurní tsaglli'i mëdzabë gadchi mëdzabë más mal quë lë'ëll; riutë rall la'ni ldu'u nguui ni. Por fin bëa'në nguui peor quë antsë. Zni gac suceder con ra mënë mal rë'.

*Shni'a nu bëchi Jesús
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)*

⁴⁶ Nianá Jesús zia gla'guë quëadí'dzi' lu ra mënë zihani, iurní bëdchini shni'a më con ra bëchi më. Rëta' rai' tēchi fuërë nu rac shtu'u rai' guadi'dzënú rai' lë'ë më. [⁴⁷ Bëdchini tubi nabëdchinínú rsunë lu Jesús. Guní'ill:

—Lë'ë shní'al nu ra bëchil zuga'a rai' tëchi fuërë; rac shtu'u rai' guadi'dzënú rai' lë'ël.]

⁴⁸ Perë lë'ë më repi lu naganú rsunë:

—¿Chull na shní'ahia? ¿Chull na bëcha?

⁴⁹ Iurní bë'në më sēñi con guia'a më; guni'i më shcuendë ra shini gusë'dë më:

—Ndë lë'ë shní'ahia nu ndë'ë na bëcha ⁵⁰ purquë grëtë' el quë narunë según voluntá shtë Shtada naquëbezë gube'e, na bëcha; nall zana, nu nall shní'ahia.

13

Comparaciuni shtë nartë'tsë bë'dchi

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Mizmë dzë ni bëru'u Jesús hiu'u. Iurní guzubë më rua' nisë ru'bë nu cantidá mënë bēdēá rall lugar catë quëbezë më. ² Por ni Jesús guatë la'ni tubi barcu; iurní guzubë më parë guëlua'a më. Grëtë' ra mënë bëa'në rall rua' nisë lu guiu'u. ³ Caglua'a më zihani cusë por comparaciuni. Guni'i më:

—Tubi nguiu guagtë'tsëll bë'dchi. ⁴ Iurë bētē'tsëll bë'dchi, du'pë bë'dchi gulaguë lu nezë, hia nga'li bēdchini ra ma'ñi. Gudáu ma ra bë'dchi. ⁵ Stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guë'ë catë du'pë guiu'u nanú. Hia bë'dchi ni nasesë gualdanin purquë du'pë guiu'u nanú ⁶ perë iurë lë'ë ngubidzë bëru'u, güe'qui plantë purquë nápēdi'in llëru'bë shlu'chi; gubidchin. ⁷ Stu'pë bë'dchi gulaguë ladi ra gui'lli guitsë. Gualdanin la'ni gui'lli guitsë perë gui'lli guni guëquin. ⁸ Perë stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Nga'li bēdē'in cusechë. Bēldá bë'dchi bēdē'ë tubi gahiu'a por tubi. Sēbēldahin bēdē'ë

sesenta por tubi bē'dchi. Stubi bēdē'ē galdē bi chi por tubi. ⁹ Si talē rac shtu'u tē tsasē tē, gulē bēquē diaguē bien shti'dza.

Pëzielú guni'i më comparaciuni

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Iurní ra shini gusē'dē më guabi'guē rai' lu Jesús. Guna'bē di'dzē rai':

—¿Pëzielú ruadí'dzēl lu ra mēnē por comparaciuni?

¹¹ Lē'ē më bēquebi:

—Dios bēshe'ldē llni guēc tē parē riasē tē manērē narnibē'a Dios ziquē rēy, perē adē bēshē'ldēdi'i Dios llni guēc rall parē gac bē'a rall manērē narnibē'a më. ¹² El quē narac shtu'u tsasē shti'dzē më, guēdē'ē më más llni, perē el quē nanēdi'i tsasē shti'dzē më, tsabsú grē llni nanápēll. ¹³ Por ni quēadi'dza por comparaciuni purquē lē'ē rall rna rall lu milagrē shtëna perē adē riasēdi'i rall.

¹⁴ Zni na rall. Guc cumplir shti'dzē Isaías el quē nabiadi'dzē shti'dzē Dios guahietē. Bēquē'ēi': Lē'ē tē, sí, segurē guini tē perē adē riasēdi'i tē. Segurē guēná tē perē adē guēdē'ēdi'i tē cuendē

¹⁵ purquē nalē naguēdchi ldu'u mēnē. Adē nēdi'i rall tsasē rall; adē nēdi'i guēdē'ē rall cuendē shti'dzē Dios.

Nēdi'i rall guēdchini llni guēc rall.

Na rall ziquē ra ciegu nu ziquē naná rcue'tē.

Nēdi'i rall tsasē rall parē guēabrí ldu'u rall con na parē gunēaca almē shtë rall tē gac salvar rall.

¹⁶ 'Dichusē tē purquē riasē tē lo quē narná tē nu rdē'ē tē cuendē shti'dza. ¹⁷ Guldía rnía'a, cantidá ra muzē shtë Dios guahietē nu mēnē za'quē naguquēreldē antsē, guc shtu'u rai' nianá rai' cusē

nabëna perë adë gunádi'i rai'. Guc shtu'u rai' nini rai' di'dzë shtëna nabini të perë adë bínidi'i rai'.

Jesús biadi'dzë shcuendë bē'dchi

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ 'Gulë bëquë diaguë iurne' lo quë narunë cuntienë comparaciuni shtë naquëgtë'tsë bē'dchi.
¹⁹ Grë ra nabini dıza'quë narni'i lla rnibë'a Dios ziquë rëy perë riasëdi'll, nall ziquë bē'dchi nagulaguë lu nezë. Ridë mëdzabë; rdchisú mëdzabë dıza'quë nabëcabní më la'ni ldu'ull. ²⁰ Bē'dchi nagulaguë lu guiu'u guë'ë, na ziquë mënë narini dıza'quë; rëuu' ldu'u rall dıza'quë; lueguë rca'a rallin con gustë. ²¹ Perë cumë ziquë plantë nanápëdi'i shlu'chi, adë tsaglá'guëdi'i rall shnezë më. Iurë lë'ë ra mënë rzac zi rall lë'ëll por shti'dzë Dios u iurë rzunaldë mënë lë'ëll, lueguë rëazë guétëll. ²² Bē'dchi nagulaguë ladi gui'lli guitsë, na ziquë el quë narini dıza'quë perë por tantë rac ldu'u rall por ra cusë shtë guë'dchiliu nu rac shtu'u rall gac rall ricu, hia adë rianáldëdi'i rall tēchi dıza'quë. Grë deseo mal na ziquë gui'lli guitsë narte'e ra plantë nu adë rdë'ëdi'in cusechë. ²³ Perë bē'dchi nagulaguë lu guiu'u za'quë, na ziquë ra mënë narini dıza'quë shtë Dios. Riasë rall pë runë cuntienë shti'dzë më. Nall ziquë plantë nardë'ë cusechë. Bëldá rall rdë'ë tubi gahiu'a por tubi bē'dchi. Sëbëldahin rdë'ë sesenta por tubi, nu stubi rdë'ë galdë bi chi por tubi.

Comparaciuni shtë gui'lli mal ladi trigu

²⁴ Jesús guni'i stubi comparaciuni:

—Lugar catë rnibë'a Dios na ziquë tubi nguii nabëcabní bē'dchi za'quë lu guiu'u shtëni'. ²⁵ Perë

iurë lë'ë rall naga'si rall, bëdchini tubi enemigu. Hia hiembrë nì bëcabní gui'lli mal ladi trigu. Lueguë zia'all. ²⁶ Iurë lë'ë trigu guaru'bin nu lë'ë du'u bëru'u, tambiën lë'ë gui'lli guaru'bin ladi trigu. ²⁷ Iurní muzë shtë lamë repi rall: “Dadë, bë'dchi nabëcabnil lu lachi ¿pë bë'dchi za'quin? ¿Callë bëru'u gui'lli mal gualdani ladi trigu?” ²⁸ Lë'ë nashtënë guiu'u guni'i: “Aquë, tubi enemigu bëcabní bë'dchi gui'lli”. Iurní ra muzë guna'bë di'dzë rall: “¿Gu rac shtë'ul guiá na'a të guëdashi na'a grëtë' ra gui'lli mal?” ²⁹ Perë lë'ë lamë guni'i: “Aquëdi'i purquë si talë gashi të gui'lli mal, nu zac trigu gashi të. ³⁰ Mejurë ziaru'bin juntë hashtë tiempë shtë cusechë. Iurní guënbë'ahia ra muzë të parë guëtëa rall gui'lli mal primëre nu guëli'bin, gac manullin të parë tsequin. Hia despuësë guëdëa trigu të parë tsutsá'uhin.”

Comparaciuni shtë bë'dchi mitu'në

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ Jesús guni'i stubi comparaciuni:

—Lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi bë'dchi mitu'në. Tubi nguiu guacabní bë'dchi lu shguiú'ull. ³² Bë'dchi nì na más mitu'në quë grë ra bë'dchi, perë iurë ra plantë riaru'bë, llëru'bë na hiaguë más quë grë plantë shtë lachi. Hia iurní ridë ra ma'ñi; bëdchi'bë ra ma bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë

(Lc. 13.20-21)

³³ Guní'i më stubi comparaciuni:

—Lugar catë rnibë'a Dios na ziquë tubi ldë levadurë nabëdchi'bë na'a con tsunë medidë harinë. Bëshepi levadurë hashtë bëtë'ëin fuersë grë nacubë.

Bëlua'a më con zihani comparaciuni

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Guní'i Jesús grëtë' ra cusë rë' lu ra mënë con comparaciuni. Ni tubi cusë adë guní'idi'i më sin comparaciuni. ³⁵ Zndë guc parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë:

Guadi'dza por comparaciuni.

Guadi'dza ra cusë naga'chi dizdë iurë lë'ë Dios bëcue'shtë guë'dchiliu.

Jesús biadi'dzë shcuendë gui'lli mal

³⁶ Iurní bëtë'tsë Jesús mënë. Guatë më tubi hiu'u. Iurní ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu repi rai':

—Biadi'dzë lu na'a pë runë cuntienë comparaciuni shtë gui'lli mal.

³⁷ Iurní Jesús repi:

—El quë narcabní bë'dchi za'quë, quëhúni' representar nguü nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

³⁸ Hia lachi runë significar guë'dchiliu. Bë'dchi za'quë quëhunë representera ra mënë nabë'në recibir Dios ziquë rëy. Hia lë'ë gui'lli mal runë significar mënë narzu'bë diaguë shti'dzë mëdzabë.

³⁹ Enemigu nabëcabní bë'dchi mal, na mëdzabë. Ra cusechë runë significar fin shtë guë'dchiliu. Hia narca'a cusechë ni, na ra ianglë. ⁴⁰ Ziquë ra gui'lli mal guëdëahin tē parë tsahin lu gui'i, zni gac iurë guëdchini fin shtë guë'dchiliu. ⁴¹ Guëñibë'ahia tsa ra ianglë parë guëtëá rai' ra mënë narunë mal

nu grë narsini sáhi' lu duldë. Na rall ziquë tubi guë'ë catë rreldë mënë. ⁴² Grëtë' ra hiumbrë ni tsa rall lu gui'i shtë gabildi catë gu'në rall nu hashtë guëchushí lai' rall. ⁴³ Iurní ra shini Dios guëcabtsë'ë rai' ziquë ngubidzë catë rnibë'a Dios, Shtadë rai'. Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Comparaciuni shtë tesurë nabëga'chi

⁴⁴ 'Lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi tesurë nabëca'chi mënë lu tubi gui'u'u lachi, perë tubi nguiu bëdzëlë tesurë ni. Iurní bëquitë ldú'ull. Bëcá'chill tesurë ni la'ni gui'u'u stubi. Bëtuu'll grëtë' shtënell parë sí'll gui'u'u catë nanú tesurë.

Comparaciuni shtë perla nalasac

⁴⁵ 'Tambiën lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi narzi'i perla fini. Ziatílill perla namás lasac. ⁴⁶ Iurë lë'ëll bëdzëlëll perla namás lasac, iurní guëtuu'll grëtë' lo quë nanápëll të parë sí'll perla ni.

Comparaciuni shtë guë'shu

⁴⁷ 'Nu zac lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi guë'shu nabëtia'a mënë lu nisë të guëna'zi guë'shu grëtë' clasë mbeldë. ⁴⁸ Iurë lë'ë guë'shu guadzë, mënë narna'zi mbeldë rgu rall guë'shu rua' nisë. Hia nga'li zubë rall parë rbë rall mbeldë. Rgutsa'u rall ra mbeldë za'quë la'ni tubi tēpë. Hia grë ra mbeldë nadë rllu'ídi'i rru'ldë rall tubi ladë. ⁴⁹ Zni gac fin shtë guë'dchiliu. ⁵⁰ Guëdchini ra ianglë lu guë'dchiliu parë cuë rai' ra mënë narunë mal ladi ra mënë narunë bien të parë tsa ra hiumbrë mal gabildi catë nanú be'lë. Nga'li gu'në rall nu guëchushí lai' rall.

Tesurë cubi nu nagushë

⁵¹ Iurní Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Gu riasë të grëtë' cusë rë'?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Aha, Dadë. Riasë na'a.

⁵² Iurní repi më:

—Tubi mësë shtë lëy naná bësë'dë shcuendë lugar catë rnibë'a Dios, iurë rluá'all stubi sa'll, nall ziquë tubi lamë shtë hiu'u. Rac rgu lamë cusë cubi nu rac rgull ra cusë guahietë. Zni lë'ë mësë rac rluá'all enseñansë cubi nu enseñansë antigu.

Jesús bëabrí guë'dchi Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ Iurë Jesús gualú guni'i më grë ra comparaci-uni, iurní gubi' më nga'li. ⁵⁴ Bëabrí më guë'dchi shtënë më. Nga'li guzublú quëglua'a më la'ni iádu'u shtë rall. Nalë bëdzëguëë' ldu'u ra mënë nu guni'i rall:

—¿Callë guagsë'dë nguiu rë'? ¿Chull bëdë'ë tantë llni? ¿Llallë rúnëll milagrë ru'bë? ⁵⁵ Nu ndë'ë lë'ë shini carpintërë José, nu shní'all María. Bëchill Jacobo nu José, Simón nu Judas. ⁵⁶ Nu ra zánëll ambién quëreldeñú rall lë'ë hia'a. ¿Callë nezë guagsë'dëll grëtë' cusë rë'?

⁵⁷ Adë bëgá'adi'i guzac mënë shtë guë'dchi; bë'nëdi'i rall cuendë de lë'ë më. Jesús repi:

—Adë rúnëdi'i mënë rëspëti tubi muzë shtë Dios ladzë muzë, nilë por shfamíll. Stubi lugar sí, runë ra mënë rëspëti lë'ë muzë shtë Dios.

⁵⁸ Adë bë'nëdi'i më zihani milagrë nga'li purquë adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më.

14

Guti Juan Bautista

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

¹ Tiempë dzë ni, Herodes guc rëy shtë Galilea. Bínill famë shtë Jesús. ² Iurní répill lu ra narunë sirvë lull:

—Jesús na Juan Bautista naguashtë ladi ra tégulë; por ni nápëll pudërë; rúnëll milagrë ru'bë.

³ Perë Herodes hia nanëll de quë antsë lë'ëll gunibë'all tsa Juan lachigui'bë lí'bi' con cadënë. Bë'në Herodes zní por causë Herodías naná tse'lë bëchi Herodes. Felipe lë bëchill. ⁴ Zihani vueltë Juan guni'i lu Herodes:

—Adë nádi'i bien cuá'al tse'lë bëchil ziquë tsé'lël.

⁵ Herodes guc shtu'u quínill lë'ë Juan perë bëdzëbëll por ra mënë purquë casi grë mënë guni'i rall de quë Juan na tubi naguni'i shti'dzë Dios.

⁶ Perë guc lë Herodes; shtsa'pë Herodías bëguí'll lu grë ra invitadë shtë Herodes. Nu bëquitë ldu'u Herodes bëgui'i lliguëna'a ni. ⁷ Bë'në Herodes prometer con juramentu guëdë'ëll cualquier cusë naguëna'bë lliguëna'a. ⁸ Iurní lë'ë lliguëna'a guagni'i lu shní'ai' nia'a pë guëná'bëll lu Herodes. Shní'all bëquili guëni'i shtsá'pëll tē guëná'bëll lu Herodes:

—Ne' guënë'el guëc Juan Bautista tsu la'ni tubi platë.

⁹ Nalë gulaguë tristë ldu'u Herodes, perë hia cumë bé'nëll jurar delantë lu ra invitadë shtë'nëll,

¹⁰ iurní gunibë'all de quë gati Juan nu guëdë'ë ra suldadë lo quë naguna'bë lliguëna'a. Gunibë'a Herodes guriuguë guëc Juan lachigui'bë. ¹¹ Iurní

be'dēnú sultadē guēc Juan la'ni platē; bēdē'ē rall cua'a lliguēna'a. Nu lē'ell bēdē'ēin cua'a shnī'all.

¹² Iurní bini ra naganaldē lē'ē Juan; bēdchini rai' nga'li parē bia'a rai' cuerpē shtē Juan parē guaca'chi rallin. Hia despuēsē guaguēchi mēnē lu Jesús de quē lē'ē Juan guti.

Jesús bēdē'ē nagudáu ga'i mili nguii

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Iurē lē'ē Jesús bini nagoni'i Herodes de lē'ē mē, bēru'u mē nga'li, sulē lē'ē mē con ra shini gusē'dē mē. Güe'pi rai' tubi barcu; zia'a rai' tubi lugar catē chu nádi'i. Perē iurē bini ra mēnē nu guc bē'a rall ca zia'a mē, bēru'u rall guē'dchi parē zia'a rall lugar ni. ¹⁴ Bēdchini mē rua' nisē; bēru'u mē la'ni barcu; guná mē cantidá mēnē. Iurní bēga'a ldu'u mē lē'ē ra mēnē nu bēnēac mē grē ra narac llu'u. ¹⁵ Iurē riu' gue'lē, iurní ra shini gusē'dē Jesús bēdchini rai' lu mē nu repi rai':

—Hia guadze'. Ni tubi adē chu quērēldēdi'i lugar ndē'ē. Guchi lu ra mēnē tē guzēá rall; tsa rall lu ra guē'dchi naquē guēlladchi. Tsasi'i rall nagáu rall.

¹⁶ Jesús repi:

—Rquí'nidi'i guzēá rall; gulē bēdē'ē nagáu rall.

¹⁷ Lē'ē rai' repi rai':

—Adē chu nápēdi'i nagáu rai', niétiquē ga'i guetēshtildi con chupē mbeldē.

¹⁸ Jesús guni'i:

—Gulē gude'enuhin ndē'ē.

¹⁹ Iurní gunibē'a mē subē ra mēnē lu gui'lli. Iurní guna'zi mē guetēshtildi, guzā ga'i guetēshtildi con chupē mbeldē. Iurní gubi'a mē lu gube'e. Bēdē'ē mē graci lu Dios nu bēshullē

më guetështildi. Iurní bēdē'ē mēhin cua'a ra shini gusē'dē mē. Lē'ē rai' gudi'dzin cua'a ra mēnē. ²⁰ Grētē' ra mēnē gudáu rall hashtë bielē rall. Despuēsē guadzē chi'bē chupē tēpē grē ra pedasē nabē'nē subrē. ²¹ Grē ra naná gudáu guetështildi na rall ziquē ga'i mili nguü sin adē nagábēdi'i ra na'a nilē ra llguē'nē.

Jesús ziazú mē lu nisē
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²² Iurní Jesús gunibē'a mē parē guzia'a ra shini gusē'dē mē la'ni barcu parē quiblú rai' lu mē stubi ladē rua' nisē. Quēgni'i mē lu ra mēnē parē guzēá ra mēnē. ²³ Despuēsē de ni, be'pi Jesús lu tubi dani parē guēni'inú mē Shtadē mē. Iurē lē'ē gue'lē gu', Jesús zuga'a mē lē'ēsē mē nga'li. ²⁴ Lē'ē barcu ziazú casi guēruldē nisē. Mbē con nisē nalē nadushē runin parē barcu purquē mbē ze'dē al contrari con zihani fuersē. ²⁵ Hia ze'dē grēgue'lē; Jesús ze'dē guēdchíni' catē ziazú rai'. Ziazú mē lu nisē. ²⁶ Iurē shini gusē'dē mē guná rai' rzē mē lu nisē, bēdzēbē rai'. Gurushtiá rai' fuertē:

—Aquē tu fantasmē ze'dē.

²⁷ Perē lueguē guni'i Jesús lu rai':

—Gulē gapē valurē. Na ndē'ē. Adē rdzēbēdi'i tē.

²⁸ Iurní lē'ē Pedro repi lu Jesús:

—Dadē si talē lē'ēl nī'i, gunibē'a tē nu na sēa lu nisē parē guelda catē zul.

²⁹ Jesús repi:

—Gude'e pē.

Iurní lē'ē Pedro bietē la'ni barcu. Guzublú rzēhi' lu nisē parē tsáhi' catē zuga'a mē ³⁰ perē iurē bēdē'ē Pedro cuendē por tantē fuersē nanapē

mbë, bëdzëbëi' nu rë'azi' la'ni nisë. Iurní guní'i' fuertë:

—Bëlá na, Dadë.

³¹ Mizmë iurní guna'zi Jesús guia'a Pedro nu repi më:

—¿Pë du'psë fe nápël? ¿Pëzielú adë rialdídi'i ldú'ul na?

³² Iurní lë'ë rai' güe'pi rai' la'ni barcu nu bëac dchi mbë. ³³ Grë ra nazúbëga'a la'ni barcu, bëzullibi rai' lu Jesús nu repi rai':

—Verdá nal Shini Dios.

Bënëac Jesús ra mënë shtë Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Gudëdë rai' stubi tēchi nisë. Bëdchini rai' tubi regiuni nalë Genesaret. ³⁵ Ra mënë shtë lugar ni bënguë bë'a rall lë'ë Jesús. Bëshe'ldë rall rsunë guëdubi regiuni shtë lugar de quë bēdchini më ndë. Be'dënú ra mënë lu më grëtë' ra mënë narac llu'u.

³⁶ Bë'në rall ruëguë lu më parë guëdë'ë më permisi guëna'zi rall rua' shabë më. Grë ra naguna'zi shabë më, bëac rall.

15

Lo quë narshi'ni ldu'u nguü

(Mr. 7.1-23)

¹ Iurní bëldá fariseo nu ra mësë narlua'a lëy, guabi'guë rall lu Jesús. Ze'dë rall ciudá Jerusalén. Guna'bë di'dzë rall:

² —¿Pëzielú shini gusë'dël adë rúnëdi'i rall cumplir costumbrë shtë ra shtadë guëlú hia'a? sino rau rall guetështildi sin quë riétidi'i guia'a rall.

³ Perë Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Pëzielú lë'ë të tambiën adë rzu'bë diáguëdi'i të mandamientë shtë Dios? Mejurë zianaldë të custumbrë shtë të ⁴ purquë Dios guni'i: “Gulë gapë rëspëti lu shtádëll nu lu shní'al”. Nu guni'i Dios: “El quë nargué guëc shtádëll u guëc shní'all, napë quë zu rátill”. ⁵ Perë lë'ë të rni'i të stubi cusë. Rni'i të: “Si talë guëni'i nguiu lu shtádëll u lu shní'all: Gáquëdi'i guna compa'ni lë'ë të purquë grë lo quë naniaca'a të de na, nahin ofrendë parë Dios”. ⁶ Rni'i të cualquier nguiu narni'i zni, hiadë rquí'nidi'i guëdë'ë nguiu dumí ca'a shtádëll. Zni cagni'i të lasáquëdi'i mandamientë shtë Dios. Más tsanaldë të tëchi custumbrë shtë të. ⁷ Na të falsë. Bien guni'i Isaías guahietë shcuendë të; bëquë'ëi' lo quë naguni'i Dios zdë'ë:

⁸ Ra mënë rë' rac shtu'u rall na nadë más con rua' rall perë ldu'u rall nalé zitu zuga'a parë na.

⁹ Adë rlluí'di'i ra cusë narunë rall iurë quëhunë rall adorar na.

Enseñansë shtë rall nadë más nahin tubi mandadë shtë nguiu.

¹⁰ Iurní guna'bë më ra mënë nu repi më:

—Gulë bëquë diaguë nu gulë tsasë lo quë narnia'a. ¹¹ Grë ra nariutë rua' nguiu, lëdë nídi'i rshí'nidi'i lë'ë nguiu. Más bien lo quë narru'u rua' nguiu, ze'din de la'ni ldu'u nguiu, ni sí rshi'nin ldu'u nguiu.

¹² Iurní ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu Jesús:

—¿Pë adë nanël de quë ra fariseo bëldënú rall lë'ël por di'dzë rë'?

¹³ Perë Jesús repi:

—Cualquier plantë nabëcabnídi'i Shtada, më naquëbezë gube'e, guie'shi ni con grë shlu'chin.
¹⁴ Adë gúnëdi'i të meter con lë'ë rall. Na rall ziquë ciegu nu rlua'a rall shti'dzë rall lu los de más ciegu. Si talë tubi ciegu guësëll sa'll, guërüpë rall ldaguë rall la'ni guëru.

¹⁵ Iurní Pedro repi:

—Biadi'dzë lu na'a pë runë cuntienë compara-ciuni rë'.

¹⁶ Jesús repi:

—¿Pë nu lë'ë të adë riasëdi'i të? ¿Pë na të ziquë los de más mënë? ¹⁷ ¿Pë adë rac bë'adi'i të, grëtë' lo quë naráu mënë zia'a la'ni nguui; despuësë rrú'uhin la'ni cuerpë? ¹⁸ Perë lo quë narru'u rua' mënë, ze'dë de la'ni ldu'u nguui. Ni sí, rshi'ni lë'ë nguui lu Dios ¹⁹ purquë la'ni ldu'u nguui rru'u grëtë' cusë mal: mal llgabë, rguini rall sa'll; rquënú rall sa'll; nu napë nguui zihani na'a nu napë na'a zihani nguui; rbaa'në rall pë shtë mënë; nu ruadi'dzë rall bishi; nu rni'i rall didzabë cuntrë Dios. ²⁰ Grë ra cusë rë' rshi'ni ldu'u nguui, perë parë gaul sin gúnëdi'il cumplir ra custumbrë ziquë guíbi'di'il guíá'al, lëdë nídi'i narshi'ni ldu'u nguui lu Dios.

Tubi na'a nagualdí ldu'i Jesús

(Mr. 7.24-30)

²¹ Jesús bëru'u lugar ni; zia'a më parë regiuni shtë Tiro nu Sidón. ²² Tubi na'a më Cananea quëréldëll regiuni ni; bëdchíni' lu Jesús nu guní'll fuertë:

—Dadë, llëbni David, bëga'a ldú'ul na. Lë'ë shtsa'pa nanú tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Nalë rzac zi shtsa'pa.

²³ Perë Jesús adë bëquëbidi'i ni tubi di'dzë. Iurní ra shini gusë'dë më bëdchini rai' lu më nu bë'në rai' ruëguë lu më:

—Bë'në lo quë narna'bë na'a rë' të guziá'all purquë nalë cagní'ill nezë tēcha'a; ze'dë náldëll lë'ë hia'a.

²⁴ Iurní repi Jesús:

—Dios bëshe'ldë na nadë más parë guna sirvë ra më israelitë purquë na rall ziquë lli'li nabëniti lu Dios.

²⁵ Perë lë'ë na'a guabi'guë nu bëzullíbill lu më. Guní'ill:

—Dadë bë'në compaňi na.

²⁶ Jesús repi:

—Nádi'i bien guëdchisúl guetështildi shtë ra shini mënë parë gau ra mbécu'në.

²⁷ Perë lë'ë na'a guni'i:

—Nia Dadë, perë ra mbécu'në nananú guëa' mellë, rau ma pedasë narru'u hia'ldë rua' llguë'në.

²⁸ Iurní Jesús repi:

—Nanë, llëru'bë na fe shtënël. Gaquin según rac shtú'ul.

Mizmë iurní lë'ë shtsa'pë na'a bëac.

Bënëac Jesús zihani mënë

²⁹ Jesús bëru'u nga'li parë zia'a më rua' nisë ru'bë nalë Galilea. Lueguë güe'pi më lu tubi lumë nu guzubë më nga'li. ³⁰ Cantidá mënë bëdchini rall catë quëbezë më. Be'dënú rall cujë, ciegu, gu'pë, mancu, nu cantidá ra narac llu'u. Bëdchininú rall lë'ë narac llu'u lu Jesús. Lë'ë më bënëac më lë'ë rall.

³¹ Nalë bëdzëguë' ldu'u ra mënë iurë guná rall ra gu'pë biadi'dzë rall; ra mancu bëac rall, ra cujë bëabrí guzë rall, ra ciegu bëabrí guná rall. Ra mënë

bë'në alabar Dios; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios de Israel.

Jesús bēdē'ē nagáu tapē mili nguiu
(Mr. 8.1-10)

³² Iurní guna'bë Jesús ra shini gusë'dë më nu repi më:

—Nalë rga'a ldua'a ra mënë rë' purquë hia guctsunë dzë ze'dë naldë rall na. Nápëdi'i rall nagáu rall. Si talë guëshe'lda lë'ë rall lidchi rall sin quë gáudi'i rall, sca'a mbee'zë rall lu nezë.

³³ Ra shini gusë'dë më repi rai' iurní:

—¿Perë llallë gac guëdzëlë dau parë blac zihani mënë? Lugar rë' ni tubi adë chu nádi'i.

³⁴ Jesús guna'bë di'dzë:

—¿Bëldá guetështildi napë tē?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Gadchi guetështildi nu du'pë mbeldë mitu'në.

³⁵ Iurní gunibë'a më parë subë ra mënë lu guiu'u. ³⁶ Iurní guna'zi më guëzá gadchi guetështildi nu guna'zi më ra mbeldë. Bëdë'ë më graci lu Dios. Lueguë lë'ë më bëshullë mëhin. Bëdë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Hia lë'ë rai' gudi'dzë rai' parë ra mënë. ³⁷ Grëtë' ra mënë gudáu hashtë bielë rall. Despuësë gaulú gudáu rai', guadzë gadchi tēpë ra pedasë nabë'në subrë. ³⁸ Grë ra nagudáu na ra ziquë tapë mili nguiu sin nagábëdi'i na'a nilë ra llguë'në. ³⁹ Despuësë Jesús bë'në më despedir ra mënë. Iurní guatë më la'ni barcu parë zia'a më regiuni nalë Magdala.

16

*Ra fariseo guna'bë guená rall tubi milagrë
(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)*

¹ Ra fariseo nu ra saduceo bëdchini rall lu Jesús parë guëtë'dë rall prëbë lë'ë më nihunë më nanádi'i voluntá shtë Dios. Guna'bë rall guëlua'a më tubi milagrë con pudërë shtë Dios. ² Perë lë'ë më bëquebi:

—Guadze' rni'i të: “Glli gac tubi dzë za'quë purquë lu gube'e nalë nallní rlua'a”. ³ Nu rsili rni'i të: “Nedzë gac tubi mal tiempë purquë lu gube'e nallní nu rëta' shcahi”. Lë'ë të na të falsë; runguë bë'a të lla rlua'a shcahi lu gube'e perë adë ráquëdi'i riasë të sëñi shtë tiempë ne'. ⁴ Ra mënë mal nu mënë nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, rac shtu'u rall guená rall tubi milagrë ru'bë perë adë guénádi'i rall lu más sëñi; niétiquë guená rall tubi sëñi ziquë guc con Jonás, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

Iurní bësëa'nëgá më lë'ë rall. Zia'a më.

*Ldai' shtë ra fariseo
(Mr. 8.14-21)*

⁵ Iurní lë'ë ra shini gusë'dë Jesús gudëdë rai' stubi ladë rua' nisë, perë bëa'ldë ldu'u rai' niua'a rai' guetështildi. ⁶ Iurní Jesús guni'i:

—Gulë gupë cuidadë con levadurë shtë ra fariseo nu saduceo.

⁷ Ra shini gusë'dë më guzublú guni'i lu sa' rai':

—Aquë por adë chu nuá'adi'i guetështildi, por ni guni'i më zni.

⁸ Perë Jesús guc bë'a shgabë rall nu repi më:

—¿Pëzielú ruadi'dzë lu sa' të adë nuá'adi'i të guetështildi? Du'psë fe napë të. ⁹ ¿Pë todavía runë fáltëru'u tsasë të chu nahia? ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u të ga'i guetështildi nagudi'dza parë ga'i mili nguiu? ¿Bëldá tëpë bëca'a të? ¹⁰ ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u të gadchi guetështildi nagudi'dza gudáu parë tapë mili mënë? ¿Bëldá tëpë bëca'a të? ¹¹ ¿Pëzielú adë rac bë'adi'i të adë quëadí'dzëdia'a shcuendë shtë guetështildi? Gulë gupë cuidadë levadurë shtë ra fariseo nu ra saduceo.

¹² Iurní guc bë'a ra shini gusë'dë më de quë Jesús adë quëgní'idi'i' shcuendë levadurë, sino shcuendë enseñansë narlua'a ra fariseo nu saduceo.

Guni'i Pedro na më Cristo
(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ Iurní guzia'a Jesús parë regiuni shtë Cesarea nanaquë Felipo. Iurní guna'bë di'dzë më lu ra shini gusë'dë më:

—¿Chu rni'i ra mënë chu nahia? nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

¹⁴ Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Bëldá ra mënë rni'i rall nal Juan Bautista. Sëbëldá ra mënë rni'i rall nal Elías. Stubi tantë rni'i rall nal Jeremías u stubi naná biadi'dzë shti'dzë Dios.

¹⁵ Iurní repi më:

—Lë'ë të ¿chu rni'i të nahia?

¹⁶ Simón Pedro repi iurní:

—Lë'ël nal Cristo. Nal shini Dios nanabani.

¹⁷ Jesús bëquebi:

—Dichusë nal Simón shini Jonás, purquë ni tubi nguiu bëluá'adi'i lë'ël chu nahia sino quë

Shtada naquëbezë gube'e; ni bëluá'ai' lul chu nahia. ¹⁸ Perë na rnia'a lul; lë'ël Pedro. Subrë tubi guë'ë ru'bë guna formar grupë shtë shmënë Dios naná rianaldë tëchi ldai' shtëna. Nu ni siquierë pudërë shtë galguti gúnëdi'i gan lu ra mënë nar-ialdí ldu'i na. ¹⁹ Na guënehia shti'dza ziquë li-ahi parë tsagní'il lu ra mënë të guëdchini mënë lu Shtada catë rnibë'a më. Lo quë narúnël per-mitir es quë hia bë'në më permitirin más antsë. Nápël autoridá; guëní'il napë mënë libertá. Lo quë narúnël prohibë es quë hia bë'në më prohibin dizdë más antsë. Guëní'il chu naperdunë nu chu nádi'i perdunë.

²⁰ Iurní guni'i Jesús tubldí; gunibë'ai' adë chu lu guadí'dzëdi'i ra shini gusë'dë më na më Cristo.

Guni'i më gati më

(Mr. 8.31—9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ Dizdë iurní Jesús guzublú quëgni'i më lu shini gusë'dë më de quë lë'ë më napë quë guzia'a më Jerusalén nu de quë ra më guani'si shtë naciuni Is-rael nu ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra mësë narlua'a lëy, guëzac zi rall lë'ë më. Gunë rall zihani cusë cuntrë lë'ë më. Nu repi më de quë quini rall lë'ë më perë dzë tsunë tsashtë më ladi ra tëgulë. ²² Iurní lë'ë Pedro bia'a lë'ë më tubi ladë nu guzublú gudíldill lë'ë më. Guni'i Pedro:

—Aquë Dadë, ni lo quiere Dios. Nunquë adë guëdchínidi'i tédël cusë rë'.

²³ Perë Jesús bëdchigrë lu më nu repi më lu Pedro:

—Guabsú lua, Satanás, lë'ël nal ziquë guë'e nar-reldë mënë. Adë riasëdi'il lo quë narac shtu'u Dios. Rúnël llgabë ziquë mënë shtë guë'dchiliu.

²⁴ Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Si talë nanú tubi mënë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupí vidë shtënéll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na nu guidë náldëll na. ²⁵ El quë nadë rac shtú'udi'i gatipor na, zátill. Perë el quë naguëniti vidë shtëni' por na nu por diza'quë, guëbánill parë siempër; gac salvárëll. ²⁶ Adë pë rlluí'idi'i gunë nguïu gan grétë' cusë lu guë'dchiliu nu despuësë guënítil vidë shtënéll, adë nídi'i fin parë lë'ëll. ¿Pë ofrendë guëdë'e nguïu lu Dios parë gac salvárëll? ²⁷ Nahia nguïu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia con pudërë shtë Shtada. Guëdchinia con ra ianglë shtëné më. Iurní quilla cadë tubi nguïu según lo quë nabë'nëll. ²⁸ Guldía nabani bëldá mënë ndë'e; adë gátidi'i rall hashtë guená rall lua; iurní napa pudërë ziquë rëy. Guëdchinia parë guënbë'ahia.

17

Guc cambi Jesús stubi formë

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Gudëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a më Pedro nu Jacobo nu Juan, bëchi Jacobo; zia'a rai' lu tubi dani catë más guia'a. ² Iurní guc cambi Jesús stubi formë delantë lu rai'. Lu më rabtsë'e ziquë ngubidzë. Hia shabë më bëaquin naquichì como llni. ³ Mizmë iurní guná ra shini gusë'dë më lu Moisés nu Elías; quëadi'dzënú rai' Jesús. ⁴ Iurní Pedro guni'i lu më:

—Dadë, bien dzu na'a ndë'ë iurne'. Si talë rac shtú'ul guëdëntsa'u na'a tsunë ranchi, tubin parë lë'ël, tubin parë Moisés, stubin parë Elías.

⁵ Nianá lë'ë Pedro quëadi'dzë, iurní bédchini tubi shcahi narabtsë'ë nabësë'au lë'ë rai'. La'ni shcahi bédchini tubi bë. Nu bini rai' tubi voz narni':

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a. Nalë rquitë ldua'a con lë'i'. Gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.

⁶ Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë ni, bëzullibi rai' hashtë bëdia'a luquë rai' lu guiu'u nu bédzëbë rai'. ⁷ Iurní Jesús guabi'guë lu rai'. Bédchi'bë guia'a më guëc rai' nu répi':

—Gulë tsasuldí; adë rdzëbëdi'i të.

⁸ Iurë lë'ë rai' gubi'a rai' stubi vultë, hia ni tubi chu lu gunádi'i rai' sino sulë Jesús zuga'a.

⁹ Iurë bietë rai' lu dani, Jesús gunibë'a:

—Adë chu lu guadí'dzëdi'i të shcuendë lo quë naguná të hashtë iurë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu tsashtëhi' ladi ra tégulë.

¹⁰ Iurní guna'bë di'dzë shini gusë'dë më:

—¿Pëzielú rni'i ra mësë shtë lëy de quë Elías napë quë guídi' primëre, antsë guëdchini Cristo?

¹¹ Jesús bëquebi:

—Verdá Elías guidë primëre. Gúni' règlë grë cusë. ¹² Hia bidë Elias perë ra mënë adë bënguë bë'adi'i rall lë'i' sino quë bë'nënú rall lë'i' lo quë naguc shtu'u rall. Mizmë manëre el quë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, sac zi më lu guia'a rall, gati më.

¹³ Iurní ra shini gusë'dë më bédë'ë rai' cuendë de quë Jesús quëadi'dzi' shcuendë Juan Bautista.

Bënëac Jesús tubi liguë'në narati zini

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Iurë bēdchini rai' catē rēta' los de más mēnē, iurní guabi'guē tubi nguīu lu Jesús nu bēzullíbill lu mē. Répill:

¹⁵ —Dadē, bēga'a ldu'ul shinia. Ráquēll galguidzē rati zini nu rzac zill. Zihani vultē guláguēll la'ni gui'i nu guláguēll la'ni nisē. ¹⁶ Na ze'dēnúa lē'ēll lu ra shini gusē'dēl perē adē bē'nēdi'i rall gan nēac shinia.

¹⁷ Jesús guni'i:

—Lē'ē tē mēnē narialdídí'i ldu'i na, siemp̄rē rsini tē sa' tē lu duldē. ¿Hashtē guc guēbezēnúa lē'ē tē, tē parē tsaldí ldu'u tē shti'dza? ¿Blac tiemp̄ guēquēreldēnúa lē'ē tē, tē gapē tē fe? Gude'enú shínil lua.

¹⁸ Iurní Jesús guní'i' guēc mēdzabē ni. Nu gunibē'a mē guēru'u mēdzabē la'ni ldu'u ngulē'nē. Lueguē bēac ngulē'nē.

¹⁹ Despuēsē de ni, ra shini gusē'dē mē biadi'dzē rai' lu Jesús stubi cu'. Guna'bē di'dzē rai':

—¿Pēzielú adē bē'nēdi'i na'a gan niagú na'a mēdzabē fier la'ni ngulē'nē?

²⁰ Jesús repi:

—Purquē lē'ē tē du'psē fe napē tē. Guldía rnia'a, si talē napē tē fe masiá zucsē du'pē, guēni'i tē lu dani rē': "Guabsú nga'li tē parē súbēl stubi lugar". Lē'ē dani tsabsú. Zac gunē tē grē cusē si talē rialdí ldu'u tē Dios. [²¹ Perē mēdzabē fier sa' ndē'ē sulē rru'u rall si talē runē tē ruēguē lu Dios nu si talē quēhunē tē ayunē.]

Stubi vultē guni'i Jesús gati mē

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² Mientras ziazú rai' juntë regiuni shtë Galilea, Jesús guní'i' de quë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac intriéguí' guia'a ra mënë mal ²³ nu quini rall lë'i' perë dzë tsunë gac resucitári'. Di'dzë rë' nalë bësëdchini tristë ldu'u ra shini gusë'dë më.

Gudilli rai' impuestë shtë iádu'u

²⁴ Iurë Jesús nu shini gusë'dë më bëdchini rai' guë'dchi Capernaum, ra narunë cubrë impuestë shtë iádu'u guagná rall Pedro nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro:

—¿Gu rguilli mësë shtë të impuestë parë iádu'u?

²⁵ Pedro bëquebi:

—Aha'.

Iurní guatë bëabré Pedro lídchi'; guni'i Jesús primërë lu Pedro:

—¿Pë llgabë quëhúnël, Simón? ¿Chu mënë runë cubrë rai' impuestë nu ra contribución ca'a rëy shtë guë'dchiliu rë'? ¿Gu rguilli ra shini rëy u rguilli ra mënë zitu nanádi'i shmënë rëy?

²⁶ Simón bëquebi:

—Ra më zitu rguilli rall impuestë.

Jesús repi:

—Por ni ra shini rëy adë rguíllidi'i rall impuestë.

²⁷ Perë parë adë ldaguë llánëdi'i rall, gua rua' nisë. Bëtia'a iagullë shtënël la'ni nisë. Primërë mbeldë naná guëná'zil, bëscha'lë rua' ma. Guëdzélël tubi dumí. Gudilli impuestë por lë'ë hia'a.

18

Chu na más lasac

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ Tiempë dzë ni ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús nu guna'bë di'dzë rai':

—¿Chu gac más më ru'bë iurë guë nibë'a Dios ziquë Rëy?

² Iurní Jesús guna'bë tubi llguë'në; bëzú më llguë'në guë'láu de lë'ë rai'. ³ Nu repi më:

—Guldía rnia'a, si talë lë'ë të adë gúnëdi'i të cambi shgabë të nu gac të ziquë llguë'në rë', adë gáquëdi'i të tsutë të lugar catë rnibë'a Dios. Napë quë gac të mënë humildë. ⁴ Nguiu namás lasac lugar catë rnibë'a Dios, na el quë narialdí ldu'i na ziquë ra llguë'në, adë runë llërú'bëdi'i rall. ⁵ Si talë ra mënë gunë rall recibir tubi shmëna naná ziquë llguë'në humildë, también quëhúnëll recibir na.

Gupë cuidadë gúnëdi'il duldë

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ 'Perë cualquier el quë naná guëldaguë sáhi' la'ni duldë cumë ziquë tubi mënë humildë naná rialdí ldu'i shti'dza, el quë narlua'a tubi më humildë mal nezë të gúnëll duldë, mejurë galdë nguïu ni tubi guichi ru'bë iénill, tsagrú'ldëll lë'ëll la'ni nisëdu'u. ⁷ Prubi mënë shtë guë'dchiliu iurë ze'dë ocasiuni gunë rall duldë. Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë mënë parë gunë rall duldë perë prubi el quë naquëglua'a sáhi' mal nezë.

⁸ 'Por ni rnia'a lu të; si talë guiá'al u guëa'l rac shtu'u guëldaguë lë'ëll lu duldë, bëchuguin; bëru'ldin zitu. Mejurë guëdchínill catë nápël vidë sin fin ziquë cujë u ziquë narunë faltë guiá'all u guëa'll quë guëdubi cuerpë tsal gabildi. Ndë nunquë reáldëdi'i be'lë. ⁹ Si talë slul rac shtu'u guëldaguë lë'ëll lu duldë, gulú slul, bëru'ldin zitu. Más mejurë

tsutël catë rnibë'a Dios tubsë slul lëdëdi'i tsal gabildi con guërupë slul.

Comparaciuni shtë lli'li naguniti

(Lc. 15.3-7)

¹⁰ 'Adë rúnëdi'i të desprëci tubi ziquë llguë'në rë'. Pues rnia'a lu të lu gube'e, ra ianglë shtë rai' siemprë napë rai' entradë catë quëbezë Dios. [¹¹ Nguiu nabëshe'ldë Dios, bídi' parë gúni' salvar grë lo quë nabëniti.]

¹² 'Çpë rni'i ldu'u të? si talë tubi nguiu nápell tubi gahiu'a lli'li nu gunítill tubi lli'li, tsatílill lë'ë ma. Guësá'nëll noventa y nueve lli'li lu dani parë tsatílill lli'li naguniti. ¹³ Si talë guëdzélëll lë'ë ma, runa segurë de quë guëquitë ldú'ull por lli'li ni más quë ra noventa y nueve nadë gunítidi'i. ¹⁴ Zni zac Shtadë të naquëbezë gube'e, rac shtu'u më guënítidi'i ni tubi shmënë më naná humildë.

Gulë bë'në perdunë sa'l

(Lc. 17.3)

¹⁵ 'Si talë bëchil quëhúnëll mal cuntrë lë'ël, guni'inú lë'ëll, sulë lë'ëll të parë gac bë'all guadë faltë nanápëll. Si talë guëdë'ëll cuendë shtí'dzël, guëabré ldú'ull con Dios. Zni lë'ël bë'nëll compaňi sa'l të tsaglá'guëll shnezë Dios. ¹⁶ Perë si talë adë rúnëdi'ill cuendë shtí'dzël, iurní bia'a tubi testigu u chupë testigu të parë gac bë'a rall shcuendë ra cusë rë'. ¹⁷ Si talë adë rúnëdi'ill cuendë lë'ë ra mënë ni, iurní guchi lu grë ra nardëá la'ni iádu'u faltë nanapë bëchil. Si adë rúnëdi'ill cuendë grupë shtë shmënë Dios, iurní bë'në tratë lë'ëll cumë ziquë tubi adë guënëdi'i Dios u ziquë tubi më mal narunë cubrë impuestë.

18 'Guldía rnia'a, grë lo quë narunë tē permitir es quë hia bē'nē mē permitirin más antsë. Napë tē autoridá tē guëni'i tē napë mēnē libertá. Lo quë narunë tē prohibë es quë hia bē'nē mē prohibin dizdë más antsë. Guëni'i tē chu na perdunë nu chu nádi'i perdunë.

19 'Nu rnia'a lu tē, si talë chupë de lë'ë tē cue tē lu guë'dchiliu de acuerdë subrë lo quë naguëna'bë tē lu Shtada naquëbezë gube'e, grëtë' guëne'e mē
20 purquë catë rdëá chupë u tsunë mēnē por nombre shtë na nu rialdí ldu'u rall na, nga'li quëbezënúa lë'ë rall.

21 Iurní bēdchini Pedro nu guna'bë dí'dzi' lu mē:
—Dadë, çbēldá vësë guna perdunë bëcha, el quë narunë duldë cuntrë na, hashtë gadchi vuelte?

22 Jesús bëquebi:
—Guëni'idia'a gadchi vuelte perë sino gadchi vësë setenta, bē'nē perdunë bëchil.

Comparaciuni tubi mēnē adë nēdi'i gúnëll perdunë sa'll

23 'Lugar catë rnibë'a Dios nahin ziquë tubi rëy naguc shtu'u suldí cuendë shtë ra muzë. 24 Iurë guzublú quëgna'bë rëy lë'ë ra muzë, bēdchini tubi naze'bi tubi millón bëllë. 25 Cumë muzë ni adë nápëdi'll parë quíllil, lë'ë lamë gunibë'a guëtuu' mēnē muzë ni con tsé'lëll nu shínill. Guëtuu' rëy grë lo quë nanapë muzë parë quilli muzë lo quë naze'bill. 26 Iurní lë'ë muzë bëzullíbill lu lamë nu bë'nëll ruëguë: “Dadë, gupë pacënci lë'ë na; quilla grëtë' lo quë naze'bia”. 27 Lë'ë lamë bëga'a ldú'ull muzë nu bë'nē lamë perdunë grë lo quë naze'bi muzë. 28 Perë lueguë lë'ë muzë bëdia'guëlull stubi

sa'll naze'bi tubi dumí mitu'në. Iurní guná'zill ieni sa'll parë bëtë'ell ieni sa'll. Iurní répill: “Gudilli lo quë naze'bil”. ²⁹ Lë'ë prubi nguiu bëzullíbill lull nu bë'nëll ruëguë lull: “Gupë pacënci con na. Quilla grë lo quë naná ze'bia.” ³⁰ Perë lë'ëll adë nëdi'ill sino quë bëtiá'all sa'll lachigui'bë hashtë quíllill lo quë naze'bill. ³¹ Iurë stubi sa' muzë shtë lamë gunall pë guc, iurní gulaguë tristë la'ni ldu'u muzë ni. Biadí'dzëll lu shlámëll grë lo quë nabë'në primërë muzë. ³² Iurní lë'ë lamë gunibë'a parë gue'dë guëzë muzë lu lamë. Iurní repi lamë: “Muzë mal, na bëna perdunë grëtë' dumí naze'bil purquë bë'nëll ruëguë lua. ³³ Zni lë'ëll niápël pacënci con sa'l cumë ziquë napa pacënci lë'ëll.” ³⁴ Iurní lë'ë lamë bëldëll nu gunibë'a lamë tsa muzë lu cashtigu hashtë quíllill grëtë' lo quë naze'bill.

³⁵ Jesús gualú guni'i më grëtë' ndë'ë nu guni'i më:

—Shtada naquëbezë gube'e, gunë më ziquë rëy rë'si talë cadë lë'ë të adë gúnëdi'il perdunë sa'l con guëdubinú ldú'ul.

19

Jesús bëlua'a shcuendë divurci

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ Despuësë de guni'i Jesús grë ra di'dzë rë', bëru'u më Galilea. Bëdchini më regiuni shtë Judea nanaquë ladi guia'a guëë'gu Jordán. ² Cantidá mënë guanaldë rall lë'ë më. Nga'li bënëac më zihani ra narac llu'u.

³ Iurní bëldá fariseo guabi'guë rall lu Jesús parë guëldaguë rall lë'ë më tubi trampë. Guna'bë di'dzë rall:

—¿Gu nanú mudë según lëy parë guëlë tse'lë mënë por cualquier cusë?

⁴ Lë'ë më bëquebi:

—¿Pë adë bí'ldidi'i tē Sagradas Escrituras de quë iurë nabëcue'shtë Dios guë'dchiliu, bëntsa'u më nguii nu na'a? ⁵ Nu guni'i më: “Lë'ë nguii guësá'nëll shtëdi' nu shní'ai' parë guëquëreldeñnull tsé'lëll. Hia guërupë rall gac rall tubsë.” ⁶ Zni hiadë nádi'i rall chupë sino tubsë; unidë na rall. Lo quë nabë'në Dios unir, adë chu guëldëdi'i lë'ë rall.

⁷ Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú bë'në Moisés permitir guëdë'ë nguii tubi cartë shtë divorci parë ca'a tsé'lëll nu guëlë tsé'lëll?

⁸ Jesús repi:

—Porquë nalë naguëdchi ldu'u tē; por ni bēdë'ë Moisés permisi parë guëlë tse'lë mënë, perë dizdë principi shtë guë'dchiliu, adë gúquëdi'in voluntá shtë Dios guësá'në nguii tse'lë nguii. ⁹ Nanú tubsë motivë parë guëlë tse'lë nguii, sulë si talë quëhunë tsé'lëll duldë con stubi nguii. Perë si ca'a mënë ni stubi na'a, quëhúnëll duldë adulteri. [Nu el quë naguëtsë'a con lë'ë na'a divorciadë pues nu záquëll quëhúnëll duldë adulteri.]

¹⁰ Ra shini gusë'dë më guni'i:

—Si talë nídi'i permisi guëlë tse'lë nguii, mejurë adë cá'adi'i nguii na'a.

¹¹ Jesús repi:

—Lëdëdi'i grë mënë riasë nacagnia'a lu tē, sino nadë más el quë nagunë Dios compaňi parë gac bë'allin. ¹² Nanú nguii nádi'i rall completë dizdë gulë rall. Sëbëldá nguii nádi'i rall completë; bë'në mënë. Nanú sëbëldá mënë adë nēdi'i guëtsë'a rall

por prupi voluntá shtë rall të parë guadi'dzë rall diza'quë shtë Dios lu los de más mënë. El quë nariasë di'dzë rë', gúnëll recibirin.

Jesús bë'në ldai' ra llguë'në

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Iurní bédchininú ra mënë llguë'në lu Jesús parë guëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu guëna'bë më lu Dios por lë'ë rall. Perë ra shini gusë'dë më guzublú gudildi rai' guëc ra nabédchininú llguë'në.

¹⁴ Perë Jesús repi:

—Bëdë'ë sí, guidë bi'guë ra llguë'në lua, adë guëcádi'i të lu ra ni'i purquë ra mënë naná ziquë ra llguë'në, tsutë rall catë rnibë'a Dios ziquë Rëy.

¹⁵ Bëdchi'bë guia'a më guëc ra llguë'në; iurní zia'a më stubi lugar.

Tubi sultërë ricu

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶ Tubi sultërë guagná lë'ë Jesús nu répill:

—Mësë za'quë, ¿pë cusë za'quë guna parë gapa vidë eternë?

¹⁷ Jesús repi:

—¿Pëzielú rni'i lua, mësë za'quë? purquë ni tubi adë chu naza'quë, sulë Dios. Perë si talë rac shtú'ul gac salvárël, bëzu'bë diaguë grë mandamientë.

¹⁸ Repi sultërë:

—¿Guadë naná ra mandamientë ni?

Jesús repi:

—Adë quínidi'il sa'l. Adë rquënúdi'il ra sa'l. Adë cuánëdi'il pë shtë mënë; adë guadi'dzëdi'il bishi.

¹⁹ Bëzu'bë diaguë shti'dzë shní'al nu shtádël, nu guc shtu'u bëchi sa'l mizmë manërë cumë ziquë rac shtú'ul lë'ël.

²⁰ Lë'ë sultërë repi:

—Bëna cumplir grë mandamientë rë' dizdë nabi'cha. ¿Pë runë faltë?

²¹ Jesús guni'i:

—Si talë rac shtú'ul gac tubldí shcuéndël lu Dios, bëtuu' grë cusë nanápël; bëdë'ë dumí ca'a ra prubi, iurní gápël tesurë lu gube'e. Iurní sënáldël na.

²² Perë iurë lë'ë sultërë bini di'dzë rë', nalë gu-laguë tristë la'ni ldú'ull; ziagzëll purquë nalë ricu nall.

²³ Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, naganë tsutë tubi ricu lugar catë rnibë'a Dios. ²⁴ Rnia'a lu të, más sencigi tsutë tubi camellë ichi tubi iagullë quë tubi ricu tsutëll gube'e, lu lugar catë rnibë'a Dios.

²⁵ Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë rë', nalë guasë ldu'u rai' nu bëdzëguëë' ldu'u rai'. Iurní guna'bë di'dzë lu sa' rai':

—¿Chúllëti'i gac salvar?

²⁶ Jesús gubi'a lu rai' nu répi':

—Adë gúnëdi'i nguii gan gunë salvar mizme lë'i', perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

²⁷ Iurní Pedro repi:

—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' lo quë nanapë na'a parë ze'dë naldë na'a lë'ël. ¿Pë guëdë'në na'a recibir?

²⁸ Jesús repi:

—Guldía rnia'a, tiempë grë cusë gáquin nacubi, iurë nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu súbi' lu trunë shtëni' catë quëbezë Dios, lë'ë të naze'dë naldë na cuezënú të na lu chi'bë chupë trunë parë gunë të juzgar ra chi'bë chupë grupë shtë Israel.

²⁹ Grëtë' narsëa'në lídchi' u bëchi' u záni' u shtádi'

u shní'ai' u tsé'li' u shíni' u shguiu'u rai' purquë rac shtú'ull gáquëll shmëna, ni gúnëll recibir tubi gahiu'a vësë más nu gápëll vidë sin fin. ³⁰ Zihani naná más nasac entrë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás nasac lu Dios.

20

Comparaciuni shtë narunë dchi'ni

¹ L'ugar catë rnibë'a Dios na ziquë tubi nashtënë tubi guiu'u lachi nargabní. Bëru'u lamë tumpranë rsili parë ziatílill muzë, gunë rall dchi'ni catë nanú hiaguë uvë. ² Primërë guagnëll muzë de quë quíllill tubi dumí denario por tubi dzë. Nu gunibë'all tsaguënë ra muzë dchi'ni. ³ Despuësë bërú'ull rquë guë'ë; gunall lu stubi ra muzë nazuga'a shquini llguëa'. Adë pë quëhúnëdi'i rall. ⁴ Iurní repi lamë lu mënë ni: “Gulë tsa shchi'nia. Quilla lë'ë të narunë tucarë.” Iurní lë'ë rall zia'a rall. ⁵ Lë'ë nashtënë guiu'u bërú'ull casi guërludë dzë, nu guall rquë tsunë guadze'; mizmë zni bë'nëll con másru'u muzë. ⁶ Hia rquë ga'i guadze' guall stubi shquini llguëa'. Bëdzélëll sëbëldá muzë nadë pë quëhúnëdi'i. Iurní repi lamë: “¿Pëzielú rëta' të ndë'ë casi hia mërë tsa'a dzë? ni dchi'ni adë quëhúnëdi'i të”. ⁷ Repi rall: “Purquë ni tubi adë chu bëne'e dchi'ni”. Iurní repi lamë: “Nu lë'ë të gulë tsa shchi'nia; tsaguënë të dchi'ni lu guiu'u. Guëguilla lë'ë të narunë tucarë.” ⁸ Iurë lë'ë gue'lë bëdchini, lë'ë nashtënë guiu'u repi lu encargadë shtë dchi'ni: “Guagna'bë grëtë' muzë të parë gallë rall. Bëdë'ë pagu ca'a cadë tubi rall el quë naguaté lu dchi'ni rquë ga'i nu hashtë ra naguaté lu dchi'ni

tumpranë.” ⁹ Iurní bēdchini ra nagueť lu dchi'ni rquē ga'i guadze'; cadē tubi rall bē'nē rall recibir pagu completē, tubigá dumí denario. ¹⁰ Despuēsē bē'nē tucarē nagueť primērē; bē'nē rall lġabē de quē gunē rall recibir más dumí quē nagueť guadze'. Perē mizme pagu bēdē'ē lamē, lē'ē quē lē'ē tubigá denario. ¹¹ Nagutē ra tumpranē iurē bē'nē rall recibirin, iurní guzublú bē'nē rall reclamē lu lamē. ¹² Repi rall: “Ra nabēdchini lúltimē, bē'nē rall dchi'ni tubsē iurē nu gudíllil igual ziquē lē'ē na'a, nu lē'ē na'a bēdē'nē na'a dchi'ni doblē; bia'a ldu'u na'a lu ngubidzē gua'tē dzē”. ¹³ Perē lē'ē nashtēnē guiu'u bēquebi lu tubi rall: “Amigu, adē quēhúnēdia'a ni tubi cusē mal. Hia bēdē'na'a tratē gāshtēl tubi denario. ¹⁴ Guna'zi shtumil nu bēagzē. Na rac shtua'a quilla mizme pagu ca'a nagueť rquē ga'i ziquē narunē tucarē tē. ¹⁵ Napa derechē rnibē'ahia shtumía; guna lo quē narac shtua'a. ¿Pē nal mbidi purquē nahia naza'quē?” ¹⁶ Zihani mēnē nalasac delantē lu sa' rall, gac rall lúltimē dzē ni; nu zihani mēnē naná lúltimē iurne', gac rall mēnē namás lasac lu Dios. [Guna'bē Dios zihani mēnē perē du'psē mēnē gulē mē parē gac rall shmēnē mē.]

Stubi vultē guni'i Jesús gátí'

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Jesús ziazú mē nezē parē Jerusalén. Bia'a mē ra shini gusē'dē mē tubi cu' nu repi mē:

¹⁸ —Hia nanē tē ziagdchínia'a Jerusalén catē lē'ē nguii nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu, gac in-triégui' lu jēfē shtē ra bēshuzi nu ra mēsē shtē lēy parē gunē rall condenar lē'i' lu galguti. ¹⁹ Nu gunē

rall intriegu lë'i' lu guia'a mënë nanádi'i israelitë të parë gunë rall burnë lë'ë nguïu ni, nu guëdë'ë rall galnë nu guëquë'ë rall lë'i' lu cruz, perë dzë tsunë tsashtëhi' ladi ra tégulë.

Shni'a Jacobo nu Juan guná'bëll tubi favurë

(Mr. 10.35-45)

²⁰ Iurní guabi'guë shni'a Jacobo nu Juan lu Jesús. Na rall shini Zebedeo; bédchini rai' lu Jesús. Iurní bëzullibi na'a ni delantë lu Jesús parë guená'bëll tubi favurë lu më. ²¹ Guna'bë di'dzë më:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Shni'a ra nguïu ni répill:

—Gunibë'a guërupë shinia subënú rall lë'ël iurë guëribë'al ziquë Rëy, túbill ladë ldi shtënl, stúbill ladë rubësë.

²² Perë Jesús bëquebi:

—Lë'ë të adë rac bë'adi'i të lo quë narna'bë të. ¿Zëzac zi të ziquë na? ¿Pë zac tédë të cusë durë natëda, cusë demasiadë durë?

Lë'ë rai' bëquebi:

—Zac na'a, Dadë.

²³ Iurní repi më:

—Verdá gunë të sufrir demasiadë ziquë guna sufrir. Gu të mizme vasë shtë sufrimientë; perë subë të cula'nia, tubi de lë'ë të ladë ldi nu stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí, subë të ndë. Shtada bë'në preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.

²⁴ Iurë lë'ë ra stubi chi'i ra shini gusë'dë më bini lo quë naguna'bë Juan nu Jacobo, bëldë rai'.

²⁵ Perë Jesús guna'bë lë'ë rai' nu guni'i më:

—Lë'ë të nanë të ra jëfë shtë naciuni nanádi'i israelitë, nalë nadushë rnibë'a rall; rdchi'bë rall lëy

naná dushë gunë mënë cumplir ²⁶ perë gáquedi'in entrë de lë'ë të. Al contrari, el quë narac shtu'u gac më ru'bë entrë de lë'ë të, napë quë gúnëll sirvë lu los de más sáhi'. ²⁷ Cualquier de lë'ë të si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'. ²⁸ Nahia nguü nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; zelda ziquë muzë shtë mënë. Zëldëdia'a parë gunë mënë sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë präci parë gac salvar zihani mënë.

Bënëac Jesús chupë mënë ciegu

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Iurë lë'ë rai' ziagru'u rai' ciudá Jericó, cantidá mënë zianaldë rall lë'ë Jesús. ³⁰ Nga'li zúbëga'a chupë ciegu. Zúbëga'a rall guëlladchi rua' nezë. Iurë bini ra ciegu Jesús hia zé'di', guni'i rall fuertë:
—Dadë llëbni David, bëga'a ldú'ul lë'ë na'a.

³¹ Ra mënë guni'i guëc ra ciegu parë guëac dchi rall, perë lë'ë rall más ziagla'guë guni'i rall fuertë:
—Dadë llëbni David, bëga'a ldú'ul lë'ë na'a.

³² Iurní guzudchí Jesús nu guna'bë më ra ciegu nu guna'bë di'dzë më:

—¿Pë rac shtu'u të guna?

³³ Lë'ë rall bëquebi:

—Dadë, rac shtu'u na'a guëná na'a.

³⁴ Iurní Jesús bëga'a ldu'u më lë'ë rall. Bëshá guia'a më slu rall. Lueguë iurní ra ciegu guná rall llni. Bëac slu rall nu guanaldë rall lë'ë Jesús.

21

Guatë Jesús Jerusalén

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Hia ziagdchini rai' Jerusalén; bédchini rai' guë'dchi Betfagé. Betfagé quëhin guëlladchi tubi dani nalë Olivos. Bëshe'ldë Jesús chupë shini gusë'dë më ² nu repi më:

—Tsa të guë'dchi naná quë delantë. Nga'li guëdzëlë të tubi burrë quëdú con shini ma. Gulë bëscha'quë ma të gue'dënú të ma ndë'ë. ³ Si talë chu guëni'i lu të u guëna'bë dí'dzëll lu të, guchi de quë lë'ë Dadë rqui'ni lë'ë ra ma. Lueguë guëshé'ldëll nague'dënú ra ma.

⁴ Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë. Guní'i':

⁵ Gulë guchi lu ra mënë naquërelde guë'dchi Sión: “Gulë guná, lë'ë Rëy shtë të ze'dë guëdchíni'. Nadú'ui'; dchí'bi' tēchi tubi burrë, shini tubi ma narua'a carguë.”

⁶ Iurní lë'ë shini gusë'dë më zia'a rai'; bē'nē rai' tal cumë guni'i' Jesús lu rai'. ⁷ Be'dënú rai' burrë con shini ma. Iurní gudchi'bē rai' shabē rai' tēchi ma nu gudchibē Jesús tēchi ma. ⁸ Hia ra mënë zihani gudishi rall shabē rall lu guiu'u parē ziazúhi' lu nezē. Sēbēldá ra mënë bēchuguē rall ndiaguē shtë hiaguē parē gudishi rall ndiaguē lu nezē. ⁹ Hia ra mënë nazia'a delantē también naná ze'dë trasē, guzublú guni'i' rall:

—Gunë Dios salvar llēbní David. Benditē el quë naze'dë guëdchini por partē shtë Dios. Rac shtu'u na'a Dios nacabezē gube'e gunē më salvar llēbní David.

¹⁰ Iurē Jesús bēdchini Jerusalén, guëdubi ciudá bēdzatsu ra mënë. Nu grē mënë guna'bē di'dzē rall:

—¿Chu ndë'ë?

¹¹ Ra mënë rni'i' rall:

—Lëhi' Jesús më Nazaret shtë Galilea. Ruadí'dzi' shti'dzë Dios.

Jesús bësëllu'në mënë mal la'ni iádu'u
(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Despuësë de ni, Jesús guatë la'ni iádu'u ru'bë. Iurní gualdú hia'ldë më grëtë' mënë nartuu' nu narzi'i. Bërë'shë më mellë shtë ra nacagchili dumí shtë ra mënë. Bërë'shë më ra iagshili shtë ra naquëgtuu' ra palumë. ¹³ Iurní guni'i më:

—La'ni Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë: “Lidcha na parë gunë mënë orar lu Dios” perë lë'ë të bë'në të cambi lugar ni ziquë cuevë shtë nguba'në.

¹⁴ Mizmë la'ni iádu'u guabi'guë ra ciegu nu ra cujë lu Jesús. Bënëac më lë'ë rall. ¹⁵ Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy, guná rall lu milagrë naquëhunë më. Iurë lë'ë rall bini rall lo quë naguni'i ra llguë'në, bëldë rall. Fuertë guni'i ra llguë'në la'ni iádu'u:

—Gunë Dios salvar llëbní David ndë'ë.

¹⁶ Bëldë ra bëshuzi; repi rall lu Jesús:

—¿Gu rínil lo quë naquëgni'i ra llguë'në rë'?

Jesús bëquebi:

—Aha'. Rinia. ¿Pëllë adë bí'ldidi'i të Sagradas Escrituras? lo quë naruadi'dzë zndë'ë:

Dios bë'ni' të rua' llguë'në nu ra me'dë radchi guëru'u labansë parë Dios;

nahin labansë más chulë parë lë'ë më.

¹⁷ Iurní bësëa'nëgá më lë'ë rall. Zia'a më parë guë'dchi Betania. Hia nga'li gudëdë gue'lë më.

Jesús guludé hiaguë bëlda'u
(Mr. 11.12-14, 20-26)

18 Hia brëgue'lë rsili iurní ziadgchini rai' Jerusalén. Bëldia'në ldu'u më. 19 Guná më lu tubi hiaguë bëlda'u nazubë rua' nezë. Iurní guabi'guë më lu hiaguë; gáuhi' tubi nashi perë adë bëdzélëdi'i më nashi; purë ndiaguë nua'a hiaguë. Iurní Jesús repi lu hiaguë:

—Nunquë jamás adë guëabrídi'i quë nashi lul.

Mizmë iurní lë'ë hiaguë bëlda'u gubidchi. 20 Iurë guná ra shini gusë'dë më zndë'ë, bëdzëguëë' ldu'u rai'. Guni'i rai':

—¿Guná, nasesë gubidchi hiaguë rë'?

21 Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a lu të, si talë napë të fe nu adë rzádi'i ldu'u të, lëdë niá'asëdi'i gunë të ziquë bëna con hiaguë bëlda'u sino guëni'i të lu dani: “Guabsú ndë'ë; tsal la'ni nisëdu'u”. Pues zni gaquin. 22 Grëtë' lo quë naguëna'bë të con oraciuni, si talë rialdí ldu'u të Dios, pues gunë të recibirin.

Pudërë nanapë Jesús

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 Iurní Jesús guaté la'ni iádu'u. Mientras quëglua'a më nga'li, bëdchini ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra më gushë shtë guë'dchi. Guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Chu bëshe'ldë lë'ël nu bëne'e derechë nu pudërë parë rúnël cusë rë'?

24 Jesús bëquebi:

—Nu na runa tubi preguntë lu të. Si talë guëquebi të lua, guënia'a lu të chu bëne'e pudërë runa grë ra cusë rë'. 25 ¿Chu gunibë'a lë'ë Juan parë bëchu'bë nís'i ra mënë? ¿Pë Dios u nguui?

Iurní guzublú rall quëadi'dzë lu sa' rall; repi rall:

—Si talë guëni'i hia'a Dios gunibë'a lë'ë Juan, iurní guëquebi nguïu rë': “¿Pëzielú adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan?” ²⁶ Si talë guëni'i hia'a ra nguïu bëshe'ldë lë'ë Juan, pues rdzëba'a ra mënë purquë grë rall rialdí ldu'u rall de quë biadi'dzë Juan shti'dzë Dios.

²⁷ Iurní repi rall lu Jesús:

—Adë rdë'ëdi'i na'a cuendë chu bëshe'ldë lë'ë Juan.

Iurní lë'ë më repi:

—Pues ni na tampusquë adë guëquëbidia'a chu shtë pudërë nu autoridá quëhuna ra cusë rë'.

Comparaciuni shtë chupë shini mënë

²⁸ Jesús repi:

—¿Pë runë të shgabë të zndë'ë? Tubi nguïu napë chupë shínill. Repi dadë lu shíni': “Llga'në, tsaguënël dchi'ni shtë cusechë catë nanú hiaguë uvë”. ²⁹ Lë'ë shini më bëquëbill: “Tsaguënëdia'a dchi'ni”, perë despuësë bë'nëll cambi shgábëll; guaguë'nëll dchi'ni. ³⁰ Lueguë lë'ë dadë ni guagná lë'ë stubi shíni'; guní'ill: “Tsaguënël dchi'ni”. Nguïu ni bëquebi lu shtádi': “Aha' Dadë, tsaguëna dchi'ni” perë adë guádi'ill. ³¹ ¿Guadë de guërupë ra llguë'në ni bë'në lo quë naguni'i shtádi'?

Iurní repi rall:

—Lë'ë primërë.

Iurní Jesús repi:

—Guldía rnia'a, ra cubradurë shtë impuestë nu ra na'a mal, tsuté rall lugar catë rnibë'a Dios antsë de lë'ë të ³² purquë Juan Bautista bidë guëluá'ai' shnezë Dios lla gac salvar të, perë lë'ë të adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan. Perë en cambi ra

cubradurë shtë impuestë nu ra na'a mal, gualdí ldu'u rall shtí'dzi'. Lë'ë të guná të lo quë nabë'në Juan perë adë bë'nëdi'i të cambi mudë nanabani të; adë gualdídi'i ldu'u të shtí'dzi'.

Comparaciuni shtë ra muzë mal

Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ 'Gulë bëquë diaguë stubi comparaciuni. Gu' tubi nguiu nanapë tubi ldë guiu'u lachi nargabní. Bëcabnill hiaguë uvë nu bëntsá'ull tubi lu' alred-edurë; bëntsá'ull catë guëru'u juguë shtë uvë. Bëzá'all tubi hiu'u guía'a parë quëhapë ra muzë ra plantë.

'Iurní bēdē'ē mēnē ni guiu'u parē ra trabajadurē gunē rall dchi'ni mēdi. Iurní zīá'all zitu.

³⁴ 'Iurē lē'ē tiempē shtë cusechē bēdchini, gunibē'a lamē shtë guiu'u bēldá muzē parē tsaglli'i rall mēdi narunē tucarē ca'a lamē. ³⁵ Ra trabajadurē guna'zi rall lē'ē ra muzē ni; tubi muzē bēdē'ē rall galnē. Stubi muzē gudini rall. Stubi muzē bēdē'ē guē'ē rall. ³⁶ Iurní lē'ē nashtēnē guiu'u bēshē'ldēll māsru'u muzē perē ra trabajadurē bē'nē rall tratē muzē ni mizmē manērē.

³⁷ 'Por fin gunibē'a nashtēnē guiu'u tsa llgá'ni'. Bē'nē shgábi': "Zunē rall rēspēti shinia". ³⁸ Perē iurē guná trabajadurē lu shini nashtēnē guiu'u, repi rall: "Ndē'ē na el quē nangunē recibir herenci. Cha guēdínia'a lē'ēll të parē guēa'nē guiu'u rē' ca'a hia'a." ³⁹ Zni guna'zi rall llgá'nēll. Gulú hia'ldē rall shini lamē lu guiu'u nu gudini rall shini lamē.

⁴⁰ Iurní Jesús guna'bē di'dzē:

—Iurē lē'ē nashtēnē guiu'u gue'dē guēzē, ¿pē gúnēll con ra trabajadurē iurní?

⁴¹ Bëquebi rall:

—Pues gati ra muzë mal sin adë chu guëgá'adi'i ldu'u lë'ë rall. Iurní ca'a stubi mënë guiu'u të parë gúnëll intriegu ra cusechë cadë izë.

⁴² Iurní Jesús repi:

—¿Pë nunquë bí'ldidi'i të ra Escrituras narni'i zndë'ë?

Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi ladë, guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini hiu'u.

Zni bënë'ë mē, el quë narnibë'a lë'ë hia'a.

Guná hia'a pudërë shtë mē; nalë nasa'a nahin.

⁴³ Por ni rnia'a lu të, Dios adë guënë'edi'i lugar tsutë të catë rnibë'a mē. Lo quë nanapë të, guëshe'ldë mēhin hashtë stubi mënë naná ziquë trabajadurë za'quë nabëdë'ë cusechë narunë tucarë nashtë'ë guiu'u. [⁴⁴ El quë narreldë guëc guë'ë rë', gac chupë ldëll perë iurë ldaguë guë'ë ni guëc mënë, gáquëll ziquë pulvë.]

⁴⁵ Iurë lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra fariseo bini rall grë comparaciuni lo quë naguni'i Jesús, bëdë'ë rall cuendë de quë quëadi'dzë mē shcuendë rall. ⁴⁶ Iurní guc shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë mē prësi perë bëdzëbë rall los de más mënë purquë guni'i mënë na Jesús tubi profetë narni'i shti'dzë Dios.

22

Comparaciuni shtë sa'a

¹ Jesús guzublú quëadi'dzë mē stubi por comparaciuni. Repi mē:

²—Lë'ë lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi rëy nabë'në tubi laní shtë sa'a parë shíni'. ³ Gunibë'a rëy ni ra muzë parë tsagna'bë rai' ra invitadë

lu sa'a, perë adë nēdi'i ra mēnē niagdchini rall lu sa'a. ⁴ Iurní guna'bē rēy stubi shcua'a muzē. Guni'i rēy: “Gulē guni'i lu ra invitadē hia napreparadē dau; hia ngunē nandchú con los de más ra ma hia gu'i; grētē' nahin listē. Nadē más guēdchini rall parē cuezē rall lu sa'a.” ⁵ Perē ra invitadē adē bē'nēdi'i rall cuendē. Tubi de lē'ē rall guagnall lu shguiú'ull. Stubi guagnall ra neguci shtēnell. ⁶ Hia stubi ra invitadē guna'zi rall muzē shtē rēy; bē'nē rall maltratē muzē ni hashtē gudini rall lē'ē muzē. ⁷ Iurní lē'ē rēy bēldēll. Gunibē'all ra suldadē parē tsatini rall lē'ē narguini mēnē. Nu tsa quēgui'i ra suldadē guē'dchi ni. ⁸ Lueguē repi rēy lu muzē stubi: “Hia grē na listē parē sa'a; perē ra invitadē bēlua'a rall de quē adē rúnēdi'i tucarē rall invitación shtēna. ⁹ Gulē tsa iurne' ra nezē principal. Gulē bē'nē invitar lē'ē mēnē lu sa'a, grē ra naguēdia'guēlú tē; tsutē rall.” ¹⁰ Iurní bēru'u ra muzē nezē; guagtēá rall grētē' lo quē nabēdia'guēlú rall, tantē hiumbrē mal nu nguīu za'quē. Iurní sí, guadzē hīu'u catē na preparadē parē sa'a.

¹¹ Iurní rēy guatē catē nanú ra mēnē. Guná rēy lu tubi nguīu naquēbezē nga'li, perē adē nuá'adi'ill lari shtē sa'a. ¹² Repi rēy: “Amigu, ¿lla guatēl ndē'ē sin adē nuá'adi'il lari shtē sa'a cumē ziquē na custumbrē?” Perē nguīu ni adē pē guní'idi'ill. ¹³ Iurní lē'ē rēy repi lu naquēhunē sirvē lu mellē: “Gulē bēldi'bi guēa'll nu guía'a nguīu rē'. Gulē bētia'a lē'ēll parē lu nacahi catē gu'nē mēnē nu hashtē guēchushí lai' rall.” ¹⁴ Rnia'a lu tē, zihani mēnē guēna'bē Dios parē tsutē rall catē rnibē'a mē, perē du'psē mēnē gulē mē parē gac rall shmēnē

më.

Shcuendë impuestë

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Iurní ra fariseo zia'a rall parë gurë rall de acuerdë lla tsu mudë guësiguë rall lë'ë më të nini'i më cusë mal. ¹⁶ Nu bëshe'ldë rall partidë shtë rall con stubi partidë shtë Herodes parë tsaguëchi rall lu Jesús:

—Mësë rdë'ë na'a cuendë de quë lë'ël rní'il verdá nu rluá'al nezë shtë Dios sín adë rúnëdi'il cuendë lo quë narní'i mënë. Adë rúnëdi'il juzguë según el quë narná mënë. ¹⁷ Guni'i lu na'a çpë na bien según lëy guëdíllia'a impuestë lu rëy César, u guëdíllidi'ia'a impuestë?

¹⁸ Perë Jesús bédë'ë cuendë de quë cabezënú rall mal llgabë. Repi më lu rall:

—Na të falsë. ¿Pëzielú ze'dë guësiguë të na?

¹⁹ Gulë bëlua'a dumí denario naquilli të impuestë.

Iurní be'dënú rall tubi monedë. ²⁰ Guná Jesús lu monedë; iurní guna'bë di'dzë më:

—¿Chu lu nu chu lë naquë lu dumí rë'?

²¹ Bëquebi rall:

—Lu rëy César naquë lu dumí.

Iurní Jesús repi:

—Gulë bédë'ë naca'a César lo quë naná shtë César nu gulë bédë'ë naca'a Dios lo quë naná shtë Dios.

²² Iurë bini rall ra di'dzë rë', bëa'në dchi rall nu guasë ldu'u rall. Iurní bësëa'nëgá rall lë'ë më; zia'a rall.

Guna'bë di'dzë ra mënë shcuendë lla tsashtë ra tēgulë

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Mizmë dzë ni bëldá ra saduceo guagná rall lë'ë Jesús. Ra saduceo rni'i de quë adë tsashtëdi'i ra tēgulë. Guna'bë di'dzë rall lu më:

²⁴ —Mësë, bëquë'ë Moisés guahietë si tubi nguiu gáti' sin shíni', bëchi tēgulë napë quë cá'all tse'lë tēgulë të gapë rai' shini parë adë tsalúdi'i shfamili tēgulë. ²⁵ Guc gadchi bëchi; primërë nguiu bëtsë'all perë gútill sin ni tubi shíni'. Bësëá'nëll viudë parë segundë bëchill. ²⁶ Segundë bëchi tēgulë cuá'all lë'ë viudë perë gútill sin ni tubi shíni'. Na tsunë lo mizmë; cuá'all tse'lë tēgulë perë gútill sin ni tubi shíni'. Guëzá bëchi tēgulë cua'a rall lë'ë na'a ni perë adë gúpëdi'i rai' shíni'. ²⁷ Despuësë lë'ë na'a ni gúti'. ²⁸ Iurë tsashtë ra tēgulë ¿chu gac tse'lë na'a ni? pues gadchi nguiu guc tse'lë na'a.

²⁹ Jesús bëquebi:

—Bëganë të con di'dzë shtë të purquë adë ri-asëdi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras; nu adë guënëdi'i të pudërë shtë Dios. ³⁰ Iurë ra tēgulë tsashtë rai' stubi, adë guëtsë'adi'i rai'; adë rnádi'i rai' guëtsë'a shini rai'. Na rai' ziquë ianglë shtë Dios nacabezë gube'e. ³¹ Perë shcuendë tsashtë ra tēgulë ¿pë adë bíldidi'i të lo quë narni'i Dios? Guni'i më zndë'ë: ³² “Nahia Dios shtë Abraham; nahia Dios shtë Isaac; nu Dios shtë Jacob”. Grë shmënë Dios nabani rai' aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin. Perë lë'ë më adë nádi'i Dios parë el quë nanápëdi'i vidë sin fin.

³³ Iurë bini mënë zndë'ë, nalë bëdzëguë' ldu'u rall nu guasë ldu'u rall lo quë naquëglua'a më.

*Lë'ë mandamientë namás lasac
(Mr. 12.28-34)*

³⁴ Iurë ra fariseo guc bë'a rall de quë Jesús bësëac dchi më ra saduceo, iurní bédëá rall. ³⁵ Tubi de lë'ë rall na mësë shtë lëy. Guc shtú'ull ldaguë më lu trampë; guna'bë dí'dzëll:

³⁶ —Mësë, ¿guadë mandamientë namás lasac de grë mandamientë?

³⁷ Jesús repi:

—“Gulë guc shtu'u Dadë Dios con guëdubinú ldú'ul nu guëdubi almë shtënl nu guëdubi shgábël”. ³⁸ Ndë'ë namás lasac nu nahin primërë mandamientë lu grë mandamientë. ³⁹ Hia nachupë na cumë ziquë primërë. Rni'in: “Gulë guc shtu'u sa'l cumë ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël”. ⁴⁰ Si talë rzu'bë diaguë të mandamientë rë'ambién canihunë të cumplir lo de más nabëquë'ë Moisés nu lo quë nabëquë'ë ra muzë shtë Dios guahietë.

Chu na shtadë Cristo
(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ Mientras lë'ë ra fariseo nianá rëta' rall lu Jesús, ⁴² lë'ë më guna'bë di'dzë:

—¿Pë runë të shgabë të? ¿Chu na Cristo? ¿Chu shini lë'ë më?

Iurní repi rall:

—Llëbní David.

⁴³ Iurní guna'bë di'dzë Jesús:

—Espíritu Santo quëbezënúhi' lë'ë David nu por pudërë shtë Espíritu Santo guni'i David shcuendë llëbní David:

⁴⁴ Dadë Dios guni'i lu lamë shtëna, el quë narnibë'a na:

“Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna gan lu enemigu shtënël të guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël”.

⁴⁵ ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David cumë David guni'i Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?

⁴⁶ Iurní ni tubi rall gúquëdi'i niaquebi rall lu më. Dizdë dzë ni hia ni tubi rall adë gúpëdi'i rall valurë niana'bë di'dzë rall lu më.

23

Bëlua'a Jesús lla na ra fariseo nu saduceo

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Iurní guni'i Jesús lu ra mënë nu lu ra shini gusë'dë më:

² —Ra mësë shtë lëy nu ra fariseo rzubë rall shlugar Moisés iurë rlua'a rall ra mënë. ³ Gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë rall. Gulë bë'në grëtë' lo quë narni'i rall perë adë tsanáldëdi'i të tëchi manërë nanabani rall. Bien rni'i rall perë adë rúnëdi'i rall cumplir. ⁴ Bien rlua'a rall lëy shtë Dios perë ra cusë naquëhunë rall obligar gunë mënë, na ziquë tubi carguë në'ë; adë chu típëdi'i guëldisin. Rnibë'a rall mënë të parë gua'a ra mënë carguë ni, perë lë'ë rall ni siquierë más zucsë tubi shcuënë rall guëldisë rallin. ⁵ Grëtë' devociuni narunë rall quëhunë rallin të guená mënë. Luquë rall nu rua' llicu rall nua'a rall partë di'dzë shtë Sagradas Escrituras të guená mënë devociuni narunë rall. Chulë zutsa'u lu shabë duni shtë rall. ⁶ Nu rac shtu'u rall subë rall lugar más lasac catë rau mënë shtse nu catë zubë më ru'bë la'ni iádu'u. ⁷ Nu rac shtu'u rall grë mënë gunë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti iurë lë'ë rall ziazú rall nezë. Rac

shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con di'dzë rë': "Mësë".

⁸ 'Perë lë'ë të adë rúnëdi'i të ziquë lë'ë mënë ni. Adë rac shtú'udi'i të guëni'i mënë na të mësë, purquë napë të tubsë mësë; náhi' Cristo. Grë të na të bëchi la sa' të. ⁹ Adë rní'idi'i të lu tubi sa' të: "Dadë" parë lu guë'dchiliu rë', purquë nanú tubsë Shtadë të, më naquëbezë gube'e. ¹⁰ Nu adë rní'idi'i të: "Lamë" lu sa' të, purquë Jesucristo náhi' lúniquë lamë nanapë të. ¹¹ Mënë narunë sirvë parë los de más sa' hia'a, ni más më ru'bë entrë lë'ë të ¹² purquë grëtë' narunë naru'bë, gac nasáquëdi'i rall. El quë narunë lasáquëdi'i, ni nasac iurní.

¹³ 'Prubi të mësë shtë lëy nu fariseo, na të mënë falsë purquë rta'u të rua' nezë shtë Dios të parë adë chu tsutëdi'i, nu nilë mizmë lë'ë të adë nëdi'i të tsutë të. Nu adë rdë'ëdi'i të lugar parë grë narac shtu'u tsutë nezë za'quë.

[¹⁴ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të mënë falsë purquë rdchisú të lidchi ra viudë; iurní parë guësiguë të ra mënë, runë të orar zihani vultë. Lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë.]

¹⁵ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Ria të stubi guë'dchi namás zitu parë tsagtë'tsë të shldai' të lu ra mënë, perë iurë lë'ë të runë të gan tubi shmënë të, nall chupë vultë más shini gabildi quë lë'ë të purquë riuguëll bishi shtë të.

¹⁶ 'Prubi de lë'ë të, na të ziquë mësë ciegu. Rni'i të si talë quëhunë mënë jurar por iádu'u ru'bë, pues adë rúnëdi'i obligar gunë mënë cumplirin, perë si talë runë mënë jurar por orë shtë iádu'u, ni sí, runë mënë comprumisi; napë quë gunë mënë

cumplirin. Zni cagni'i të. ¹⁷ Tuntë nu ciegu na të. ¿Pë más lasac orë u lë'ë iádu'u? Iádu'u nu orë na santu. ¹⁸ Nu también caglua'a të si talë chu runë jurar por bëcu'guë la'ni iádu'u, adë rúnëdi'i obligar gunë mënë cumplir juramentu ni, perë rni'i të si talë runë mënë jurar por ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë, ni sí, napë quë gúnëll cumplir. ¹⁹ Tuntë nu ciegu ¿pë más lasac ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë u lë'ë bëcu'guë nabëdë'ë Dios ziquë lugar santu? ²⁰ Pues rnia'a lu të, el quë narunë jurar por bëcu'guë, adë quëhúnëdi'ill jurar por bëcu'guë sulamëntë perë también por grë ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë. ²¹ El quë narunë jurar por iádu'u, adë quëhúnëdi'ill jurar sulamëntë por iádu'u sino quë también por lë'ë Dios nacabezë la'ni iádu'u. ²² También el quë narunë jurar por gube'e, quëhúni' jurar por trunë shtë Dios nu por mizme Dios narnibë'a lugar ni.

²³ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Lë'ë të rdë'ë të ofrendë narunë tucarë Dios, cadë chi'i ra cusë rdë'ë të tubi parë Dios. Correctë nahin; perë adë rúnëdi'i të cuendë ra enseñansë más lasac shtë'në më. Adë rúnëdi'i të cumplir; adë rgá'adi'i ldu'u të sa' të. Nádi'i të justë. Adë rúnëdi'i të cumplir shti'dzë të. Cagnia'a lu të, rqui'ni gunë mieti cumplir grë mandamientë ru'bë nu también los de más mandamientë shtë Dios. ²⁴ Lë'ë të na të ziquë mësë ciegu; rdchi'bi të vini parë guëru'u rëshë antsë gul vini, perë adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë nanú tubi ma ru'bë ziquë camellë guti naga'a la'ni vini.

²⁵ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu ra fariseo; na të falsë. Zunë të por fuërë vasë nu ra platë

perë nezë la'ni, nalë suci nahin. Zni na të; na të nguba'në nu quëhunë të cumplir deseo mal. ²⁶ Fariseo ciegu, primërë gulë bēzunë nezë la'ni ldu'u të, iurní napë të conductë za'quë. Iurní na të ziquë vasë narie'ti guëdubi partë.

²⁷ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Na të ziquë ba'a. Nalë cusë za'quë naquichi rlua'a fuërë nu chulë rlua'ain, perë nezë la'ni gadzë ra ba'cu shtë tëgulë nu grë cusë ziquë narru'ldë mënë rua' guë'dchi. ²⁸ Zni na të, lë'ë të; por fuërë rlua'a të cusë za'quë. Lu ra mënë rlua'a të bien, perë nezë la'ni të nalë gadzë ra bishi nu adë quëhúnëdi'i të cumplir lëy shtë Dios.

²⁹ 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë; rza'a të capillë shtë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, nurzutsa'u të rua'ba'a shtë ra mënë naguc më za'quë lu guë'dchiliu con guë'ë iarë.

³⁰ Iurní lueguë rni'i të: "Si talë lë'ë na'a niaquërelde na'a tiempë shtë ra shtadë guelú na'a, adë chu nihúnëdi'i compa'ni ra nagudini ra profetë". ³¹ Por mizme di'dzë shtënë të quëgni'i të na të llëbni shtë ra nagudini ra profetë. Na të testigu cuntrë mizme lë'ë të; na të tubsë rënë con shtadë guelú të.

³² Gulë bē'në cumplir lo quë narac shtu'u të, maldá nananú la'ni ldu'u të ziquë bē'në shtadë guelú të con ra muzë shtë Dios.

³³ 'Serpientë, llëbni mbe'ldë, ¿lallë gunë të parë guëca'chilú të lu cashtigu shtë gabildi?

³⁴ Cashe'lda mënë za'quë naruadi'dzë shti'dza, perë lë'ë të quini të sēbēldá rai'. Nu gunë të crucificar lë'ë rai'. Sēbēldá rai' guēdē'ë të galnē la'ni iádu'u shtë të nu sunaldë të lē'ë rai' guē'dchi por guē'dchi. ³⁵ Zni na të culpablë. Ldaguë

cashtigu guëc të por grë duldë nabë'në mënë guahietë iurë gudini rall Abel hashtë tiempë gudini mënë Zacarías, shini Berequías. Gudini të lë'i' entrë bëcu'guë nu iádu'u. ³⁶ Guldía rnia'a lu të, culpë shtë grë mënë ni ldaguë subrë guëc ra mënë naquërelde lu guë'dchiliu iurne'.

*Bi'ni Jesús por guë'dchi Jerusalén
(Lc. 13.34-45)*

³⁷ 'Mënë shtë Jerusalén, lë'e të rguini të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios; rdë'e guë'e të grë ra naze'dënú diza'quë shtë më. Zihani vultë guc shtua'a niatëahia lë'e të cumë ziquë tubi guidi rguëdchi ra guidi me'dë, perë adë nëdi'i të guëdchini të lua. ³⁸ Gulë guná, lë'e të con lidchi të guëa'në ziquë tubi hiu'u dachi; adë chu gúnëdi'i compa'ni lë'e të. ³⁹ Rnia'a lu të, hiadë guëabrídi'i guëná të lua hashtë guëdchini tiempë iurë lë'e të guëni'i të: "Benditë na el quë naze'dë guëdchini por nombre shtë Dios. Bë'në ldai' më lë'i'."

24

*Jesús guni'i guëchili iádu'u ru'bë
(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)*

¹ Bëru'u Jesús iádu'u. Iurë zëagzë më, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guzublú bëlua'a rai' ra guë'e ru'bë shtë iádu'u. ² Jesús bëquebi:

—¿Gu rna të lu grëtë' ra cusë rë'? Guldía rnia'a lu të, lugar rë' ni tubi guë'e adë guëa'nëdi'i guëc sa' guë'e. Grëtë' tsaluhin.

*Sëni shtë iurë tsalú guë'dchiliu
(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)*

³Iurní zia'a rai' lu dani shtë Olivos. Jesús guzubë nga'li. Iurní ra shini gusë'dë më guagni'i lu më guitsë guitsë:

—Rac shtu'u na'a guëni'il lu na'a, guc gac grë ra cusë naquëgni'il. ¿Guadë naná sëni shtë tiempë naguëabril stubi? ¿Guc gac fin shtë guë'dchiliu?

⁴Iurní Jesús repi:

—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu cuguëdi'i lë'ë të ⁵purquë cantidá mënë guëdchini rall; guëni'i rall: “Na nahia Cristo”, nu guëguguë rall cantidá mënë. ⁶Nu lë'ë të guini të nutici shtë ra guërru naze'dë guëlla' nezë rë' nu zitu, perë adë rdzëbëdi'i të purquë zni napë quë gac. Perë todavía lëdëdi'i fin shtë guë'dchiliu ⁷purquë tubi naciuni tildinú stubi naciuni; tubi guë'dchi tildinú stubi guë'dchi. Nu guidë ra gubini, galguidzë, nu guëllú zihani lugar. ⁸Con cusë ni na principi shtë cusë durë naze'dë.

⁹Iurní gunë ra mënë intriegu lë'ë të parë gunë rall mal tratë lë'ë të nu hashtë quini rall lë'ë të. Nu grëtë' mënë shtë guë'dchiliu, guëná zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna. ¹⁰Tiempë dzë ni cantidá mënë guëniti rall fe shtë rall. Lë'ë rall guëná zá'quëdi'i rall lu sa' rall. Nu gunë rall traicionar sa' rall. ¹¹Guëdchini cantidá naguëguguë lë'ë ra mënë. Guëni'i rall de quë ruadi'dzë rall shti'dzë Dios. Cantidá mënë guëguguë rall. ¹²Zihani cusë mal tsadalë, por ni cantidá mënë hiadë gac shtú'udi'i rall sa' rall ¹³perë grëtë' el quë nagac firmë hashtë fin, ni gac salvar. ¹⁴Lë'ë diza'quë narni'i shcuendë lugar catë rnibë'a Dios, napë quë gac predicarin guëdubi guë'dchiliu. Guadi'dzë mënë diza'quë

parë grëtë' naciuni parë gunguë bë'a mënë lë'ë më.
Iurní guëga'a iurë shtë fin.

¹⁵ Lë'ë muzë shtë Dios nabëkulë Daniel, bëquë'ëi' lla na tiempë natsutë cusë mal iádu'u ru'bë. Iurë lë'ë të guená të lu cusë narunë manchar iádu'u santu, lë'ë iurë bëga'a; guëlladchi na fin shtë guë'dchiliu. El quë naquëhu'ldë shti'dza, gulë tsasë lo quë narnia'a. ¹⁶ El quë narëta' guë'dchi Judea iurní, guëllu'në rall parë dani. ¹⁷ Grë el quë nazubë guëc hiu'u lídchi', adë gáquëdi'i tsaldú rall pë shtënë rall la'ni hiu'u; mejurë guëllu'në rall lueguë. ¹⁸ Grë el quë nananú lachi iurní, adë gáquëdi'i guëabré rall parë tsagli'i rall shabë rall. ¹⁹ Prubi ra na'a tiempë dzë ni, grë ra na'a nanua'a shíni' u grë ra narca'a me'dë. ²⁰ Gulë guna'bë lu Dios të gáquëdi'i ra cusë durë tiempë naldë, nilë por dzë narzi'i ldu'u mënë ²¹ purquë tiempë ni gac suceder cusë demasiadë durë nanadë gunádi'i mënë dizdë principi shtë guë'dchiliu, nu nunquë jamás gáquëdi'i sa' ra cusë ni. ²² Si talë adë bë'nëdi'i Dios menos ra dzë shtë sufrimientë, adë chu nádi'i gac salvar perë por ra mënë nagulë Dios, gac menos ra dzë ni.

²³ 'Si talë guëni'i tubi nguü lu të: "Gulë guná, ndë'ë lë'ë Jesucristo", u "Gulë tsagná ndë; lë'ë më nanú", adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë mënë ni. ²⁴ Guëdchini ra naguëguguë lë'ë mënë. Guëni'i rall na rall Cristo. Sëbëldá rall guëni'i rall na rall naruadi'dzë shti'dzë Dios. Gunë rall sëñi ru'bë nu milagrë parë guëguguë rall mënë hashtë si na posiblë guëguguë rall ra nagulë Dios. ²⁵ Hia gunia'a lu të antsë ²⁶ por ni, si talë chu guëni'i lu të: "Gulë guná, lë'ë më nanú më lu shlatë catë chu nádi'i",

adë tsádi'i të nga'li; u si talë chu guëni'i: “Gulë guná, nanú mēla'ni tubi hiu'u”, adë tsaldídi'i ldu'u të ²⁷ purquë ziquë ra'a tubi gui'i shtë nguzi'u; rabtsë'ë gui'i nezë guia'a hashtë nezë guetë, zni gac iurë lë'ë nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, guëdchíni' stubi. ²⁸ Catë naga'a ra naguti, nga'li rdëa ra bëchu.

Lla na tiempë iurë guëdchini Cristo

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ 'Despuësë gudëdë ra dzë shtë cusë durë, lueguë lë'ë ngubidzë guëcahi lúhi' nu mbehu hiadë guënë'edi'in llni. Ra mbelëgui'i ldaguë. Grëtë' fuersë shtë gube'e guëni'bi. ³⁰ Iurní lu gube'e guená të sēñi shtë nguii nabëshe'ldë Dios. Grëtë' ra mēnë shtë guë'dchiliu, gu'në rall nu guená rall lu nguii nabëshe'ldë Dios; guëdchíni' rua' shcahi lu gube'e. Guëlua'a llëru'bë pudërë nu llni shtënë mē. ³¹ Nu guëshé'ldi' ianglë shtëni' con gu'ldë trompetë parë guëdëa grëtë' nagulë Dios guëdubi guë'dchiliu dizdë tubi cu' hashtë stubi ladë.

³² 'Gulë bësë'dë tubi comparaciuni shtë tubi hiaguë bëlda'u. Iurë guená të luhin, rguëhin nu rru'u ra ndiaguë lu llícuhi, hia rac bë'a të bēdchini tiempë shtë galna'i. ³³ Mizmë manërë ni, iurë guená të ra cusë rē', gulë bēdë'ë cuendë lē'ë mē ze'dë guëdchíni'. ³⁴ Guldía rnía'a, grëtë' ndë gac cumplir antsë quë gati ra mēnë nanabani iurne'. ³⁵ Gube'e nu guë'dchiliu tsalú rahin perë shti'dza adë tsalúdi'in.

³⁶ 'Perë dzë nu iurë adë chu rac bë'adi'i, ni por mizmë ianglë shtë gube'e, ni por shini Dios, sulamëntë Dios Shtada rac bë'a mē dzë shtë fin.

³⁷ 'Ziquë guzac tiempë shtë Noé, zni gac iurë lë'ë nguïu nabëshe'ldë Dios guëdchíni'. ³⁸ Tiempë dzë ni antsë lë'ë juici shtë nisë bédchini, nabani ra mënë lu guë'dchiliu; gudáu rall nu bií' rall; bëtsë'a rall, nu bédë'ë rall shini rall parë riu sa'a shtë ni'i, hashtë lë'ë Noé gutë la'ni barcu. ³⁹ Todavía adë bédë'ëdi'i rall cuendë hashtë iurë lë'ë juici bédchini. Bia'a nisi grëtë' ra mënë. Zni gac iurë nguïu nabëshe'ldë Dios guëdchíni' stubi. ⁴⁰ Tiempë dzë ni chupë nguïu nanú lachi; tubi nguïu tsabsú, stubi nguïu guëa'në. ⁴¹ Chupë na'a caniu'u; tubi tsabsú, stubi guëa'në.

⁴² 'Gulë cue nasini purquë adë rac bë'adi'i tē ca iurë guëdchini el quë naguënibë'a lë'ë tē. ⁴³ Perë gulë bësë'dë ndë'ë, si talë tubi nashtënë hiu'u rac bë'all ca iurë guëdchini nguba'në, ga'a nasínill parë gáquëdi'i tsaldanë nguba'në. ⁴⁴ Por ni gulë cue nasini nu gulë gac preparadë ldu'u tē purquë menos runë tē shgabë tē, iurní guená tē lu nguïu nabëshe'ldë Dios; hia bédchíni'.

*Tubi muzë za'quë nu tubi muzë mal
(Lc. 12.41-48)*

⁴⁵ '¿Chu na muzë namás riasë nu namás obedientë? Na ziquë el quë nabë'në recibir dchi'ni. Lamë shtë nguïu ni gunibë'all guëdë'ë nguïu nagáu iurë bē'në tucarë gau lamë. ⁴⁶ Dichusë muzë si talë quëhúnëll bien iurë lë'ë lamë guëdchini. Guëdzëlë lamë lë'ë muzë; quëhúni' cumplir. ⁴⁷ Guldía rnia'a, lë'ë lamë guëzú lë'ë muzë ni; gáquëll encargadë shtë grë lo quë nanapë lamë. ⁴⁸ Perë si talë muzë nall tubi nguïu mal, gúnëll llgabë de quë shlámëll gac ldë'ë parë gue'dë

guëzë ⁴⁹ nu gúnëll tratë mal stubi sa' muzë, nu tsataunull ra zudchi; ruu'll con lë'ë rall. ⁵⁰ Iurë lë'ë lamë guëabré, lë'ë muzë ni adë rúnëdi'i shgábëll ca iurë gue'dë guëzë lamë. ⁵¹ Perë lë'ë lamë guëdë'ë tubi cashtigu ru'bë parë muzë ni; gac condenárëll mizmë manërë cumë ziquë mënë naná falsë. Iurní gú'nëll nga'li hashtë rchushí lai'll.

25

Comparaciuni shtë chi'i lliguëna'a

¹ 'Iurë guëdchini tiempë, manërë naguënibë'a Dios na ziquë chi'i lliguëna'a naguna'zi lámpara nariú sëiti parë quëgui'in; bëru'u rall të parë gunë rall recibir lë'ë lliguë iurë guëdchíní' lidchi sa'a. ² Ga'i lliguëna'a na tuntë, adë rúnëdi'i rall guëquëll, perë ga'i ra lliguëna'a na rall listë. ³ Ra lliguëna'a tuntë bia'a rall lámpara shtë rall perë adë biá'adi'i rall sëiti parë tsadzë lámpara. ⁴ Perë ra lliguëna'a listë bia'a rall bëtëi sëiti nu gadzë ra lámpara. ⁵ Lë'ë lliguë guc ldë'ë parë guëdchínill; iurní mbëca'ldë bëdchini lu ra lliguëna'a. Por fin lë'ë rall gu'të ga'si. ⁶ Iurní cumë ziquë guërudë gue'lë, bini rall tubi naguni'i fuertë: “Hia lë'ë lliguë ze'dë. Gulë bëru'u të parë gunë të recibir lë'ë lliguë.” ⁷ Grëtë' lliguëna'a guashtë rall parë bë'në rall preparar lámpara shtë rall. ⁸ Hia zëga'i ra naná tuntë repi rall lu zëga'i naná listë: “Denú du'pë sëiti purquë lë'ë lámpara shtënë na'a guëaldin”. ⁹ Perë lliguëna'a naná listë bëquebi rai': “Aquëdi'i, purquë iurní guëbidchi sëiti shtënë na'a. Parë lë'ë të adë galdëdi'in; mejurë gulë tsaca'a sëiti catë rduhin. Gulë tsasí'ihin të parë iurní napë tëhin.”

¹⁰ Perë mientras ga'i na'a guasi'i rall sèiti, lè'ë lliguë be'dë guëzë. Ra lliguëna'a naná preparadë guatënú rall lliguë lu sa'a. Iurní bē'au rua' puertë.

¹¹ Despuësë bēdchini ra zēga'i lliguëna'a; iurní guni'i rall: “Dadë, bēsha'lë puertë”. ¹² Perë naná shtënë hiu'u bēquebi: “Guldía rnia'a de quë adë guënëdia'a lë'ë tē”.

¹³ Iurní Jesús repi:

—Gulë gac preparadë. Gulë gac nasini purquë adë rac bē'adi'i tē pē dzë, ni pē iurë guēdchini nguïu nabēshe'ldë Dios.

Comparaciuni shtë dumí

¹⁴ 'Lugar catë rnibë'a Dios nu tiempë gunë më juzguë ra mënë, na ziquë tubi nguïu naguzia'a parë stubi naciuni. Guna'bë nguïu ni ra shmúzëll. Bē'nëll incarguë shtumill lu ra muzë ni.

¹⁵ 'Tubi de lë'ë ra muzë bēd'ëll ga'i mili bëllë. Stúbill cua'a chupë mili dumí. Stúbill cua'a tubi mili bëllë, según narac cadë tubi rall. Iurní lë'ë nguïu ni guzia'a viajë. ¹⁶ Hia lë'ë muzë nabë'në recibir ga'i mili bëllë, lueguë bē'nëll neguci con dumí. Bē'nëll gan stubi zēga'i mili bëllë de guëc ra nabë'nëll recibir. ¹⁷ Mizmë manërë ni nabë'në recibir chupë mili bëllë, bē'nëll gan stubi chupë mili más. ¹⁸ Perë el quë nabë'në recibir tubi mili bëllë, bëcá'chill dumí shtë lamë. Guatánill tubi guëru catë guacá'chill dumí.

¹⁹ 'Hia llëru'bë tiempë gudëdë; bëabré lamë shtë muzë ni. Iurní guzublú guna'bë lamë shcuendë dumí. ²⁰ Primërë bēdchini nabë'në recibir ga'i mili bëllë. Bē'nëll intriegu lu shlámëll stubi zēga'i mili. Répill: “Dadë, lë'ë ga'i mili nabë'në el cuahia ndë'ë;

perë guná, stubi zëga'i mili bëna gan subrë guëc ga'i mili". ²¹ Lë'ë lamë repi: "Bien nahin; lë'ël nal tubi muzë za'quë. Rac bë'ahia gúnël lo quë narac shtua'a. Hia quë lë'ël bë'nël bien de lo du'pë, guënehia másru'u cusë za'quë të guënbë'al. Guatë; bëquitë ldú'ul con na." ²² Despuësë bédchini stubi muzë nabë'në recibir chupë mili bëllë. Répill lu lamë: "Dadë, bënë'el chupë mili bëllë cuahia; lë'ë ndë'ë. Perë chupë mili bëllë más bëna gan subrë guëc chupë mili." ²³ Lë'ë lamë repi: "Bien nahin. Nal tubi muzë za'quë. Napa confiansë lë'ël. Hia quë lë'ël nal muzë za'quë de lo du'pë nabëna incarguë guiá'al; bë'nël gan más. Guatë; bëquitë'nú ldú'ul na." ²⁴ Perë iurë bédchini muzë nabë'në recibir tubi mili bëllë, répill lu shlámëll: "Dadë, nanëa quë lë'ël nal tubi nguiu naná rzac zi muzë. Rca'al cusechë catë adë bëcabnídi'il, nu rtëal catë adë bëtë'tsëdi'il bë'dchi. ²⁵ Por ni bëdzëba; guaca'cha shtumil la'ni nguiu'u perë iurne' lë'ë shtënël ndë'ë." ²⁶ Lë'ë lamë bëquebi: "Muzë mal nal, nu nabëchil. Rní'il de de quë rcahia cusechë catë adë rcabnídia'a, nu rtëáhia catë adë rtë'tsëdia'a bë'dchi. ²⁷ Por ni niagutël dumí lu bancu parë iurná nihuna recibir shini dumí lo quë narunë tucara." ²⁸ Iurní repi lamë lu ra narëta' nga'li: "Gulë bédchisú mili bëllë de muzë mal nu bëdë'ein ca'a naná bë'në recibir chi'i mili. ²⁹ Si talë guëqué diaguë të bien, Dios guëne'e më más shti'dzë më parë lë'ë të perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël. ³⁰ Nu lë'ë muzë mal, gulë bëtia'a lë'ëll tëchi fuërë catë nacahi, catë gu'në mënë nu rchushí lai' rall."

Juici shtë ra naciuni

³¹ 'Iurë lë'ë nguïu nabëshe'ldë Dios guëdchíni' stubi, guëdchíni' con llni nu pudërë nu con ra ianglë shtë Dios. Subë më lu trunë shtë në më con llëru'bë pudërë. ³² Ra mënë shtë grë naciuni guëdëá rall delantë lu më. Hia lë'ë më cuë më ra mënë cumë ziquë rbë vëquërë ra lli'li con ra chivë. ³³ Cue'e za'quë më ra më za'quë nagulë Dios ziquë lli'li ladë ldi shtë në më, nu ra më mal, ra nagualdídi'i ldu'i lë'ë më, cue rall ladë rubësë. ³⁴ Iurní lë'ë rëy guëni'i lu naquëbezë ladë ldi: "Gulë te'e guëdchini të lua, lë'ë të el quë naná gulë Shtada. Gulë bë'në recibir lugar za'quë naná preparadë parë lë'ë të dizdë Dios bëcueshtë guë'dchiliu. ³⁵ Pues bëldí'ana, nu lë'ë të bëne'e të nagudáuha. Gubidcha, nu bëne'e të nabia'. Guca ziquë më zitu, nu lë'ë të bëne'e të catë gu'të ga'sia. ³⁶ Bë'në faltë shaba perë bëne'e të lo quë nabëqui'nia. Guc llú'uhia; bidë guená të na; guahia lachigui'bë, nu be'dë guená të na." ³⁷ Iurní lë'ë ra naná justë guëni'i rall lu më: "Dadë, ¿guc guná na'a lul; bëldiá'nël, nu bëne'e na'a nagaul? ¿Guc guná na'a gubídchil, nu bëne'e na'a nabii'l? ³⁸ ¿Guc guná na'a lul ziquë më zitu, nu bëne'e na'a catë guquëréldël? ¿Guc guná na'a bë'në faltë shábël, nu bëne'e ná'ahin? ³⁹ ¿Guc guná na'a guc llú'ul u gual lachigui'bë, nu be'dë guená na'a lë'ël?" ⁴⁰ Iurní rëy guëquebi: "Guldía rnia'a, grëtë' lo quë nabë'në të por tubi ra bëcha namás mitu'në, ziquë bë'në të tratë grë ra shmëna hashtë el quë namás lasáquëdi'i, pues mizme na bë'në të tratë".

⁴¹ 'Iurní lë'ë rëy guepi lu naná rëta' ladë rubësë:

“Gulë guabsú lua, lë'ë të hia nanudé të parë gabildi. Tsa të lu be'lë nanápëdi'i fin, preparadë parë mëdzabë nu parë ra ianglë shtënell. ⁴² Pës beldí'ana perë adë bënë'edi'i të nagudáuha. Gubidcha perë adë bënë'edi'i të nabia'. ⁴³ Guca ziquë më zitu perë adë bënë'edi'i të catë naquërela. Runë faltë shaba perë lë'ë të adë bënë'edi'i të niétiquë. Guc llú'uhia; guahia lachigui'bë perë adë be'dë guenádi'i të na.” Iurní lë'ë ra më mal guepi rall: ⁴⁴ “Dadë, ¿guc guná na'a beldí'anël u gubídchil u ziquë më zitu u bënë faltë shábël u guc llú'ul u gual lachigui'bë, nu adë chu be'dë guenádi'i lë'ël?” ⁴⁵ Lë'ë rëy guëquebi iurní: “Guldía rnia'a, manërë mal bënë'ë të tratë shmëna naná más humildë, zni bënë'ë të tratë mizmë na”. ⁴⁶ Lueguë iurní lë'ë ra ngui guzia'a rall lu cashtigu nanápëdi'i fin perë grëtë' naná tubldí shcuéndi' lu Dios, guzia'a rai' gube'e catë cabezë Dios catë nídi'i fin.

26

*Quëguili mënë mudë parë guëna'zi rall Jesús
(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)*

¹ Iurë Jesús gualú biadi'dzë më grëtë' ra cusë ni, repi më lu ra shini gusë'dë më:

² —Lë'ë të hia rac bë'a të dentrë de chupë dzë shtë laní Pascu, lë'ë ngui nabëshe'ldë Dios gac intriëgui' guia'a mënë mal nu gac crucificári'.

³ Tiempë dzë ni ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy nu ra më gushë entrë ra israelitë, bēdēa rall lu rualdēa' shtë palaci shtë Caifás, jefë shtë ra bëshuzi. ⁴ Nga'li bëntsa'u rall tubi tratë parë

guëna'zi rall Jesús con di'dzë bishi parë quini rall lè'ë më ⁵ perë guni'i lu sa' rall:

—Lëdi la'ni dzë laní parë adë guëdzátsudi'i ra mënë.

*Tubi na'a nabëte'bi sëiti nashi guëc Jesús
(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)*

⁶ Jesús nanú Betania lidchi Simón el quë naguc llu'u ládi'. ⁷ Iurní guabi'guë tubi na'a; nuá'all tubi bëtëi guë'ë shtë sëiti nashi nu nalë lasaquë sëiti ni. Iurë quëbezë Jesús lu mellë, lè'ë na'a ni bëtë'bi' sëiti guëc Jesús. ⁸ Iurë lè'ë ra shini gusë'dë më guná rai' pë bënë na'a, bëldë rai' nu guzublú guni'i rai':

—¿Pëzielú bënë na'a rë' desperdici sëiti nashi guëc më? ⁹ purquë bien niatuu' na'a sëiti por zihani dumí nu niadë'ëll dumí ca'a ra prubi.

¹⁰ Perë guc bë'a Jesús shgabë rai' nu guni'i më:

—¿Pëzielú cagni'i tē cuntrë na'a rë'? El quë nabë'ni' nahin tubi cusë za'quë parë na. ¹¹ Pues ra prubi guëdubi tiempë quëbezënú rall lè'ë tē perë na lëdë guëdubi tiempëdi'i quëbezënúa tē. ¹² Lo quë nabë'në na'a nabëte'bi sëiti guëdubi cuerpë shtëna, bë'ni' parë gac preparar iurë gatia nu guëga'cha. ¹³ Guldía rnia'a, guëdubi lugar catë guadi'dzë ra mënë diza'quë guëdubi guë'dchiliu, guadi'dzë ra mënë lo quë nabë'në na'a rë'. Guëagná ldu'u mënë lo quë nabë'ni'.

*Judas bë'në prometer gúnëll intriegu Jesús
(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)*

¹⁴ Iurní tubi naná chi'bë chupë poshtë nabërulë Judas Iscariote, guagní'ill lu ra jëfë shtë ra bëshuzi ¹⁵ nu répill:

—¿Blac guëne'e të talë guna intriegu Jesús guia'a të?

Iurní lë'ë rall gudilli rall galdë bi chi bëllë bëdchichi. ¹⁶ Dizdë iurní Judas gudílill manërë parë gúnëll intriegu lë'ë më guia'a ra contrari shtë më.

La Santa Cena

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Primërë dzë shtë laní naráu mënë guetështildi sin levadurë, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guna'bë di'dzë rai':

—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë Pascu; guëdáuha'a?

¹⁸ Jesús repi:

—Gulë tsa tubi ciudá lidchi tubi nguii nu gulë guchi: “Lë'ë mësë guni'i zndë'ë: Hia lë'ë iurë zia guëdchini. Lídchil guna laní Pascu con ra shini gusë'da.”

¹⁹ Ra shini gusë'dë më bë'në rai' cumë ziquë gunibë'a Jesús. Bë'në rai' preparar shtse shtë Pascu.

²⁰ Iurë lë'ë gue'lë gu', quëbezënú Jesús lë'ë chi'bë chupë shini gusë'dë më lu mellë. ²¹ Mientras caniháu rai', repi më:

—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë të gunë të intriegu na.

²² Iurní lë'ë rai' guzublú riá ldu'u rai' demasi-adë; guna'bë di'dzë rai' tubi por tubi:

—Dadë ¿ni mudë guna intriegu lë'ël?

²³ Jesús repi:

—El quë naraunú na la'ni el mizmë platë, ni lë'ë nagonë intriegu na. ²⁴ Lë'ë nguii nabëshe'ldë

Dios guzia'a parë nezë según narni'i Sagradas Escrituras, perë prubi de lë'ë nguïu el quë nagunë intriegu na. Mejurë adë niälëdi'i nguïu ni.

²⁵ Iurní lë'ë Judas, lë'ë traidor, guni'i:

—Mësë ¿ni mudë na guna intriegu lë'ël?

Jesús bëquebi:

—Aha!, lë'ël la la'.

²⁶ Mientras quëhaunú Jesús lë'ë rai', guna'zi më guetështildi nu bëdë'ë më graci lu Dios. Despuësë de bëshullë mëhin, bëdë'ë më guetështildi cua'a ra shini gusë'dë më; nu repi më:

—Gulë gau ndë'ë; ndë'ë lë'ë shcuerpa.

²⁷ Iurní guna'zi më copë. Bëdë'ë më graci lu Dios nu bëdë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Repi më:

—Gulë bii' grëtë' të copë rë'; ²⁸ ndë'ë lë'ë shrëna narunë sellar tëtë cubi purquë nahin tubi favurë parë cantidá mënë; bëllë'ë rënë ni parë perdunë shtë ra duldë. ²⁹ Perë rnia'a, hiadë guëbridi'i gunúhia lë'ë të juguë shtë uvë rë' hashtë dzë naná guëbezënúhia lë'ë të gube'e. Iurní guhia vini cubi lu gube'e catë rnibë'a Shtada.

Guni'i Jesús gunë Pedro negar lë'ë më

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Despuësë de quëhu'ldë rai' tubi cantë, iurní gua rai' lu dani shtë Olivos. ³¹ Iurní Jesús repi:

—Grëtë' të guëtú lu të de na nu guësëa'në të na gue'lë ne' purquë rni'i la'ni Sagradas Escrituras: “Tsatinia lë'ë vëquërë; hia ra lli'li guërë'tsë”.

³² Perë despuësë iurë tsashtëa ladi ra tégulë, tsahia delantë lu të hashtë Galilea.

³³ Iurní Pedro bëquebi:

—Aunque nilë grëtë'rai' guësëa'në rai'lë'ël, perë na jamás adë guësëa'nëdia'a lë'ël.

³⁴ Jesús repi:

—Guldía rnia'a, mizmë gue'lë ne' antsë lë'ë gay guëllidchí, lë'ël gúnël negar na tsunë vultë.

³⁵ Perë Pedro repi:

—Masiá quini mënë na, adë gúnëdia'a negar lë'ël.

Grë ra shini gusë'dë më guni'i rai' lo mizmë.

Biadi'dzënú më Dios la'ni Getsemani
(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Iurní Jesús bëdchini con ra shini gusë'dë më tubi lugar lë Getsemaní. Repi më lu rai':

—Gulë guzubë ndë'ë mientras tsahia ndë. Guadi'dzënúa Dios.

³⁷ Iurní bia'a më Pedro nu ra shini Zebedeo; guzublú riá ldu'u më; guasënú ldu'u më. ³⁸ Guni'i më:

—Nalë rbini la'ni ldua'a por tristë shtë galguti. Gulë cuezë ndë'ë nu gulë cue nasini con na.

³⁹ Gua Jesús stu'pë delantë. Bëzullibi më nu bëa'chi guëc më hashtë lu guiu'u. Iurní bë'në më orar lu Dios; répi':

—Dadë shtëna, si talë nahin posiblë bëlá na lu sufrimientë rë', perë adë gáquëdi'in según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtënel.

⁴⁰ Iurní bëabré më catë cabezë ra shini gusë'dë më. Bëdzëlë më lë'ë rai' naga'si rai'. Iurní repi më lu Pedro:

—¿Pë adë gáquëdi'i cue nasini tē du'pë tiempë, ni siquierë tubi iurë? ⁴¹ Gulë bëtë'tsë mbëca'ldë; gulë cue nasini nu gulë guna'bë lu Dios parë adë

ldáguëdi'i të lu prëbë shtë mëdzabë. Ldu'u të rni'i, niá; perë shcuerpë të adë nídi'i fuersë.

⁴² Hia narrupë zia'a më; guaguë'në më orar zndë'ë:

—Dadë, si talë na imposiblë tsalú vasë shtë sufrimientë, bë'nin según voluntá shtënl.

⁴³ Iurní bëabrí më stubi; bëdzëlë më ra shini gusë'dë më hia naga'si rai' purquë nalë bédchini mbëca'ldë lu rai'. ⁴⁴ Iurní bësëa'në më lë'ë rai'; zia'a më; bë'në më orar stubi natsunë vësë. Guní'i më mizme di'dzë ni. ⁴⁵ Bëabrí më catë rëta' ra shini gusë'dë më; repi më:

—Iurne' sí, gulë guëga'si; gulë tsa descansë. Hia lë'ë iurë bëga'a de quë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios, gac intriégui' guia'a ra nanapë zihani duldë.

⁴⁶ Gulë tsasuldí; gulë cha purquë hia el quë nagunë intriegu na zé'dëll.

Bia'a ra mënë Jesús ziquë nguba'në

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Nianá quëadi'dzë Jesús, bédchini Judas naná de chi'bë chupë shini gusë'dë më; ze'dënull cantidá mënë nanua'a spadë nu hiaguë. Ze'dë rall por partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra më gushë shtë guë'dchi. ⁴⁸ Judas lë'ë traidor, bédë'ëll tubi sëñi; répill:

—El quë naguna saludar, tsagruahia lë'ëll; gulë bia'a nguiu ni prësi.

⁴⁹ Iurní guabi'guë Judas lu Jesús nu répill:

—Shtsanë, Mësë.

Nu bëtsagrua'll lë'ë më. ⁵⁰ Jesús guni'i lu Judas:

—¿Pë zé'dël? amigu.

Iurní guabi'guë ra mënë nu guna'zi rall lë'ë Jesús. Bia'a rall lë'ë më prësi.

⁵¹ Mizmë iurní tubi sa' Jesús gulú spadë; bëchúgui' diaguë ladë ldi muzë shtë jëfë shtë bëshuzi. ⁵² Iurní Jesús repi:

—Gulútsa'u spadë shtënl shlugarin purquë grëtë' el quë narguini con spadë, zni gati rall con spadë. ⁵³ ¿Pëllë adë rac bë'al zac guëna'ba lu Shtada nu guëshe'ldë më mizmë iurne' más quë chi'bë chupë grupë ianglë, chi'i mili cadë grupë të gunë rai' compa'ni na? ⁵⁴ Perë si talë gaquin zni ¿lla gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i napë quë gaquin zni?

⁵⁵ Iurní Jesús repi lu ra mënë:

—Be'dë guëdchini të con spadë nu hiaguë parë guëna'zi të na cumë ziquë tubi nguba'në. Grëtë' dzë gulezënúa lë'ë të. Cagluá'ahia lë'ë të la'ni iádu'u shtënl të perë nunquë adë guná'zidi'i të na prësi. ⁵⁶ Perë ndë'ë quëhac parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë la'ni Sagradas Escrituras:

Iurní ra shini gusë'dë më bësa'në rai' lë'ë më. Bëllu'në rai'.

Zuga'a Jesús lu Junta Suprema

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Ra naguna'zi lë'ë Jesús prësi, bia'a rall lë'ë më lu Caifás, jëfë principal shtë ra bëshuzi. Nu rëta' ra mësë shtë lëy nu ra më gushë nabëdëa nga'li. ⁵⁸ Guanaldë Pedro zitu hashtë rualdëa' shtë lidchi bëshuzi principal. Guaté Pedro nga'li; guzubënú Pedro ra soliar të parë guënáhi' nia'a lla tsalú shcuendë Jesús.

⁵⁹ Ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mënë gushë nu grë ra Junta Suprema, quëguili rall manërë parë

gunë rall acusar lë'ë më aunquë nilë nahin cusë falsë parë gac condenar Jesús lu galguti. ⁶⁰ Perë adë bëdzélëdi'i rall prëbë aunquë nilë zihani testigu falsë guni'i rall bishi cuntrë lë'ë më. Por fin bëdchini bëldá testigu falsë ⁶¹ naná repi:

—Lë'ë nguiu rë' guni'i: “Zac guëchilia iádu'u shtë Dios nu guëabré guëldishtëhia iádu'u entrë tsunë dzë”.

⁶² Iurní jëfë shtë ra bëshuzi guasuldí nu répill lu Jesús:

—¿Pë adë rquëbidi'il grë ra di'dzë rë'? ¿Pë runë cuntienë lo quë naquëgni'i mënë cuntrë lë'lë?

⁶³ Jesús dchisë náhi'. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi repi:

—Por nombre shtë Dios nanabani, quëgnia'a lul, biadi'dzë lu na'a si talë nal Cristo, Shini Dios.

⁶⁴ Jesús repi:

—Ni nahia, cumë ziquë cagní'il. Nu zac rnia'a lu të guená të lu Shini Dios; quëbézi' ladë ldi shtë Dios, el quë narnibë'a grëtë' cusë. Nu guená të lua; guëdchinia la'ni shcahi shtë gube'e.

⁶⁵ Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi bëche'zë shábëll cumë ziquë tubi sëni de quë adë rëuu'di'i ldu'ull lo quë naguni'i Jesús. Bëldëll. Répill:

—Hia nguiu rë' bë'nëll ofender Dios con di'dzë nabëru'u rua'll. ¿Pë nicidá nápa'a de más testigu? Mizmë lë'ë të bini të di'dzë mal naquëgní'ill. ⁶⁶ ¿Pë rni'i ldu'u të?

Guni'i rall:

—Runë tucarë gati nguiu rë'.

⁶⁷ Iurní bëchi'bë shënë rall lu më nu bëdë'ë rall galné guëc më. Stúbill gulubë lu më ⁶⁸ nu guni'i rall:

—Lě'ěl nal Cristo; bē'ně divini chu gudini lě'ěl.

Pedro bē'ně negar Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Mientras zu Pedro rualdëa, tubi criadë guabí'guëll lu Pedro nu répill:

—Lě'ěl zuga'anul Jesús, më Galilea.

⁷⁰ Perë Pedro bē'ně negar delantë lu grë mënë. Répi':

—Adë rac bē'adia'a pë cagní'il.

⁷¹ Iurní Pedro ziagrú'ui' rua' nezë. Iurë guná stubi criadë lu Pedro, guní'ill lu ra mënë narëta' nga'li:

—Nu nguiu rë' rzënú Jesús më Nazaret.

⁷² Stubi vësë más Pedro bē'ně negar nu bē'ni' jurar lu Dios:

—Adë guënëdia'a nguiu ni.

⁷³ Du'psë zia'a, iurní mënë nazuga'a nga'li guabi'guë rall lu Pedro nu guni'i rall:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë ruadí'dzël ziquë mënë galileo.

⁷⁴ Iurní guzublú Pedro; bē'ni' jurar; répi':

—Adë guënëdia'a nguiu ni. Gunë Dios cashtigu na si talë adë ruadí'dzëdia'a verdá.

Mizmë iurní bëllidchí gay. ⁷⁵ Iurní bëagná ldu'u Pedro lo quë naguni'i Jesús: “Antsë guëllidchí gay, gúnël negar na tsunë vüeltë”. Iurní bëru'u Pedro nu nalë bí'ni'.

27

Bia'a ra mënë lě'ë Jesús lu Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ Iurë brëgue'lë grëtë' ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra më gushë shtë ra israelitë, guc rall de acuerdë nu bëntsa'u rall tubi tratë parë quini rall Jesús.
² Bëldi'bi rall lë'ë më; bia'a rall lë'ë më parë guagu'ë'në rall intriegu lë'ë më lu Poncio Pilato gubernadurë.

Guti Judas

³ Iurë Judas el quë nabë'në intriegu Jesús, bédë'ëll cuendë de quë nacondenárëll, gubini ldú'ull. Bëdchigrëll galdë bi chi bëllë bédchichi parë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra më gushë, ⁴ répill:

—Na bëna duldë. Bëna intriegu lë'ë më rë' lu galguti nu nápëdi'i' duldë.

Perë lë'ë rall bëquebi rall:

—Parë ni'i, çpë runë importë na'a? Shcuëndël ni'i.

⁵ Iurní Judas bëquëldí dumí la'ni iádu'u. Guziá'all. guagzé'bill lë'ëll lu hiaguë.

⁶ Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëtëá rall dumí nu repi rall:

—Adë chu guëtiá'adi'i dumí rë' la'ni cajë shtë ofrendë purquë nahin probidë según lëy shtë Dios. Nahin prëci nabëtuu' Judas lë'ë Jesús parë galguti.

⁷ Iurní guc rall de acuerdë parë guëzi'i rall tubi ldë guiu'u con dumí ni. Bërulë lachi ni: Lachi shtë el quë Naguctsa'u Trashtë. Lachi ni na catë guëga'chi ra më zitu. ⁸ Por ni bërulë lachi ni hashtë iurne'; Lachi Catë Bëllë'ë Rënë. ⁹ Zni guc cumplir lo quë naguni'i Jeremías: “Guna'zi rall galdë bi chi bëllë bédchichi, prëci nabë'në më israelitë tratë lë'ë më. ¹⁰ Con dumí guzi'i rall tubi lachi shtë el quë naguctsa'u trashtë. Zni gunibë'a Dadë Dios.”

*Pilato guna'bë dí'dzëll lu Jesús
(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)*

¹¹ Bia'a rall Jesús lu gubernadurë; guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pë lë'ë nal rëy shtë ra më israelitë?

Jesús repi:

—Zni nahin cumë ziquë quëgni'il.

¹² Ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mënë gushë, bëdchi'bë rall demandë cuntrë Jesús perë Jesús adë pë bëquébidi'i'. ¹³ Iurní Pilato repi:

—¿Pë adë rínidi'il lo quë naquëgni'i ra mënë cuntrë lë'ël?

¹⁴ Perë Jesús adë bëquébidi'i më de manërë lë'ë gubernadurë guasë ldú'ull iurní nu adë guc bë'adi'ill pë gúnëll.

*Guni'i ra mënë gati Jesús
(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)*

¹⁵ Durantë dzë shtë laní, lë'ë gubernadurë napë custumbrë guëldá'all tubi prësi, el quë narac shtu'u ra mënë gápëll libertá. ¹⁶ Nanú tubi prësi namás më dushë, lë Barrabás. ¹⁷ Iurë lë'ë rall bëdëá rall nga'li, Pilato guna'bë di'dzë:

—¿Guadë narac shtu'u të guëdë'a libertá, Barrabás u Jesús nabërlë Cristo?

¹⁸ Pilato bëdë'ë cuendë de quë rldënú rall Jesús nu mbidi na rall; por ni bë'në rall intriegu lë'ë më. ¹⁹ Mientras Pilato zúbëga'a catë rúnëll juzguë, lë'ë tse'lë Pilato gunibë'a naganú rsunë: “Adë riutëdi'il con nguiu rë' purquë më za'quë náhi'; ne' gue'lë guni'i shca'lda tubi mbëca'ldë dushë de lë'ë më. Adë gurëdchídi'i ldua'a.”

20 Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu më gushë guni'inú rall mënë parë guëna'bë rall libertá parë Barrabás nu guëna'bë rall gati Jesús. 21 Lë'ë gubernadurë guna'bë di'dzë stubi; répill:

—¿Guadë de chupë ra mënë rë' rac shtu'u të guëdë'a libertá?

Lë'ë rall bëquebi:

—Barrabás.

22 Pilato guna'bë di'dzë iurní:

—¿Pë rac shtu'u të guna con Jesús? el quë nabërulë Cristo.

Grëtë' rall guni'i rall:

—Quëll lu cruz.

23 Iurní Pilato guni'i:

—¿Pë mal bë'nëll?

Perë lë'ë rall bëabré gurushtiá rall:

—Quëll lu cruz.

24 Iurní Pilato guná hiadë nídi'i mudë lla gúnëll sino quë másru'u ziadalë mënë nu rdzatsu mënë. Iurní gunibë'a Pilato nisë, tsati guiá'all ziquë tubi sēñi de quë nápëdi'ill faltë por galguti shtë Jesús. Gudíbill guiá'all; guní'ill:

—Nádia'a responsablë por galguti shtë nguü rë' purquë nápëdi'i' faltë. Shcuendë të na ndë'ë.

25 Grëtë' ra mënë bëquebi:

—Lë'ë na'a con shini na'a, na na'a responsablë por galguti shtë nguü rë'.

26 Iurní Pilato bēdē'ëll libertá Barrabás. Lueguë gunibē'all guēdia'a më galnë, nu bē'nē Pilato in-triegu lē'ë më parë gac crucificar më.

27 Iurní ra suldadë shtë gubernadurë, bia'a rall lē'ë Jesús la'ni palaci nu bēdēá grëtë' suldadë alrededurë lē'ë më. 28 Gulú rall shabë më të parë

guëgacu rall stubi lari guindë lë'ë më. ²⁹ Bëzu'bë rall tubi corunë shtë guitsë guëc më. Bëdë'ë rall tubi varë ca'a më parë gu' guia'a ladë ldi më. Iurní bëzullibi rall delantë lu më nu bë'në rall burnë; guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë më israelitë.

³⁰ Nu bëchi'bë shënë rall lu më nu guna'zi rall varë parë rdë'ë rall galné guëc më. ³¹ Despuësë de quëhunë rall burnë zni, bëdchisú rall lari guindë. Bëdë'ë rall shabë më, gutë më stubi. Iurní bia'a rall lë'ë më parë gac crucificar më.

Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³² Hia ziagru'u më parë ziazú më rua' guë'dchi, bëdza'guëlú rall tubi nguïu, më Cirene nalë Simón. Iurní gunibë'a ra suldadë parë gua'a Simón cruz shtë Jesús.

³³ Zni bëdchini rall tubi lugar nalë Gólgota narunë cuntienë, Lugar shtë Calavera. ³⁴ Nga'li bëdë'ë rall vini naná mescladë con naldá. Bi'i'di'i mëhin, nadë más bë'në më prëbëhin.

³⁵ Hia iurë gualú bë'në rall crucificar lë'ë më, ra suldadë gudchitë rall dado parë gudi'dzë rall shabë më. Zni guc cumplir lo quë naguni'i profetë; “Gudi'dzë rall shaba entrë mizmé lë'ë rall nu gudchitë rall suertë guëc shaba”. ³⁶ Iurní guzubë rall nga'li parë gapë rall lë'ë më. ³⁷ Guia'a guëc Jesús bëquë'ë rall tubi letrërë narni'i pëzielú bë'në rall condenar lë'ë më. Letrërë ni rni'i: “Ndë'ë na rëy shtë mënë israelitë. Lëll Jesús.”

³⁸ Nu zac chupë nguba'në guc crucificar con lë'ë më, túbill ladë ldi, stúbill ladë rubësë. ³⁹ Grëtë'

nardëdë nga'li, runë rall burnë, rni'bi rall guëc rall; ⁴⁰ rni'i rall:

—Lë'ël rní'il cuel iádu'u ru'bë nu dzë tsunë guëabrí guëzá'alin; bë'në salvar mizmë lë'ël talë nal shini Dios. Bëldaguë lë'ël lu cruz.

⁴¹ Zni zac bë'në burnë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu mësë shtë lëy con ra fariseo con grë ra më gushë shtë ciudá. Guni'i lu sa' rall:

⁴² —Bë'nëll salvar stubi mënë perë el mizmë lë'ëll adë gúnëdi'll gan gúnëll salvar lë'ëll. Si talë nall rëy shtë Israel, pues guëldáguëll lë'ëll lu cruz të parë tsaldí ldu'u hia'a lë'ëll. ⁴³ Pues rialdí ldú'ull Dios; zuzull nia'a zunë Dios salvar lë'ëll purquë rní'ill: “Nahia shini Dios”.

⁴⁴ Hashtë ra mizmë nguba'në naná quënú lë'ë më lu cruz, bë'në rall burnë; guni'i rall mizmë di'dzë ni guëc më.

Guti Jesús

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Iurní guëdubi guë'dchiliu bëcahi dizdë guëruлдë dzë hashtë rquë tsunë guadze'. ⁴⁶ Iurní fuertë guni'i Jesús:

—Elí, Elí, lama sabactani. Runë cuntienë di'dzë ni: Dios mio, Dios mio, ¿pëzielú bësá'nëll na?

⁴⁷ Bëldá mënë narëta' nga'li, bini rall lo quë naguni'i më nu repi rall:

—Cagná'bëll Elías.

⁴⁸ Mizmë iurní tubi de lë'ë rall guagllú'nëll; guagllí'll tubi spongë nu bëgá'dzëll spongë con vini hi'. Iurní bëzú'bëll spongë guëc tubi varë të parë gu më vini. ⁴⁹ Perë sëbëldá mënë guni'i:

—Cha béza'a; guená hia'a nia zidë Elías të parë guësiéti' lë'ëll lu cruz.

⁵⁰ Iurní stubi vultë guni'i Jesús fuertë; iurní guti më. ⁵¹ Mizmë iurní lë'ë cortinë shtë iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin dizdë guia'a hashtë guetë. Nu lë'ë guë'dchiliu bëllú. Ra dani gure'zë. ⁵² Ra ba'a bëlla'lë hashtë guashtë zihani tëgulë, ra mënë nagualdí ldu'i shti'dzë Dios antsë. ⁵³ Grë ra më rë', bëru'u ra la'ni ba'a nu despuësë de guashtë Jesús ladi ra tëgulë, guatë rai' ciudá Jerusalén. Cantidá mënë guná lu mënë ni.

⁵⁴ Iurní lë'ë capitán nu ra nagupë cuerpë shtë Jesús, iurë guná rall llu, nu guná rall cusë naguzac nga'li, nalë bëdzëbë rall; repi lu sa' rall:

—De verdá nguïu rë' náhi' shini Dios.

⁵⁵ Cantidá na'a zu rall nga'li; gubi'a rall dizdë zitu. Na'a ni guanaldë rall lë'ë Jesús antsë dizdë Galilea. Bë'në rall compa'ni lë'ë më. ⁵⁶ Entrë ra na'a ni nanú María Magdalena nu María shni'a Jacobo nu shni'a José. Nu zuga'a shni'a ra shini Zebedeo.

Bëga'chi Jesús

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Hia iurë riu' gue'lë, bëdchini tubi nguïu ricu lë José. Nall më guë'dchi Arimatea nu zac nall shmënë Jesús. ⁵⁸ José guagnall lë'ë Pilato nu guná'bëi' cuerpë shtë Jesús. Pilato gunibë'a parë guëdë'ë mënë cuerpë ca'a José. ⁵⁹ Bia'a José cuerpë shtë mënë nu bëtú'bill cuerpë tubi sabë naquichi. ⁶⁰ Iurní guacá'chi' lë'ë Jesús la'ni tubi ba'a cubi nabëda'ni hia más antsë la'ni guë'ë shtë dani. De-spuësë de gualú bëga'chi më, iurní bësë'au José rua' ba'a con tubi guë'ë ru'bë. Hia iurní zëagzé

José. ⁶¹ Nga'li quëbezë María Magdalena nu stubi María, Zúbëga'a rai' rua' ba'a.

Quëhapë suldadë ba'a catë bëga'chi Jesús

⁶² Brëgue'lë stubi dzë, quiere decir despuësë ra preparaciòn shtë dzë narzi'i ldu'u mënë, ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra fariseo, gua rall lu Pilato; ⁶³ guni'i rall:

—Dadë, rëagná ldu'u na'a de quë lë'ë nguii bishi guni'ill iurë nabánill de quë despuësë de tsunë dzë, gac resucitárëll ladi ra tëgulë. ⁶⁴ Por ni gunibë'a të parë gac segurë ba'a hashtë dzë tsunë të parë tsádi'i ra mënë shtënell gue'lë parë tsaldanë rall cuerpë. Nu despuësë guëni'i rall lu mënë de quë guc resucitar Jesús ladi ra tëgulë. Zni lúltimë bishi rë' nahin más peor quë ra bishi naguni'i Jesús antsë.

⁶⁵ Pilato repi:

—Lë'ë të napë të guardë shtë ra suldadë. Gulë tsaguë'në segurë rua' ba'a, mejurë lo quë narac shtu'u të.

⁶⁶ Iurní zia'a rall; bë'në rall segurë rua' ba'a nu bëquë'ë rall tubi sëgi lu guë'ë nanada'u rua' ba'a. Nu bësëa'në rall guardë shtë ra suldadë.

28

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Iurë dzë narzi'i ldu'u mënë hia gua'a, hia zia grëgue'lë primërë dzë shtë llmalë, María Magdalena nu stubi María, guagná rall rua' ba'a. ² Perë dizdë lueguë bëdchini tubi llu ru'bë lu guë'dchiliu; lë'ë ianglë shtë Dadë Dios ze'dë de

gube'e. Bëdchíni' rua' ba'a. Bëdchisúhi' guè'ë nanada'u rua' ba'a. Nu guzúbì' guëc guè'ë. ³ Nalë rabtsë'ë ianglë nì cumë ziquë nguzi'u. Nu shábi' naquichi cumë ziquë nievë. ⁴ Iurë guná ra suldadë lu llu, iurní bëdzëbë rall; bëa'në rall ziquë tubi naguti. ⁵ Iurní lë'ë ianglë guni'i lu ra na'a:

—Adë rdzëbëdi'i tē. Na rac bë'ahia de quë quëguili tē Jesús, më nacuë lu cruz. ⁶ Perë adë nídi'i më ndë'ë. Guc resucitári' cumë guni'i më lu tē antsë. Gulë te'e tē guená tē lugar catë bëca'chi ra mënë lë'ë më. ⁷ Gulë tsa; gulë guchi lu ra shini gusë'dë më quë lë'ë më guti perë guc resucitári'. Nu lë'ë më tsáhi' Galilea antsë guëdchini tē ndë. Ndë guená tē lu më. Ni na lo quë narnia'a lu tē.

⁸ Iurní lë'ë ra na'a nasesë bëru'u rai' rua' ba'a perë nalë bëdzëbë rai'. Mizmë tiempë bëquitë ldu'u rai'. Guagllu'në rai' tē guëni'inú rai' shini gusë'dë më. ⁹ Mizmë iurní Jesús bëlua'alú më lu ra na'a nu bë'në më saludar lë'ë rall. Iurní guabi'guë ra na'a lu më; bë'në rai' adorar lë'ë më. Gudëdchi rai' guëa' më. ¹⁰ Perë Jesús repi:

—Adë rdzëbëdi'i tē. Gulë tsaguë'në visi los de más bëcha tē parë tsa rai' Galilea. Ndë guená rai' lua.

Lo quë naguni'i ra suldadë

¹¹ Mientras zëagzë ra na'a, bëldá suldadë shtë guardë gua rall ciudá. Guaguëchi rall lu jëfë shtë ra bëshuzi grëtë' lo quë naguc. ¹² Iurní ra jëfë guagni'i lu ra më gushë parë guc rall de acuerdë; iurní bëdë'ë rall zihani dumí cua'a ra suldadë. ¹³ Repi rall:

—Gulë guni'i de quë durantë la'ni gue'lë mien-tras lë'ë të naga'si të, ra shmënë Jesús bidë ldanë rall cuerpë shtë Jesús. ¹⁴ Talë lë'ë gubernadurë gac bé'all lo quë naguc, lë'ë na'a guëni'inú na'a lë'ë gubernadurë të parë guëzalú na'a grë ra dificultá parë lë'ë të.

¹⁵ Iurní ra suldadë bënë rall recibir dumí nu guaguënë rall lo quë naguni'i jëfë shtë ra bëshuzi lu rall. Bishi ni na lo quë naruadi'dzë ra më israelitë hashtë iurne'.

*Jesús bëshe'ldë ra poshtë të guëni'i rai' diza'quë
(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)*

¹⁶ Zni guc; ra guëzá chi'bë tubi ra shini gusë'dë më zia'a rai' parë Galilea hashtë tubi dani catë guni'i Jesús. ¹⁷ Iurë guná rai' lu më, bënë rai' adorar lë'ë më aunquë bëldá rai' bëzá ldu'u rai'. Gualdidi'i ldu'u rai' guashtë më ladi ra tëgulë.

¹⁸ Iurní Jesús guabí'gui' lu rai'; repi më:

—Grë pudërë bëne'e Dios parë guëni'bë'ahia gube'e nu guë'dchiliu. ¹⁹ Gulë tsa guëdubi naciuni. Gulë bënë lë'ë rall shmëna. Gulë bëchu'bë nisë lë'ë rall iurë rialdí ldu'u rall shti'dza. Gulë bëchu'bë nisë lë'ë rall por lë shtënë Dadë Dios, nu por lëa, nu por Espíritu Santo. ²⁰ Gulë bëlua'a të gunë ra mënë cumplir grë di'dzë nagunibë'ahia lë'ë të. Nu gulë bënë cuendë de quë na quëbezënúa lë'ë të grëtë'dzë hashtë fin shtë guë'dchiliu. Amén.

Diza'quë shtë Dios con dizë **New Testament in Zapotec, Ocotlán (MX:zac:Zapotec, Ocotlán)**

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Ocotlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Ocotlán [zac], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Ocotlán

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

b5034bc2-699c-5c8d-b682-32909c3d919b